

Voorstel aan het AB

Van	Dagelijks Bestuur	Corsanr.	schoen/2017.06939
Onderwerp	Vaststellen jaarrekening 2016		
Agendapuntnr.	4.3	AB-vergadering	31-5-2017

Besluit

- de voorliggende Jaarrekening 2016 conform vast te stellen;
- het exploitatie overschot ad € 1.457.828 af te dragen aan het Waterschap Limburg.

Financiële gevolgen

Uit onderstaande tabel blijkt dat het over 2016 behaalde exploitatieresultaat € 1.457.828 positief is.

(bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspronkelijke begroting 2016	Rekening 2015
Totaal kapitaallasten	31.580	31.405	32.916	29.469
Totaal personeelslasten	14.840	14.661	13.781	13.167
Totaal goederen en diensten van derden	27.324	27.920	28.786	28.863
Totaal bijdragen aan derden	93	77	159	148
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	142	142	0	0
Onvoorzien	0	856	289	0
TOTAAL LASTEN	73.979	75.061	75.931	71.646
TOTAAL EIGEN BATEN	3.901	3.526	4.396	3.657
TOTAAL NETTO KOSTEN	70.077	71.535	71.535	67.989
BIJDRAGE WATERSCHAPPEN	71.535	71.535	71.535	69.042
RESULTAAT	1.458	0	0	1.053

Na vaststelling van de begroting 2016 d.d. 29-07-2015 door het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg, heeft dit Bestuur nog een aantal begrotingswijzigingen vastgesteld. Per saldo is zowel het begrote resultaat als ook de bijdrage van de deelnemende waterschappen niet gewijzigd.

Overeenkomstig de toetsing in het kader van de begrotingsrechtmatigheid, wordt bij de jaarrekening vergeleken met de bijgestelde begroting. Reden hiervoor is dat omtrent voornoemde begrotingswijzigingen reeds besluitvorming door het Algemeen Bestuur heeft plaatsgevonden.

De oorspronkelijk begrote kapitaallasten zijn verlaagd als saldo van een verlaging van de afschrijvingskosten en een verhoging van de rentelasten. De begrote afschrijvingskosten zijn naar beneden bijgesteld als gevolg van de lagere dan geplande investeringsuitgaven in 2015 en het daardoor later dan gepland gereed komen van projecten. De begrote rentelasten daarentegen zijn per saldo gestegen veroorzaakt door betaalde boeterente als onderdeel van het tot uitvoer brengen van een herstructurering van onze leningportefeuille. De betaalde boeterente wordt deels gecompenseerd door lager dan begrote rentebaten gedurende de tweede helft van 2016.

De begrote lasten nemen toe ten opzichte van de oorspronkelijke begroting als een saldo van diverse mutaties, waaronder een toename van de formatie (3,4 fte), extra inhuur van personeel derden als gevolg van onder andere de vervanging van langdurig zieken, inhuur in verband met vacatures, tijdelijke extra inzet voor bijvoorbeeld ATEX en samenwerking met gemeenten.

De oorspronkelijk begrote baten zijn verlaagd als gevolg van een verlaging van de post geactiveerde personeelslasten door een wijziging in de systematiek van urenactivering in combinatie met een verlaging van de interne uurtarieven die worden gehanteerd voor activering van uren op investeringsprojecten. Daarnaast is de post goederen en diensten aan derden verlaagd door het eerder dan voorziene vertrek van BsGW als huurder van een deel van het kantoorgebouw in Roermond en is als gevolg van de lage rentetarieven de geactiveerde bouwrente verlaagd.

Realisatie versus bijgestelde begroting

Ten opzichte van de totale netto begroting van € 71,53 mln zijn de gerealiseerde netto kosten 2% lager dan begroot, overeenkomend met het resultaat van € 1,46 mln. Dit resultaat is het saldo van € 1,08 mln lagere bruto lasten dan begroot en € 0,38 mln hogere eigen baten dan begroot.

Onderdeel van het positieve exploitatieresultaat in 2016 vormt de vrijval van de post onvoorzien bestuur (€ 0,86 mln). Dit betreft een niet begrote post die voortkomt uit de herstructurering van de leningenportefeuille in 2016.

Kapitaallasten (0,5% hoger dan begroot)

De kapitaallasten zijn € 0,17 mln hoger dan de (bijgestelde) begroting hetgeen wordt veroorzaakt door lager dan begrote rentelasten en hoger dan begrote afschrijvingskosten. De rentelasten zijn lager als gevolg van de lager dan begrote rentetarieven voor de toerekening van rente op de algemene reserve, niet begrote rentebaten voor kasgeldleningen en lager dan begrote rentetarieven op aangetrokken geldleningen.

De afschrijvingskosten zijn hoger dan begroot als gevolg van het eerder gereed komen en/of eerder in gebruik nemen van activa.

Personeelslasten (1,2% hoger dan begroot)

De personeelslasten zijn € 0,18 mln hoger dan de (bijgestelde) begroting als gevolg van hogere kosten voor personeel derden, deels gecompenseerd door lagere salariskosten en sociale lasten. De redenen hiervoor zijn terughoudendheid resp. vertraging bij het invullen van vacatures hetgeen gecompenseerd is door inhuur van personeel derden. Daarnaast heeft inhuur plaatsgevonden in verband met vervanging als gevolg van langdurig ziekteverzuim, de inzet in samenwerkingsprojecten, incidentele inhuur van specifieke expertise (bijvoorbeeld ATEX en centraal magazijn) en tijdelijke inzet voor extra capaciteit voor bijvoorbeeld de realisatie van KRW maatregelen, inzet voor de ontwikkeling van de waterketen en juridische ondersteuning. De overige personeelslasten en de kosten voor voormalig personeel en bestuur zijn lager dan begroot.

Goederen en diensten van derden (2,1% lager dan begroot)

Deze kosten zijn € 0,60 mln lager dan de (bijgestelde) begroting waarbij het saldo is opgebouwd uit afwijkingen op meerdere kostengroepen bijvoorbeeld aanschaf apparatuur, energiekosten, reis- en verblijfkosten, electro en mechanisch onderhoud.

Bijdragen aan derden

De kosten verbonden aan het verstrekken van bijdragen aan derden zijn nagenoeg gelijk aan de begrote bedragen.

Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien

Conform de voorschriften kunnen op de post onvoorzien geen kosten worden verantwoord; enkel een begrotingsbedrag (volgens de (bijgestelde) begroting € 0,86 mln.).

Eigen baten WBL (10,6% hoger dan begroot)

De eigen baten zijn € 0,38 mln hoger dan de (bijgestelde) begroting als gevolg van hogere opbrengst goederen en diensten aan derden. Deze hogere baten zijn een saldo van diverse posten waaronder de incidentele verkoop van grond en de afwikkeling van een claim.

Een meer gedetailleerdere toelichting treft u aan in het Financieel Jaarverslag zelf.

Resultaatbestemming

Voorgesteld wordt van het volledige resultaat ad € 1.457.828,- af te dragen aan het waterschap.

Gebaseerd op een geactualiseerde risico-inventarisatie blijft de hoogte van de algemene reserve ongewijzigd.

	31-12-2016	Na vaststelling jaarrekening
Resultaat	1.457.828	0
Algemene reserve	2.700.000	2.700.000
Totaal	4.157.828	2.700.000

Strategische relevantie/Beleidsgevoeligheid

De waarde van de algemene reserve per ultimo 2016 is meegenomen als een vaste waarde in de nog vast te stellen Meerjarenraming 2018-2027 / Begroting 2018 voor het Waterschapsbedrijf Limburg.

Toelichting

Zie tekst voorstel Dagelijks Bestuur.

-/- Een concept-besluit is bijgevoegd.

De directeur,

ing. E.M. Pelzer MMO

De voorzitter,

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

Bijlagen:

- Financieel Jaarverslag 2016
- Controleverslag 2016, rapportage aan directie en Algemeen Bestuur (Ernst & Young Accountants)
- LOR bij Jaarrekening 2016

Besluit

Van	Stafunit Financiën, Planning, Concerncontrol (Maurice Schoenmakers)		
Onderwerp	Vaststelling jaarrekening 2016		
Datum	31 mei 2017	Corsanr.	schoen/2017.06940

Het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg

Onderwerp: Vaststelling Jaarrekening 2016

Roermond, 31-05-2017

Het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg;

- Overwegende dat het Dagelijks Bestuur de Jaarrekening 2016 op d.d. 13-04-2017 heeft behandeld en heeft bevestigd dat de Jaarrekening 2016 een getrouw beeld geeft van de financiële situatie in 2016 en per ultimo 2016;
- Gelet op de bepalingen voor de Jaarrekening zoals die zijn opgenomen in de Waterschapswet en op het verslag van bevindingen van de conform art 103 Waterschapswet door het Algemeen Bestuur benoemde accountant;

Gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur d.d. 13-04-2017;

BESLUIT:

1. De Jaarrekening 2016 vast te stellen tot de volgende totalen:
 - o Balans per 31 december 2016: € 201.062.000,-.
 - o Exploitatierekening 2016 conform onderstaand overzicht:

	Jaarrekening 2016
rekening naar kostensoorten	73.978.805
rekening naar batensoorten	75.436.634
Resultaat 2015	1.457.828

2. Het exploitatie overschot ad € 1.457.828 af te dragen aan het Waterschap Limburg.

Aldus vastgesteld op d.d. 31-05-2017 door het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg,

De directeur

De voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

drs.ing. P.F.C.W. van der Broeck

Financieel Jaarverslag 2016

Water. We halen er alles uit.

WATERSCHAPSBEDRIJF
LIMBURG

is een samenwerkingsverband van Waterschap Peel en Maasvallei
en Waterschap Roer en Overmaas

ISO 9001
ISO 14001
OHSAS 18001

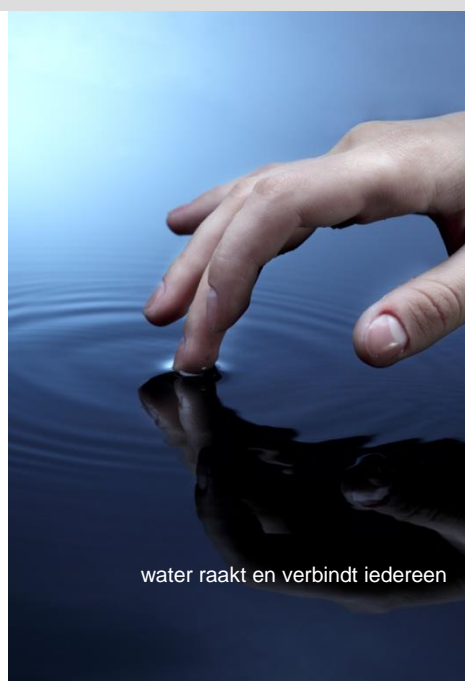

BESTEWERKGEVERS2014
Intermediair | Effectory

Het jaarverslag 2016 is een uitgave van:
Waterschapsbedrijf Limburg
Postbus 1315, 6040 KH ROERMOND

Fotografie/beeld: Zips Fotografie

2017.06468

water raakt en verbindt iedereen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Samenvatting	8
2.1	Exploitatierkening 2016 totaal WBL	8
2.2	Exploitatie op unitniveau	10
2.3	Exploitatie op kostensoortenniveau	10
2.4	Investerings	12
2.5	Technische infrastructuur en relevante prestaties	14
3	Programmaplan	16
3.1	Programma Unit Bouw, Renovatie en Onderhoud	16
3.2	Programma Unit Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT	23
3.3	Programma unit Human Resource Management	30
3.4	Programma Financiën, Planning, Concerncontrol	34
3.5	Programma Bestuurs- en Directieondersteuning en Programma's	38
3.6	Programma Bestuur, Directie en Bovenformatief	42
3.7	Programma Kapitaallasten	49
4	De Financiering (treasury)	54
4.1	Financieringsstatuut	54
4.2	Algemene externe ontwikkelingen	54
4.3	De ontwikkeling in de financierings-, beleggings- en vermogensbehoefte	55
4.4	De ontwikkeling van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet	55
4.5	Relatie rentevisie en liquiditeitenbeheer	57
4.6	Schatkistbankieren	57
4.7	De waterschapsfinanciering	58
4.8	Weerstandvermogen	59
4.9	EMU saldo	59
5	Uitgaven naar BBP-opzet	64
5.1	Kosten van de stafeenheden naar BBP-opzet	64
5.2	Lasten na doorberekening van de kosten van overhead	64
5.3	Baten na doorberekening van de kosten van overhead	65
6	Uitgaven naar Kostendragers en -soorten	66
6.1	Exploitatierkening 2016 totaal WBL	66
6.2	Lasten naar kostensoort	67
6.3	Baten naar kostensoort	68
7	Balans	74
7.1	Balans per 31 december 2016	74
7.2	Staat van herkomst en besteding van middelen 2016	75
7.3	Algemene Toelichting	75

7.4	Wet normering topinkomens	77
7.5	Toelichting Balans	79
8	Controleverklaring	84
9	BIJLAGEN	91
9.1	Bijlage 1: Staat van vaste activa	93
9.2	Bijlage 2: Staat van eigen kapitaal, reserve en voorzieningen	95
9.3	Bijlage 3: Staat van geldleningen	97
9.4	Bijlage 4: Staat van personeelslasten	99
9.5	Bijlage 5 Berekening rente-omslagpercentage	101
9.6	Bijlage 6: Kostenverdeelstaat + toelichting	103

1 Inleiding

Ingevolge artikel 103, lid 1, van de Waterschapswet (en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen) legt het Dagelijks Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg ieder jaar verantwoording af over het gevoerde financiële beheer, onder overlegging van de jaarrekening. Overeenkomstig deze wet wordt de jaarrekening aangevuld met het verslag ter zake van de accountant. Het Waterschapsbedrijf Limburg is een Openbaar Lichaam dat is opgericht middels een Gemeenschappelijke Regeling van de waterschappen Roer en Overmaas én Peel en Maasvallei.

Met ingang van 2016 is een optimalisatie van de organisatiestructuur doorgevoerd. Met als aanleiding het versterken van de operationele en bestuurlijke ondersteuning van de directeur is een nieuwe stafunit gevormd, Bestuurs-, Directieondersteuning en Programmamanagement, waarin zijn ondergebracht kwaliteit, arbo, veiligheid en milieuzorg, calamiteitencoördinatie, communicatie en programmabegeleiding.

In de jaarrekening wordt conform de tijdens het jaar ontwikkelde Marap-opzet (voor het totaal van het Waterschapsbedrijf alsook voor de onderscheiden units) een beeld geschetst van de geplande en gerealiseerde uitgaven voor zowel de exploitatie als de investeringen.

De doelmatigheidsbepalingen van de Waterschapswet zijn ingevuld door het bij de waterschappen op grote schaal ingevoerde BBP-systeem. Hierbij staat BBP voor Beleids- en BeheersProcessen. Ook het Waterschapsbedrijf Limburg rapporteert conform dit systeem, waarbij met de beide waterschappen is afgestemd dat de programma's voor het WBL overeenkomen met de taakstelling van de onderscheiden units.

Het Dagelijks Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg,

de directeur,

de voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

2 Samenvatting

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen het resultaat van de exploitatie op WBL, unit en kostensoortenniveau gepresenteerd. Daarnaast zal samenvattend inzicht worden gegeven in de investeringen en worden verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting kort toegelicht.

2.1 Exploitatierkening 2016 totaal WBL

Waterschapsbedrijf Limburg (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
LASTEN				
Rentelasten	9.255	9.362	8.233	7.306
Afschrijving	22.326	22.044	24.682	22.163
Totaal kapitaallasten	31.580	31.405	32.916	29.469
Salarissen	8.500	8.731	9.338	8.166
Sociale lasten	1.985	2.011	2.130	1.854
Overige personeelslasten	621	650	789	765
Personeel van derden	3.605	3.123	1.371	2.267
Voormalig personeel en bestuur	128	146	153	114
Totaal personeelslasten	14.840	14.661	13.781	13.167
Duurzame gebruiksgoederen	344	449	344	229
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.136	3.150	3.327	2.971
Energie	6.949	7.211	7.351	7.585
Huren en rechten	156	201	135	215
Verzekeringen	126	126	124	109
Belastingen	767	722	783	752
Onderhoud door derden	8.458	8.615	8.686	9.425
Overige diensten door derden	7.387	7.447	8.037	7.576
Totaal goederen en diensten van derden	27.324	27.920	28.786	28.863
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	83	77	159	148
Bijdragen aan overigen	10	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	93	77	159	148
Toevoegingen aan voorzieningen	142	142	0	0
Onvoorzien	0	856	289	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	142	998	289	0
TOTAAL LASTEN	73.979	75.061	75.931	71.646
BATEN				
Financiële baten	34	50	80	42
Personeelsbaten	51	0	0	0
Goederen en diensten aan derden	2.201	1.860	2.064	2.066
Bijdrage van derden	62	66	66	56
Interne verrekeningen	46	50	0	0
Geactiveerde lasten	1.265	1.250	1.836	1.362
Geactiveerde bouwrente	242	250	350	132
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	3.901	3.526	4.396	3.657
TOTAAL NETTO KOSTEN	70.077	71.535	71.535	67.989
BIJDRAGE WATERSCHAPPEN	71.535	71.535	71.535	69.042
RESULTAAT	1.458	0	0	1.053
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	154,1	154,1	150,2	151,2
waarvan structureel bezet per ultimo (*)	143,4			

(*) hiermee wordt aangeduid de per die datum structureel ingevulde formatie (vaste formatie + proeftijd-formatie + bovenformatie), dus niet de tijdelijk ingevulde formatie (uitzendkrachten e.d.)

Rekeningresultaat en de bijgestelde begroting

Na vaststelling van de begroting 2016 d.d. 29-07-2015 door het Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg, heeft het Bestuur nog een aantal begrotingswijzigingen vastgesteld.

Begrotingswijzigingen 2016	Oorspr. begroting	Mutaties 1e kwartaal	Mutaties 2e kwartaal	Mutaties 3e kwartaal	Mutaties 4e kwartaal	Bijgestelde begroting
Kapitaallasten	32.486	-4.074	2.694	0	0	31.105
Lasten units	43.445	2.961	-2.643	163	30	43.956
Eigen baten	4.396	-1.113	50	163	30	3.526
Bijdrage Waterschappen	71.535	0	0	0	0	71.535
Resultaat	0	0	0	0	0	0

Per saldo is de bijdrage van de deelnemende waterschappen niet gewijzigd.

Doordat omtrent de boven aangegeven begrotingswijzigingen reeds besluitvorming door het Algemeen Bestuur heeft plaatsgevonden, worden deze niet meer afzonderlijk toegelicht en wordt bij de jaarrekening vergeleken met de bijgestelde begroting. Dit overeenkomstig de toetsing in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

De oorspronkelijk begrote kapitaallasten zijn verlaagd als saldo van een verlaging van de afschrijvingskosten en een verhoging van de rentelasten. De begrote afschrijvingskosten zijn naar beneden bijgesteld als gevolg van de lagere dan geplande investeringuitgaven in 2015 en het daardoor later dan gepland gereed komen van projecten. De begrote rentelasten daarentegen zijn per saldo gestegen veroorzaakt door betaalde boeterente als onderdeel van het tot uitvoer brengen van een herstructurering van onze leningportefeuille. De betaalde boeterente wordt deels gecompenseerd door lager dan begrote rentebaten gedurende de tweede helft van 2016.

De begrote lasten nemen toe ten opzichte van de oorspronkelijke begroting als een saldo van diverse mutaties, waaronder een toename van de formatie (3,4 fte), extra inhuur van personeel derden als gevolg van onder andere de vervanging van langdurig zieken, inhuur in verband met vacatures, tijdelijke extra inzet voor bijvoorbeeld ATEX en samenwerking met gemeenten.

De oorspronkelijk begrote baten zijn verlaagd als gevolg van een verlaging van de post geactiveerde personeelslasten door een wijziging in de systematiek van urenactivering in combinatie met een verlaging van de interne uurtarieven die worden gehanteerd voor activering van uren op investeringsprojecten. Daarnaast is de post goederen en diensten aan derden verlaagd door het eerder dan voorziene vertrek van BsGW als huurder van een deel van het kantoorgebouw in Roermond en is als gevolg van de lage rentetarieven de geactiveerde bouwrente verlaagd.

Nu het jaar 2016 is afgesloten, blijkt dat de netto kosten € 1.457.828 lager zijn dan de begroting. Per saldo is derhalve sprake van een positiever resultaat dan gepland volgens de begroting. Als gevolg van deels externe en deels interne factoren zijn per saldo zowel de geprognosticeerde kosten en baten op onderdelen anders uitgevallen dan voorzien.

In de volgende paragrafen wordt het resultaat van 2016 verder toegelicht.

2.2 Exploitatie op unitniveau

(bedragen x € 1.000)	Realisatie Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Netto kosten	Begroot Netto kosten	Verschil	
Totaal WBL	73.979	75.437	-1.458	0	-1.458	
Kapitaallasten	31.580	277	31.304	31.105	198	1%
Bijdrage waterschappen	0	71.535	-71.535	-71.535	0	0%
Totaal units	42.399	3.625	38.774	40.430	-1.656	-4%
Bouw, Renovatie en Onderhoud	13.368	2.592	10.776	11.137	-361	-3%
Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT	22.221	235	21.986	22.333	-347	-2%
HRM	3.207	787	2.420	2.469	-49	-2%
Financiën, Planning, Concerncontrol	1.143	7	1.135	1.212	-77	-6%
Directie	312	0	312	415	-103	-25%
Bestuurs-, Directieondersteuning en Programmamanagement	1.990	4	1.987	1.828	159	9%
Bestuur	73	0	73	958	-884	-92%
Bovenformatief	84	0	84	79	5	6%

Bijgevoegd overzicht geeft op hoofdlijnen de resultaten weer. In hoofdstuk 3 worden alle units afzonderlijk en meer gedetailleerd toegelicht. De belangrijkste afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de bijgestelde begroting luiden als volgt:

- Lagere lasten door o.a. de vrijval van de post onvoorzien Bestuur alsmede lagere energiekosten;
- Hogere baten door o.a. incidentele verkoop van grond en hogere baten dienstverlening derden.

2.3 Exploitatie op kostensoortenniveau

Rekeningresultaat 2016 en de (bijgestelde) begroting

(bedragen x 1.000 euro)	Jaar-rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Verschil
Kapitaallasten	31.580	31.405	175
Personeelslasten	14.840	14.661	179
Goederen en diensten van derden	27.324	27.920	-596
Bijdragen aan derden	93	77	16
Toevoeging aan voorzieningen	142	142	0
Onvoorzien	0	856	-856
Totaal bruto lasten	73.979	75.061	-1.083
Eigen baten WBL	3.901	3.526	375
Netto kosten WBL	70.077	71.535	-1.458
Bijdrage Waterschappen	71.535	71.535	0
Resultaat WBL	1.458	0	1.458

De totaal gerealiseerde bruto lasten zijn 1,4% lager dan begroot. De gerealiseerde eigen baten zijn 10,6% hoger dan begroot waardoor per saldo de netto kosten van WBL 2,0% lager zijn dan begroot.

Onderdeel van het positieve exploitatieresultaat in 2016 vormt de vrijval van de post onvoorzien bestuur (€ 0,86 mln.). Dit betreft een niet begrote post die voortkomt uit de herstructurering van de leningportefeuille in 2016.

Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn hoger dan de (bijgestelde) begroting hetgeen wordt veroorzaakt door lager dan begrote rentelasten en hoger dan begrote afschrijvingskosten. De rentelasten zijn lager als gevolg van de lager dan begrote rentetarieven voor de toerekening van rente op de algemene reserve, niet begrote rentebaten voor kasgeldleningen en lager dan begrote rentetarieven op aangetrokken geldleningen.

De afschrijvingskosten zijn hoger dan begroot als gevolg van het eerder gereed komen en/of in eerder gebruik nemen van activa.

Personeelslasten

De personeelslasten zijn hoger dan de (bijgestelde) begroting als gevolg van hogere kosten voor personeel derden, deels gecompenseerd door lagere salariskosten en sociale lasten. De redenen hiervoor zijn terughoudendheid resp. vertraging bij het invullen van vacatures hetgeen gecompenseerd is door inhuur van personeel derden. Daarnaast heeft inhuur plaatsgevonden in verband met vervanging als gevolg van langdurig ziekteverzuim, de inzet in samenwerkingsprojecten, incidentele inhuur van specifieke expertise (bijvoorbeeld ATEX en centraal magazijn) en tijdelijke inzet voor extra capaciteit voor bijvoorbeeld de realisatie van KRW maatregelen, inzet voor de ontwikkeling van de waterketen en juridische ondersteuning. De overige personeelslasten en de kosten voor voormalig personeel en bestuur zijn lager dan begroot.

Goederen en diensten van derden

Deze kosten zijn lager dan de (bijgestelde) begroting waarbij het saldo is opgebouwd uit afwijkingen op meerdere kostengroepen bijvoorbeeld aanschaf apparatuur, energiekosten, reis- en verblijfkosten, electro en mechanisch onderhoud.

Bijdragen aan derden

De kosten verbonden aan het verstrekken van bijdragen aan derden zijn nagenoeg gelijk aan de begrote bedragen.

Toevoegingen aan voorzieningen / onvoorzien

Conform de voorschriften kunnen op de post onvoorzien geen kosten worden verantwoord; enkel een begrotingsbedrag (volgens de (bijgestelde) begroting € 0,86 mln.).

Eigen baten WBL

De eigen baten zijn hoger dan de (bijgestelde) begroting als gevolg van hogere opbrengst goederen en diensten aan derden. Deze hogere baten zijn een saldo van diverse posten waaronder de incidentele verkoop van grond en de afwikkeling van een claim.

Rekeningresultaat 2016 t.o.v. 2015

De bijdrage van de waterschappen in 2016 is ten opzichte van 2015 verhoogd met € 2,49 mln. Het rekeningresultaat bij deze verhoogde bijdrage van de waterschappen over 2016 is € 1,46 mln. positief, terwijl over het jaar 2015 een positief exploitatieresultaat werd behaald van € 1,05 mln.

In onderstaande tabel worden in samengevatte vorm de resultaten van 2016 vergeleken met die van 2015.

(bedragen x 1.000 euro)	Jaar-rekening 2016	Jaar-rekening 2015	Vershil
Kapitaallasten	31.580	29.469	2.111
Personeelslasten	14.840	13.167	1.673
Goederen en diensten van derden	27.324	28.863	-1.538
Bijdragen aan derden	93	148	-55
Toevoeging aan voorzieningen	142	0	142
Totaal bruto lasten	73.979	71.646	2.332
Eigen baten WBL	3.901	3.657	244
Netto kosten WBL	70.077	67.989	2.088
Bijdrage Waterschappen	71.535	69.042	2.493
Resultaat WBL	1.458	1.053	405

2.4 Investerings

Code Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Bijgestelde Begroting 2016	Oorspronk. Begroting 2016	Rekening 2015
Instandhouding zuiveringstech.werken	14.619	15.156	19.067	6.635
it Transportsysteem	3.263	3.515	4.255	2.169
iz Zuiveringsinstallaties (van rioolwater)	11.122	11.478	13.050	4.058
io Slibontwateringsinstallaties	228	154	1.762	408
id Slibdrogers	6	9	0	0
Nieuwe ontwikkelingen zuiveringstechn.werken	5.244	3.936	9.477	7.253
nt Transportsysteem	24	10	742	0
nz Zuiveringsinstallaties (van rioolwater)	5.220	3.926	8.735	7.253
no Slibontwateringsinstallaties	0	0	0	0
nd Slibdrogers	0	0	0	0
nw Waterketenactiviteiten	0	0	0	0
Overige investeringen	3.767	3.904	2.148	504
oi Automatisering	2.479	2.624	1.968	489
op Staf HRM	1.287	1.280	180	15
oc Staf Financiën, Planning en Concerncontrol	0	0	0	0
Bruto investeringsuitgaven	23.630	22.997	30.692	14.392
Subsidies op investeringen	276	235	235	337
Totaal netto investeringsuitgaven	23.354	22.762	30.457	14.055

Uitgaven op investeringsprojecten in 2016 t.o.v. de bijgestelde begroting

Bij de vaststelling in juli 2015 van de Meerjarenraming 2016-2025 en Begroting 2016, werden de netto projectuitgaven in 2016 geraamd op € 21,5 mln. Op basis van een herijking van de investeringsplannen 2016 werd in december 2015 door het Algemeen Bestuur van WBL een netto uitgavenbudget ad € 30,5 mln. ter beschikking gesteld (kolom oorspronkelijke begroting).

MIP 2016 (onderdeel MJR 2016-2025, besluitvorming juli 2015)	21,5
Doorgeschoven projecten 2015 + mutatie	9,0
Oorspronkelijk uitgavenbudget 2016	30,5
	Mutaties
Renovatie gemaal Neer	-1,2
Rwzi Wijlre: KRW maatregelen	-5,5
Bijdrage packagedeal WRO-Heerlen	-0,8
Verdygo Simpelveld (1,5 mln. + 0,3 mln.)	1,8
Aankoop dienstvoertuigen	1,1
Projecten in relatie tot de actualisatie v/d slibstrategie.	-1,8
Ca € 1,3 mln. is terug te voeren op meerdere kleinere aanpassingen in het uitgavenbudget van diverse projecten.	-1,3
Uitgavenbudget 2016 na wijzigingen (netto)	22,8

(x € 1,0 mln.)

Begroting 2016

In de bijgestelde begroting zijn de investeringsuitgaven naar beneden bijgesteld ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Bij de behandeling van de managementrapportages over kwartalen 1, 2 en 3 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met verlagingen van de uitgavenplanning op investeringsprojecten. Per saldo is door deze wijzigingen het uitgavenbudget verlaagd tot € 22,8 mln. (netto). Aan deze verlaging van de ramingen liggen diverse oorzaken ten grondslag, waarvan de belangrijkste zijn:

- verlaging met € 1,2 mln. De geplande renovatie van gemaal Neer kon als gevolg van gewijzigde externe factoren vervallen.
- verlaging met € 5,5 mln. Vertragingen met een externe oorzaak in de aanbestedingsprocedure hebben geleid tot verlaging van de geplande uitgaven op project KRW-maatregelen rwzi Wijlre, welk bedrag grotendeels is doorgeschoven naar latere jaren.
- verlaging met € 0,8 mln. als gevolg van het doorschuiven naar latere jaren van de geplande WBL-bijdrage in de deal betreffende de terreinen van de voormalige rwzi Heerlen, met Waterschap Roer en Overmaas en de gemeente Heerlen.
- verhoging met € 1,8 mln. voor project Verdygo Simpelveld, bestaande uit € 1,5 mln. doorgeschoven investeringen vanuit 2015 en een verhoging met € 0,3 mln. in 2016.
- verhoging met € 1,1 mln. voor de vernieuwing van het wagenpark.
- verlaging met € 1,8 mln. In relatie tot actualisatie van de slibstrategie is de uitgavenraming voor een viertal projecten betreffende vervanging warmtekrachtkoppeling en vervanging gasmotoren verlaagd. Hiervan schuift € 0,6 mln. door naar latere jaren.
- verlaging met € 1,3 mln. door meerdere kleinere aanpassingen in het uitgavenbudget van diverse projecten.

Afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting

Voor de bewaking van de voortgang van de projecten wordt tijdens het jaar gestuurd op het bruto investeringsniveau (= de gerealiseerde uitgaven excl. subsidies), omdat dit niveau beter correspondeert met de mate van realisatie van de onderhanden werken. De bruto uitgaven in 2016 zijn € 0,63 mln. hoger dan het geplande niveau van € 23,0 mln. (zie 2e kolom tabel pagina 12). De hogere uitgaven zijn het saldo van:

- € 1,31 mln. hogere investeringen in de categorie nieuwe ontwikkelingen, hetgeen nagenoeg volledig is toe te wijzen aan het project KRW-maatregelen rwzi Wijlre;
- € 0,54 mln. lagere investeringen voor instandhoudingsprojecten. De belangrijkste verschillen betreffen de projecten Sloop rwzi Heerlen/leiding Heerlen-Hoensbroek - € 0,4 mln. en aanpassen afstroomgebied Maasbracht + € 0,3 mln.;
- € 0,14 mln. lagere investeringen als saldo van diverse kleine verschillen op projecten in de categorie overige investeringen.

De vermelde lager dan geplande bestedingen schuiven grotendeels door naar 2017. Aan subsidies is € 41.000 meer gerealiseerd dan gepland en betreft investeringen in transportsysteem.

2.5 Technische infrastructuur en relevante prestaties

	2016	2015
Technische infrastructuur WBL		
- aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties ¹⁾	17	17
- aantal slibontwateringsinstallaties ²⁾	7	7
- aantal slibvergistingsinstallaties ³⁾	9	9
- aantal slibdrooginstallaties	1	1
- aantal rioolgemalen	146	150
- aantal km in gebruik zijnde transportleiding	540	540
Relevante prestatiegegevens		
- m ³ getransporteerd afvalwater (x 1.000)	158.787	147.800
- totaal verwijderde i.e.'s (x 1.000) ⁴⁾	1.681	1.707
- ontwaterd slib in tonnen droge stof	26.007	25.877
- afzet ontwaterd slib in tonnen droge stof ⁵⁾	13.251	13.397
- afzet gedroogd slib in tonnen droge stof ⁵⁾	12.755	12.724

¹⁾ Medio 2015 is rwzi Heerlen geamoveerd, waardoor per ult. 2015 nog 17 rwzi's operationeel waren.

²⁾ Inclusief Abdissenbosch

³⁾ Waarvan 1 met slibhydrolyse

⁴⁾ i.e. = inwonerequivalent

⁵⁾ Realisatiegegevens 2015: Het totaal van afzet ontwaterd slib + afzet gedroogd slib is ongelijk aan het ontwaterd slib a.g.v. verschillende meetmomenten in het proces.

3 Programmplan

3.1 Programma Unit Bouw, Renovatie en Onderhoud

Taak unit Bouw, Renovatie en Onderhoud

De businessunit Bouw, Renovatie en Onderhoud (BRO) is verantwoordelijk voor het bouwen, renoveren en onderhouden van de technische infrastructuur van WBL. BRO geeft tevens intern en extern advies op technisch vlak en levert een grote bijdrage aan het ontwikkelen en toekomstbestendig maken van deze infrastructuur. Daarnaast is BRO verantwoordelijk voor het onderhouden van de infrastructuur van een aantal externe klanten (26 gemeenten en 1 waterschap (voormalig Waterschap Peel en Maasvallei; WPM). De technische infrastructuur van WBL bestaat uit 17 rioolwaterzuiveringen (RWZI), 7 slibontwatering-installaties (SOI), 1 slibdroog-installatie (SDI), 146 rioolgemalen en 540 kilometer in gebruik zijnde transportleiding met een geschatte vervangingswaarde van € 1,5 miljard. Voor externe klanten onderhoudt de unit BRO bij gemeenten 1.248 objecten en bij (voormalig) WPM 95 gemalen en kunstwerken.

Wat is er bereikt?

De businessunit Bouw, Renovatie en Onderhoud (BRO) is verantwoordelijk voor het bouwen, renoveren en onderhouden van de technische-infrastructuur van WBL. BRO geeft tevens intern en extern advies op technisch vlak en levert een grote bijdrage aan het ontwikkelen en toekomstbestendig maken van deze infrastructuur.

Middels bouwen, renoveren en onderhouden hebben we de infrastructuur zodanig laten functioneren dat WBL voldoet aan veiligheidseisen, voldoet aan de kwaliteitseisen van ons effluent, de maatschappelijke kosten verminderd zijn en risico's op het gebied van veiligheid, gezondheid, milieu, kwaliteit en financiën beperkt en bewust genomen zijn, waardoor strategische doelen behaald zijn. We zijn echter niet in staat gebleken volledig te voldoen aan de huidige normen voor de afnameverplichting.

Als onderdeel van een evaluatie van de gehanteerde normen is gebleken dat in Limburg een hogere norm wordt gehanteerd dan bij de meeste andere Waterschappen. Uit de evaluatie volgt de afspraak 'bouwen waar het moet, behouden waar het kan' vanuit de optiek dat samen met het Waterschap Limburg beleidsmatige keuzes gemaakt worden om voor 100% te voldoen aan de afnameverplichting, waarbij wordt gezocht naar een balans tussen de waterkwaliteitsdoelen en het effectief inzetten van middelen en een goede kosten-baten afweging, waarbij niet de normen centraal worden gesteld, maar het effect in het watersysteem.

WBL vaart een koers gericht op het omvormen van de huidige zeer robuuste infrastructuur naar installaties gebaseerd op het Verdygo-concept: een bouwconcept voor zuiveringsinstallaties dat onder andere de mogelijkheid biedt om sneller in te kunnen inspelen op innovatieve ontwikkelingen. De Verdygo-waterlijn en de Verdygo-sliblijn zijn inmiddels uitgewerkt. In 2016 is de eerste Verdygo-installatie gerealiseerd voor rwzi Sijpeld. De eerste zuiveringsresultaten zijn zeer positief.

WBL heeft met 26 Limburgse gemeenten een overeenkomst ten behoeve van beheer en onderhoud van gemeentelijke gemalen en/of IBA-systemen.

Vanaf 2017 zal er een derde activiteit aan toegevoegd worden: meten, monitoren en rekenen. Onder de gebruikers (burgers) en de eigenaren (gemeenten) van IBA-systemen is op initiatief van team Transportstelsel een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd naar de werkzaamheden die WBL verricht. De resultaten van het onderzoek zijn overwegend positief.

Voor (voormalig) waterschap Peel en Maasvallei verzorgt unit BRO het beheer en onderhoud van de gemalen en kunstwerken.

Net als voorgaande jaren hebben we het certificaat op niveau goud behaald voor terreinbeheer volgens de Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Toekomstige werkzaamheden gerelateerd aan terreinbeheer zullen uitgevoerd worden passend bij het niveau goud.

Wat is er gedaan?

Middels planmatig onderhoud gericht op verlenging van levensduur hebben de teams RWZI en Transportstelsel onderhoud aan onze infrastructuur uitgevoerd. Het planmatig onderhoud wordt per locatie zoveel mogelijk gebundeld. Deze filosofie en werkwijze hebben geleid tot een duidelijke daling van het aantal storingen (40% sinds 2009) aan onze objecten. Dit heeft verder geleid tot een efficiëntere inzet van monteurs. De filosofie van planmatig levensduur verlengend onderhoud wordt ook gehanteerd bij werkzaamheden aan klantobjecten. Ook daar is een dalende trend vanaf 2009.

In 2015 is het project Asset Management gestart. De looptijd van dit project is tot en met 2018. Voor zowel alle rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en slibontwateringsinstallaties (SOI's) als voor onze transportleidingen en gemalen brengen wij middels dit project de technische staat en de restlevensduur van onze installaties in kaart alsmede de te verwachten investeringen en het onderhoud tot het einde van de levensduur van de installatie. Het programma is gestart met het afstroomgebied inclusief RWZI van Venray. De werkwijze die we hanteren voor het in kaart brengen van de onderhoudstoestand en restlevensduur van ons transportstelsel is ook hanteerbaar voor het gemeentelijk rioleringsstelsel. Mede in dit kader wordt een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een inspectietool, waarmee de toestand van een leiding beter bepaald kan worden. Onze Asset Management processen willen wij zodanig implementeren dat we certificeerbaar zijn volgens de ISO55000-norm.

Het proces met betrekking tot het initiëren en uitvoeren van projecten is daartoe zodanig gewijzigd dat er een duidelijke positie is voor de assetmanager-rol (Besluitraad) bij het besluit tot het opvoeren van een project in het MIP, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen harde projecten en geprognosticeerde projecten. Daarnaast zijn instandhoudingsinvesteringen cyclisch in het investeringsprogramma ingevoerd, hetgeen ook in het TAUW-rapport geadviseerd werd.

De verbouwing van het influent innamewerk van de RWZI in Roermond volgens het Verdygo concept is vertraagd en zal halverwege 2017 worden afgerond. De Verdygo gedachte is middels het bestuurlijke uitgangspunt "Verdygo tenzij" binnen WBL geïntegreerd en wordt toegepast bij ontwerpen. Dat betekent dat in de voorbereiding voor de renovatie van de RWZI's in Wijlre en Weert in verband met het voldoen aan de KRW-normen gekozen is voor Verdygo toepassingen.

WBL heeft met acht Limburgse gemeenten een overeenkomst ten behoeve van beheer en onderhoud van gemeentelijke gemalen, bergbezinkbassins, overstorttellers en regenmeters. Eind 2016 zijn voorbereidingen afgerond om vanaf 1 januari 2017 ook het beheer en onderhoud van gemalen voor een negende gemeente te gaan uitvoeren.

Van de drieëndertig Limburgse gemeenten zijn vierentwintig gemeenten eigenaar van één of meerdere IBA-systemen. WBL verzorgt het beheer en onderhoud aan IBA-systemen van drieëntwintig gemeenten.

Samenwerking moet leiden tot minder kosten, minder kwetsbaarheid en meer kwaliteit, de zogenaamde 3 K's. Voor de gemeente Weert is daar een vierde doel aan toe gevoegd: verhogen van klanttevredenheid (4 K's).

Onder de gebruikers (burgers) en de eigenaren (gemeenten) van IBA-systemen is op initiatief van team Transportstelsel een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd naar de werkzaamheden die WBL verricht. De resultaten van het onderzoek zijn overwegend positief.

Voor (voormalig) waterschap Peel en Maasvallei verzorgt unit BRO het beheer en onderhoud van de gemalen en kunstwerken.

Met Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) werken we samen op het gebied van beheer van terreinen en op het gebied van klic-meldingen. De samenwerking met WML is in 2015 door team RWZI uitgebreid middels wederzijds uitwisselen van elektrotechnische monteurs. Het doel van deze samenwerking met WML is kostenverlaging en vermindering van kwetsbaarheid van beide organisaties. Op regelmatige basis vindt kennisuitwisseling plaats met betrekking tot Asset Management. Sinds kort wordt ook kennis uitgewisseld over werkwijzen met betrekking tot voorbereiding en uitvoering van projecten.

Samen met de gemeenten Brunssum, Onderbanken, Simpelveld en Schinnen zijn voorbereidingen getroffen om vanaf 1 januari 2017 samen te werken op het gebied van Meten, Monitoren en Rekenen (MMR).

Door de gemeente Weert is verzocht om ondersteuning bij het opstellen van het BRP voor de gemeente en samenwerking gezocht voor het uitvoeren van vervangingsinvesteringen (renovatie (mini)gemalen) voor de gemeente Weert te gaan uitvoeren. Door het tonen van expertise laten we zien een interessante samenwerkingspartner te zijn voor gemeenten.

De RWZI in Heerlen is eind 2015 gesloten. In 2016 hebben gesprekken met de gemeente Heerlen plaatsgevonden over verkoop van de RWZI aan de gemeente in het kader van de Internationale Bau Ausstellung (IBA) Parkstad. Overdracht van de RWZI heeft nog niet plaatsgevonden, omdat bij de gemeente formele besluitvorming nog moet plaatsvinden.

Eind 2016 is in het kader van het verder verbeteren van de veiligheid op onze installaties door team Projecten gestart met afronding van het ATEX-project, door ook de niet urgente technische aanpassingen aan biogasinstallaties te realiseren. Dit project zal in 2017 afgerond worden. Als gevolg van de ATEX-regelgeving zijn structureel nieuwe onderhoudswerkzaamheden toegevoegd aan het onderhoudsprogramma om ATEX-veiligheid te borgen. Tevens is een extra impuls gegeven aan ATEX veiligheid door structurele specifieke opleiding en training van medewerkers. Ook is voorzien in extra capaciteit om de ATEX gerelateerde installatie te onderhouden en bedrijven.

Om de betrouwbaarheid van projecten qua kwaliteit, financiën en tijd te vergroten zijn processen met betrekking tot totstandkoming en uitvoering van projecten verbeterd en rollen met betrekking tot besluitvorming duidelijker gepositioneerd. Naast de genoemde doelen heeft dit ook geleid tot verbetering van de arbeidsbeleving.

In 2016 zijn de voorbereidingen gestart van het bouwen van een centraal magazijn. Dit magazijn moet leiden tot verbetering van het voorraadbeheer, efficiëntere onderhoudsprocessen en vermindering van kosten.

Als erkend leerbedrijf hebben wij meerdere leerlingen, die op verschillend niveau een technische opleiding volgen, een leerzame stageplek geboden.

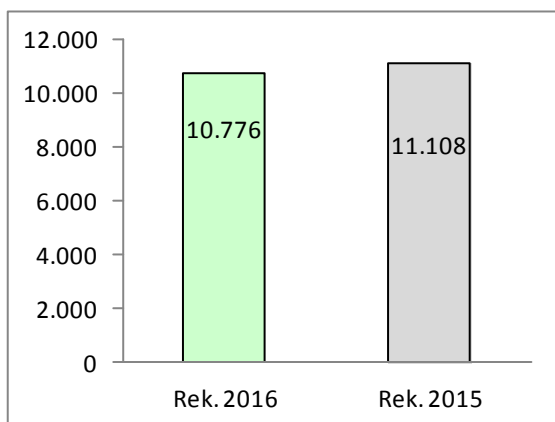
In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) heeft BRO twee vluchtelingen de mogelijkheid gegeven gedurende enkele maanden een taalstage te lopen binnen de teams Projecten en RWZI. Daarnaast heeft nog een stagiair met afstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid gekregen om binnen het team Kennis en Advies werkzaamheden te verrichten. Op basis van deze positieve stage is hij in de gelegenheid gesteld om ook een paar maanden van 2017 werkzaamheden voor BRO te verrichten. In de toekomst verwachten we dat ook in het kader van 'social return' werkzaamheden binnen BRO verricht zullen worden.

Wat heeft het gekost?

Bouw, Renovatie en Onderhoud (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen	3.750	3.941	4.093	3.730
Sociale lasten	887	907	944	857
Overige personeelslasten	10	22	26	15
Personeel van derden	1.619	1.148	519	804
Voormalig personeel en bestuur	0	0	0	0
Pers.kosten toe-/doorberekend	-39	-39	0	-39
Totaal personeelslasten	6.228	5.980	5.582	5.367
Duurzame gebruiksgoederen	27	73	70	23
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	19	19	19	9
Energie	0	0	0	0
Huren en rechten	6	10	0	0
Verzekeringen	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0
Onderhoud door derden	6.646	6.763	6.938	7.674
Overige diensten door derden	443	624	684	456
Materiaalkosten toe/doorberekend	0	0	0	0
Totaal goederen en diensten van derden	7.140	7.490	7.711	8.162
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	0	0	0	0
Bijdragen aan overigen	0	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	0	0	0	0
Toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	13.368	13.469	13.293	13.529
BATEN				
Financiële baten	0	0	0	0
Personeelsbaten	47	0	0	0
Goederen en diensten aan derden	1.279	1.082	1.082	1.059
Bijdrage van derden	0	0	0	0
Interne verrekeningen	0	0	0	0
Geactiveerde lasten	1.265	1.250	1.836	1.362
TOTAAL BATEN	2.592	2.332	2.918	2.421
NETTO KOSTEN	10.776	11.137	10.375	11.108
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	71,0	70,0	67,1	68,6
waarvan structureel bezet per ultimo	65,9			

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

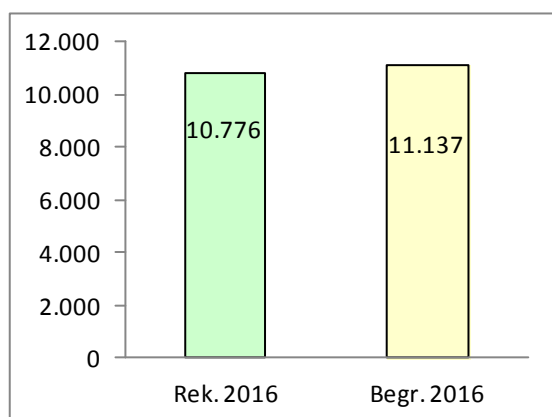
Verskil met de Rekening 2015

Ten opzichte van 2015 zijn de netto kosten met € 0,3 mln. afgenomen als gevolg van:

- Hogere personeelskosten (€ 0,9 mln.) door hogere kosten voor personeel derden onder andere voor de vervanging van langdurig zieken en tijdelijke extra inzet van specifieke expertise.
- Lagere kosten voor goederen en diensten van derden (€ 1,0 mln.) bestaande uit lagere kosten onderhoud door derden (€ 1,0 mln.) ten gevolge van in 2015 gemaakte eenmalige kosten onder verhaalbare schade, lagere kosten onderhoud leidingen aangezien in 2016 minder leidingbreuken hebben plaatsgevonden met minder financieel gevolg en lagere kosten electro en civiel bouwkundig onderhoud door onder andere het effect van investering van werkzaamheden en meer projectmatig opgepakte werkzaamheden.
- Hogere baten (€ 0,2 mln.) als gevolg van hogere baten voor goederen en diensten aan derden waaronder twee incidentele posten in 2016 (€ 0,3 mln.), te weten verkoop van grond en de afwikkeling van een claim en lagere baten geactiveerde personeelslasten (€ 0,1 mln.).

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Verschil met de Begroting 2016

De netto kosten zijn (afgerond) € 0,4 mln. lager dan de bijgestelde begroting en veroorzaakt door:

- Hogere personeelslasten (€ 0,2 mln.) door hogere kosten voor personeel derden onder andere voor de vervanging van langdurig zieken en tijdelijke extra inzet van specifieke expertise.
- Lagere kosten goederen diensten van derden (€ 0,3 mln.).
- Hogere baten (€ 0,2 mln.) waaronder twee incidentele niet begrote posten (€ 0,3 mln.), te weten verkoop van grond en de afwikkeling van een claim en lagere baten voor diensten aan klanten (€ 0,1 mln.).

3.2 Programma Unit Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT

Taak unit Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT

De businessunit OPPIT geeft uitvoering aan de primaire taak van het Waterschapsbedrijf Limburg door zorg te dragen voor transport en zuiveren van afvalwater en slibverwerking binnen de doelstellingen en de normen.

Daarnaast zorgt de unit ervoor dat het bedrijf stappen blijft zetten in het verduurzamen en verbeteren van de primaire processen en wordt richting gegeven aan innoveren op het gebied van technologie en duurzaamheid. Op het gebied van IT staat de unit aan de lat elke medewerker onafhankelijk van locatie, tijdstip en 'device' efficiënt en effectief te laten werken met beschikking over de juiste informatie. Daarbij draagt zij zorg voor een stabiele IT omgeving die meegaat met de ontwikkelingen zodat de primaire processen efficiënter en effectiever worden.

Wat is er bereikt?

Een aantal belangrijke parameters voor OPPIT staan weergegeven in onderstaande tabel.

unit OPPIT	Norm	Realisatie
Zuivering (in %)		
- Fosfaat-verwijdering (wettelijk 75%)	75,0%	85,3%
- Stikstof-verwijdering (wettelijk 75%)	75,0%	78,8%
Afzet van slib		
- afzet gedroogd slib naar ENCI (ton korrel)	14.250	14.398
- afzet ontwaterd slib (ton ontwaterd slib)	48.860	45.828
Klachten		
- aantal externe klachten Transport		1
- aantal externe klachten RWZI	18	5
Calamiteiten		
- storing bedrijfsvoering opgeschaald naar calamiteit	0	0
- informatieveiligheid opgeschaald naar calamiteit	0	0
Samenwerking		
- leververplichting gedroogd slib Enci	90%	101%

In 2016 is bijna 159.000.000 m³ afvalwater getransporteerd naar een van de 17 zuiveringsinstallaties binnen de provincie Limburg. De zuiveringsrendementen op deze locaties zijn ruimschoots behaald in 2016. Voor elke zuiveringslocatie gelden ook individuele normen voor het verwijderen van fosfaat en stikstof. De jaarnormen zijn voor alle locaties behaald. Een aantal locaties hebben een strengere norm in de zomerperiode, welke door 16 van de 17 locaties zijn behaald.

Acht zuiveringen hadden strengere normen in 2016 t.o.v. 2015. De grootste verandering gold voor rwzi Simpelveld waarvoor in december 2016 een nieuwe installatie met een Nereda proces geopend is. De nieuwe en strengere normen worden hierdoor behaald.

De bijbehorende werkzaamheden om tot deze resultaten te komen zijn binnen budget uitgevoerd.

Na het zuiveren van afvalwater blijft slib als een restproduct over. Dit restproduct bevat een hoeveelheid energie die middels een gistingsproces wordt omgezet in biogas. Het biogas wordt onder andere gebruikt voor de aandrijving van biogasmotoren waar met behulp van een warmtekrachtkoppeling elektriciteit wordt opgewekt. In 2016 is meer energie opgewekt dan in 2015 door met name minder storingen in de warmtekrachtkoppelingen. Deze extra opwekking van energie heeft ervoor gezorgd dat we ook qua duurzaamheidsafspraken (MJA) een stap hebben gemaakt. Van 26,4% in 2015 naar circa 28,7% qua energiezelfvoorzienend in 2016 en dus ruimschoots ons doel (28%) hebben bereikt.

Slib wordt ingedikd en verder behandeld op een van de 7 ontwateringlocaties. Ongeveer 49% van het ontwaterde slib is vervolgens gedroogd in de slibdrooginstallatie van Susteren en ingezet als brandstof bij de ENCI te Maastricht. Het overige deel van het ontwaterde slib is afgezet bij Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). In 2016 hebben we meer slib gedroogd en afgezet als korrel richting ENCI dan begroot.

Wat is er gedaan?

Activiteiten gericht op verhogen kwaliteit

- Procesmanagement draagt bij aan een verhoogde kwaliteit door meer trendvolgend te werk te gaan waardoor afwijkingen eerder worden voorkomen. In 2016 is een voorgestelde optimalisatie van de teamorganisatie Bedrijfsvoering, waarbij procesmanagement een belangrijker aandeel krijgt, in de praktijk op haalbaarheid getoetst. Deze toetsing heeft uitgewezen dat de voorgestelde optimalisatie leidt tot een flexibel, inzetbaar en toekomstgericht team waarmee WBL sneller in kan spelen op procesveranderingen.
Op basis hiervan zijn de benodigde procedures opgestart om deze optimalisatie begin 2017 definitief te implementeren. De optimalisatie activiteiten hebben tijdelijk de inzet van extra inhuurkrachten en extra reiskosten tot gevolg gehad voor het betreffende team.
- Parallel aan de optimalisatie van procesmanagement stond 2016 ook in het teken van het verhogen van het kennisniveau van team Bedrijfsvoering. De opleidingen en trainingen zijn in samenwerking met het VAPRO instituut uitgevoerd zodat de systematiek aansluit op het bedrijfsleven. Het opleiden heeft geleid tot een getoetste kennisverdieping van de medewerkers.
Tevens is een methodiek ontworpen en geïmplementeerd om ook in de toekomst het kennisniveau van de medewerkers door te ontwikkelen en te borgen. Alle operators van het team bedrijfsvoering zijn getest volgens deze VAPRO systematiek. Op basis van een “nul” meting is een individueel opleidingsplan gemaakt en is iedereen bijgeschoold volgens de VAPRO systematiek. In het 4e kwartaal heeft een tweede meting plaatsgevonden en is gebleken dat de parate kennis significant verbeterd is. De trainingen zullen ook in 2017 gecontinueerd worden.
- Uitvoering project met een Nereda zuiveringstechniek t.b.v. het behalen van de strengere KRW-normen voor rwzi Simpelveld per 2017.
- Voorbereiding en uitvoering project t.b.v. het behalen van de strengere normen voor Wijlre per 2017.

Continuïteit

- Slibstrategie: de huidige slibafzet is contractueel vastgelegd tot medio 2018. Dat betekent dat in 2017 keuzes gemaakt moeten worden voor het vervolg na het aflopen van deze contracten. In 2016 hebben we hiertoe met externe ondersteuning een marktverkenning laten plaatsvinden om te bepalen hoe de huidige slibafzetmarkt is en welke strategieën mogelijk zijn voor WBL. Dit krijgt een verder vervolg in 2017.
- Werkprocessen vastleggen is een belangrijke ondersteuning voor standaardisatie en borging. In 2016 is expertise ingehuurd om te ondersteunen in het verder verbeteren van de architectuur van de werkprocessen en is geïnvesteerd in nieuwe software hiervoor.
- Upgrade van het hart van onze procesautomatisering, een nieuwe versie van de software waardoor de procesautomatisering sneller verloopt, up to date is en meer gebruikers kan toelaten. Ook alle nieuwe installaties zijn aangesloten op het Proces Automatisering systeem. Dit geldt ook voor alle nieuwe Verdygo modules.
- Voorbereidend onderzoek om de KRW normen die voor 2019 zijn gesteld voor rwzi Weert waar te kunnen maken (bepaling techniek/technologie en opstellen projectbrief).

Continu Verbeteren

- De contracten voor het papierloos rijden van transporten, het digitaliseren van vrachtbrieven, is verder uitgebreid en momenteel worden ca. 80% van alle transporten gereden met een digitale transportbrief.
- Migratie van de eigen PRINS omgeving naar landelijke centrale Z-info omgeving met behoud van koppeling proces automatisering (Wauter).
- Ten behoeve van een optimale dosering van noodzakelijke chemicaliën op een aantal rwzi's wordt onderzoek gedaan naar een vernieuwde procesregeling.
- Start implementatie van het project "De nieuwe Werkplek". Door de introductie van onder andere 'sharepoint' zal WBL een stap maken in digitaal werken.
- Komen tot nieuwe markconforme functiebeschrijvingen van de huidige ICT medewerkers en klaar voor de toekomst waarbij technisch beheer steeds meer plaats zal maken voor regisseren van beheer en komen tot informatiemanagement i.p.v. technisch beheer. Team IT is volledig ITIL v3 gecertificeerd.
- Nieuw en conform Amerikaanse internationale standaard (TierIII) goed beveiligd datacentre voor proces automatisering tegen lagere exploitatiekosten dan het vorige datacentre.

Om ook aan toekomstige normen en wetgeving te voldoen en om als WBL te zorgen dat de netto kosten ook in de toekomst laag blijven en de processen efficiënt en effectief, zien we innovatie als een belangrijke pijler. Op dat vlak zijn onderstaande activiteiten te benoemen die of uitgevoerd ofwel gestart zijn in 2016:

- Projecten t.b.v. energiezelfvoorzienendheid: de voorbereidingen zijn gestart om voor 2020 meer energie zelf op te wekken met behulp van het bouwen van vergistingscapaciteit in Hoensbroek en door het plaatsen van zonnepanelen op alle rwzi's en op het kantoorgebouw van WBL in Limburg. Door deze 2 projecten zal WBL ruim kunnen voldoen aan de doelstelling om in 2020 40% zelfvoorzienend te zijn in energie.
Naast deze 2 projecten zijn meerdere onderzoeken op dit vlak uitgevoerd zoals riothermie (terugwinnen warmte uit afvalwater) en energiebesparingsmogelijkheden op rwzi's.

In 2016 is de voorbereiding gestart om te komen tot een energiebeleidsplan met doelstellingen voor na 2020.

- Onderzoek naar het verwijderen van “nieuwe stoffen” als medicijnresten in samenwerking met diverse partijen (o.a. de projecten TKI Geneesmiddelenverwijdering, Project Schone Maaswaterketen en TKI Affiniteitsadsorptie).
- Samen met Bluetec een onderzoek gestart naar een andere manier van zuiveren: Eurostars pilot-onderzoek ComFORMD: forward osmosis membraan techniek. De pilot start in 2017 op rwzi Sijpeveld.
- Toepassing Sand-cycle op rwzi Sijpeveld: een nieuwe monitoringstechniek voor continue zandfilters, waarbij de actuele status van de installatie wordt gevisualiseerd. Via een web-portal krijgen we direct terugkoppeling bij geconstateerde afwijkingen. Hiermee verwachten we de zandfilters optimaler te kunnen laten functioneren t.b.v. een constante kwaliteit en optimale beheerkosten.
- Onderzoek naar het terugwinnen van metalen uit slib.
- Samenwerkingsproject gericht op een gesloten (afval) waterkringloop: SuperLocal project Kerkrade (IBA-project i.s.m. Heemwonen, Kerkrade en WML).
- Ontwateringsproeven met cellulose van Smurfit-Kappa. Het doel van ontwateringsproeven is het verminderen van de hoeveelheid water in slib dat uiteindelijk wordt afgevoerd naar een mono-verbrander. Dit heeft invloed op o.a. het transportvolume (kosten, CO2-uitstoot).

Voor de continuïteit, het verbeteren van huidige activiteiten en/of behalen van een kostentechnisch voordeel, zijn in 2016 diverse aanbestedingen op ICT vlak afgesloten, zoals:

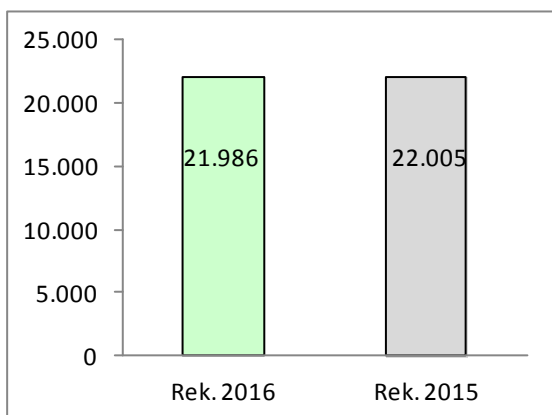
- Raamcontracten met 3 leveranciers voor werkplek hard- en software voor een periode van 4 jaar, inclusief SLA's m.b.t. levering en garantie/reparatie afhandeling.
- 3^e lijns 7x24 uur support en monitoring voor een periode van maximaal 9 jaar op het gebied van centrale Storage (dataopslag), back-up, servers en implementatie en adviesdiensten.
- Upgrade en optimalisatie Maximo. Dat betekent dat ons asset management systeem is uitgebreid met de functionaliteiten: centraal magazijn, urenregistratie, contracten en facturatie.
- WAN/Telefonie; met als resultaat dat het Wan netwerk in beheer blijft bij KPN met een grote kostenreductie van meer dan 50% in de jaarlijkse exploitatie. Mobiele telefonie gaat over van Vodafone naar KPN met ook hierbij een kostenvoordeel in de exploitatie.
- De Microsoft licenties van zowel de gebruikers als de centrale servers zijn via een flexibel zogenaamd software assurance contract bij Microsoft afgesloten voor de periode van 4 jaar.

Wat heeft het gekost?

Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen	2.587	2.600	2.798	2.528
Sociale lasten	610	611	634	573
Overige personeelslasten	10	21	31	10
Personeel van derden	1.174	1.175	621	838
Voormalig personeel en bestuur	0	0	0	0
Pers.kosten toe-/doorberekend	0	0	0	0
Totaal personeelslasten	4.380	4.408	4.084	3.949
Duurzame gebruiksgoederen	267	267	165	177
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	2.885	2.879	3.092	2.794
Energie	6.645	6.906	7.045	7.274
Huren en rechten	80	111	79	90
Verzekeringen	12	13	13	11
Belastingen	767	715	715	737
Onderhoud door derden	1.062	1.075	1.038	966
Overige diensten door derden	6.066	6.036	6.710	6.220
Materiaalkosten toe-/doorberekend	0	0	0	0
Totaal goederen en diensten van derden	17.784	18.002	18.857	18.269
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	56	57	159	123
Bijdragen aan overigen	0	0	0	123
Totaal bijdragen aan derden	56	57	159	123
Toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	22.221	22.467	23.099	22.341
BATEN				
Financiële baten	0	0	0	0
Personeelsbaten	0	0	0	0
Goederen en diensten aan derden	173	68	267	279
Bijdrage van derden	62	66	66	56
Interne verrekeningen	0	0	0	0
Geactiveerde lasten	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	235	134	333	335
NETTO KOSTEN	21.986	22.333	22.766	22.005
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	49,5	49,5	48,0	49,5
waarvan structureel bezet per ultimo	46,5			

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

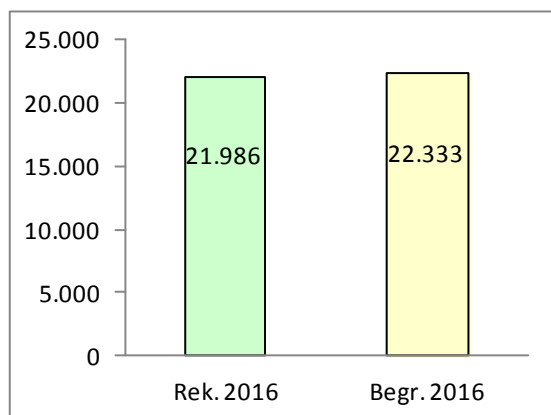
Verschil met de Rekening 2015

De netto kosten zijn nagenoeg gelijk aan de netto kosten in 2015. Op kostengroepniveau zijn er wel verschillen afgezet tegen 2015:

- Hogere personeelslasten (€ 0,4 mln.) met name als gevolg van hogere kosten personeel derden.
- Lagere kosten goederen diensten van derden (€ 0,5 mln.) door onder andere lagere energiekosten (€ 0,6 mln.), lagere kosten overige diensten door derden (€ 0,2 mln.), hogere kosten duurzame gebruiksgoederen (€ 0,1 mln.), hogere kosten overige gebruiks- en verbruiksgoederen (€ 0,1 mln.) en hogere kosten onderhoud door derden (€ 0,1 mln.),
- hogere uitgaven voor overige diensten door derden € 0,2 mln. als gevolg van hogere abonnementskosten mobiele telefonie en hogere kosten voor verwerking van roostergoederen.
- Lagere bijdrage aan derden (€ 0,1 mln.) als gevolg van een bijdrage in 2015 van WBL aan werkzaamheden aan een gemaal van een gemeente.
- Lagere baten (€ 0,1 mln.) door een lagere opbrengst van de afrekening met GMB inzake de Thermische Drukhydrolyse.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Verschil met de Begroting 2016

De netto kosten zijn (afgerond) € 0,3 mln. lager dan de bijgestelde begroting en veroorzaakt door:

- Lagere kosten aan goederen en diensten van derden (€ 0,2 mln.), grotendeels veroorzaakt door lagere energiekosten mede als gevolg van de vrijval van een stelpost voor nog te verwachten afrekeningen over voorgaande jaren.
- Hogere baten (€ 0,1 mln.) als gevolg van niet begrote baten voor de afrekening met GMB inzake de Thermische Drukhydrolyse en een aantal kleine niet begrote doorbelastingen voor bijdrage in exploitatiekosten.

3.3 Programma unit Human Resource Management

Taak unit Human Resource Management

De unit Human Resource Management (HRM) draagt zorg voor het verbeteren en vernieuwen van HR processen, producten en diensten. Naast operationele taken zoals personeelsadministratie en facilitaire dienstverlening draagt de unit bij aan de strategische ontwikkelingen van het bedrijf en legt een sterke basis op het gebied van strategische personeelsplanning en de ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van mensen. Ontwikkeling van de vereiste kennis en (gedrags)vaardigheden van mensen, het stimuleren van ondernemerschap als gedragscompetentie en het plaatsen van de juiste mensen op het juiste moment op de juiste plek zijn daar een belangrijk onderdeel van.

Wat is er bereikt?

unit HRM	Norm	Realisatie
Formatie (WBL Totaal)		
- vaste bezetting in fte (gemiddeld)	153,2	142,3
- inhuur personeel in fte (gemiddeld)		37,4
Ziekteverzuim (WBL Totaal)		
- t.o.v. Verbaannorm	4,1%	6,1%
Verzuim-% kort (1-7 dagen)		1,5%
Verzuim% middellang (8-42 dagen)		1,3%
Verzuim-% lang (> 42 dagen)		3,3%

In 2016 is een vervolg gegeven aan het opgestarte Management Development Programma van 2015 door middel van een individueel coaching traject voor teamleiders. Daarnaast is een workshop verzuimmanagement georganiseerd en een workshop voor het voeren van ontwikkelgesprekken. Daarmee is een verdere basis gelegd voor een goede borging van de High Performance Organization (HPO) pijler 'kwaliteit van management'.

Op het gebied van de HPO pijler 'kwaliteit van medewerkers' is uitwerking gegeven aan competentie management door voor alle functieprofielen een HPO competentieprofiel op te stellen. Deze competentieprofielen bevatten gedragsindicatoren die tijdens een ontwikkel- of prestatiegesprek (TOP Gesprekscyclus) aan de orde komen. Daarnaast worden de competentieprofielen gebruikt voor het proces van werving en selectie van nieuwe medewerkers of interne invulling van vacatures.

Op het gebied van gezondheidsmanagement zijn stappen gezet middels het opzetten van gezondheidsrisicoprofielen voor diverse functies en/of functiegroepen en het opstellen van een vitaliteit programma en vitaliteit gids.

Om te komen tot een snellere inhuur van externe deskundigen zijn vier Europese aanbestedingstrajecten voor inhuur van externe menskracht afgerond met inachtneming van de spelregels op het gebied van rechtmatigheid. HRM vervult hierbij de rol van contractmanager en ontzorgt hiermee alle andere units.

Er is gestart met de vervanging van het bedrijfswagenpark op basis van een Europese aanbestedingstraject. In samenwerking met o.a. TNO is uitwerking gegeven aan het Lean & Green Mobility programma dat is gericht op reductie van CO2 op het gebied van het bedrijfswagenpark. Verdere centralisering van diverse operationele taken bij het taakveld facilitair heeft geleid tot minder verspilling, waardoor kosten zijn bespaard.

Wat is er gedaan?

Op het gebied van organisatie ontwikkeling heeft de unit HRM ondersteuning verleend bij de implementatie van de nieuwe stafunit Bestuurs- en Directieondersteuning en Programma's en het adviestraject bij de Ondernemingsraad. Verder is advies en ondersteuning verleend bij het optimalisatietraject van team Bedrijfsvoering van de unit OPPIT.

In 2016 is verder gewerkt aan de fine tuning van interne processen en digitalisering van de HR backoffice. In het kader van verdere verbetering van de HR informatievoorziening is gewerkt aan de HR marap waarbij op unit niveau en team niveau alle mogelijke relevante informatie is opgenomen voor het management over HR relevante issues, zoals verzuim, verlof, declaraties, ontwikkeling en prestaties van mensen (TOP gesprekscyclus en opleiding) alsmede formatie en bezetting van de organisatie. De focus is gericht op een verdere doorontwikkeling van HR Metrics (meten en registreren van HR gegevens) naar HR Analytics (analyseren van gemeten HR gegevens) binnen de organisatie.

Daarnaast is organisatiebreed invulling gegeven aan de TOP gesprekscyclus waarin talentontwikkeling en prestatie management centraal staan in de gesprekken tussen medewerkers en leidinggevendenden. De opgestelde HPO competentieprofielen worden o.a. als leidraad gehanteerd bij de gesprekken tussen medewerker en leidinggevende.

Ter uitwerking van een activerend personeelsbeleid en de duurzame inzetbaarheid van mensen is in samenwerking met gespecialiseerde partijen een workshop verzuimmanagement georganiseerd waarin een presentatie is gegeven aan alle leidinggevendenden over samenwerking met de bedrijfsarts en de arbeidsdeskundige alsmede de mogelijkheden van duurzaam doorwerken.

Verder is een basis gelegd voor de uitwerking van een integraal HR beleid en een Handboek Integriteit.

WBL heeft deelgenomen aan het imagoproject Limburg Magnet dat is gericht op het aantrekken van jonge talenten en naamsbekendheid van een werkgever. Het WBL heeft in 2016 een 5e plaats behaald bij dit project.

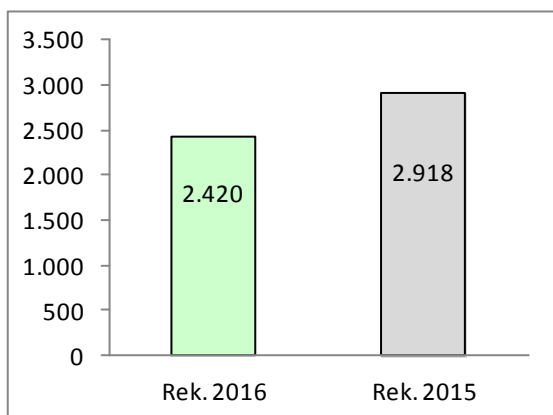
Door het taakveld facilitaire dienstverlening is verdere uitwerking gegeven aan het project voor digitale informatievoorziening. Ook blijft de focus gericht op verdergaande ontlasting en ontzorging van de businessunits BRO en OPPIT in het kader van centralisering van operationele taken bij het taakveld facilitair.

Wat heeft het gekost?

HRM (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen	625	634	691	652
Sociale lasten	138	139	147	145
Overige personeelslasten	543	537	667	690
Personeel van derden	115	118	1	259
Voormalig personeel en bestuur	100	100	107	85
Pers.kosten toe-/doorberekend	0	0	0	0
Totaal personeelslasten	1.520	1.528	1.613	1.831
Duurzame gebruiksgoederen	51	53	71	29
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	137	148	161	126
Energie	304	306	306	311
Huren en rechten	70	72	55	125
Verzekeringen	113	113	111	98
Belastingen	1	7	68	15
Onderhoud door derden	750	751	710	784
Overige diensten door derden	118	108	188	325
Materiaalkosten toe-/doorberekend	0	0	0	0
Totaal goederen en diensten van derden	1.545	1.559	1.670	1.814
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	0	0	0	0
Bijdragen aan overigen	0	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	0	0	0	0
Toevoegingen aan voorzieningen	142	142	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	142	142	0	0
TOTAAL LASTEN	3.207	3.229	3.283	3.645
BATEN				
Financiële baten	0	0	0	0
Personeelsbaten	0	0	0	0
Goederen en diensten aan derden	741	710	714	727
Bijdrage van derden	0	0	0	
Interne verrekeningen	46	50	0	0
Geactiveerde lasten	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	787	760	714	727
NETTO KOSTEN	2.420	2.469	2.569	2.918
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	10,9	10,9	10,9	12,2
waarvan structureel bezet per ultimo	11,0			

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

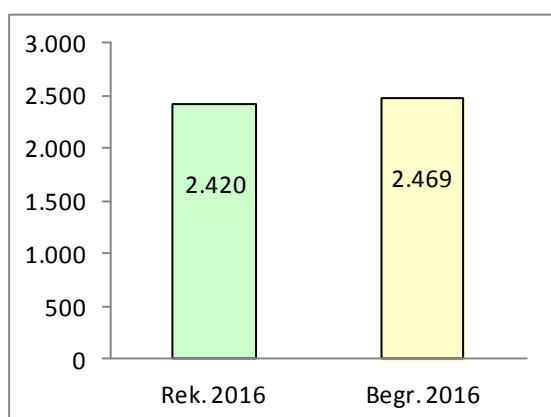
Verschil met de Rekening 2015

De netto kosten zijn met € 0,5 mln. gedaald ten opzichte van 2015 als een saldo van:

- Lagere personeelslasten (€ 0,3 mln.) door lagere kosten voor de inhuur van personeel derden als gevolg van de overheveling van het taakveld communicatie inclusief externe inhuur van een communicatiemedewerker naar de unit BDP. Daarnaast zijn de centraal gebudgetteerde opleidingskosten lager als gevolg van een wijziging in de SAW waardoor het centrale opleidingbudget is verlaagd en een voorziening is gevormd voor het persoonsgebonden basis budget.
- Lagere kosten goederen en diensten aan derden (€ 0,3 mln.) met name als gevolg van de overheveling van de taakveld communicatie naar de unit BDP.
- Hogere kosten toevoeging aan voorzieningen (€ 0,1 mln.) als gevolg van een wijziging in de SAW waardoor het centrale opleidingbudget is verlaagd en een voorziening is gevormd voor het persoonsgebonden basis budget.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Verschil met de Begroting 2016

De netto kosten zijn nagenoeg gelijk aan de bijgestelde begroting.

3.4 Programma Financiën, Planning, Concerncontrol

Taak van de unit Financiën, Planning, Concern Control

De unit Financiën, Planning, Concerncontrol (FPC) heeft als motto "Flexibel als het kan, standvastig als het moet" en wil vanuit deze insteek met hoogwaardige kwaliteit, de opgedragen taken zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoeren en het bestuur, management en de organisatie optimaal ondersteunen bij de beheersing van bedrijfsvoeringprocessen.

Het takenpakket van de unit bestaat uit financial control, business control, concerncontrol en inkoop.

Wat is er bereikt?

unit FPC	Norm	Realisatie
Duurzaamheid		
- duurzame inkoop	100%	100%
Treasury		
- schatkistbankieren boven drempelbedrag	> € 540.000	n.v.t.
- 'rood' stand tov kasgeldlimiet	-/- € 17,46 mln	-/- € 9,4 mln.
- renterisico (realisatie = ruimte tov norm)	€ 22,78 mln	€ 5,4 mln
- tijdelijke kortlopende kasgeldleningen	n.v.t.	7 keer voor totaal € 58 mln.
- afgesloten langlopende lening	€ 17,2 mln	2 leningen voor totaal € 85 mln.

In 2016 is 100% duurzaam ingekocht.

Er is geen enkel moment gedurende 2016 gebruik gemaakt van de regeling schatkistbankieren aangezien binnen de geldende regels en kaders gebruik is gemaakt de mogelijkheid om de geldbehoefte deels af te dekken middels kasgeldleningen. Bijkomend voordeel van het aantrekken van kasgeldleningen was de negatieve rente op dit product waardoor het aantrekken van deze leningen in 2016 een rentebaai van € 17.000 heeft opgeleverd.

Gedurende 2016 is op geen enkel moment de kasgeldlimiet overschreden.

In 2016 zijn twee nieuwe langlopende leningen afgesloten, bestaande uit een lening van € 70 mln. gericht op looptijdverlenging van de bestaande leningenportefeuille gelet op de historisch lage rentestand. Bij de keuze voor deze looptijdverlenging speelt ook mee de risicoafweging, dat het effect van een eventuele rentestijging de komende jaren groter is dan het effect van een eventuele rentedaling. De tweede lening ad € 15 mln. is in december aangetrokken en voorziet in de reguliere financieringsbehoefte; deze behoefte is op jaarbasis € 2,2 mln. lager dan geprognosticeerd.

Onder andere de volgende resultaten zijn bereikt:

- Het opstellen en laten vaststellen van meerjarenraming en begroting 2017.
- Het voeren van de financiële administratie en het opleveren van de jaarrekening 2015.
- Vaststellen van het te hanteren normen- en toetsingskader 2016
- Het verder doorontwikkelen van de management- en bestuursrapportages (Marap nieuwe stijl).

- Opstellen en actualiseren van de te hanteren uitgangpunten bij de meerjarenraming 2018, waarbij de opzet en indeling van het boekwerk is gekanteld van een insteek op unitniveau naar een insteek op basis van de vastgestelde strategische doelen en thema's inclusief de daaraan gekoppelde kritieke prestatie indicatoren.
- Het actualiseren en toetsen van inkoop- en aanbestedingsbeleid en het faciliteren van de praktische uitvoerbaarheid middels een handboek en procedures.
- Vanuit het HPO-streven is invulling gegeven aan de aanbevelingen gebaseerd op een onderzoek naar hoe de dienstverlening van de unit FPC er in de toekomst uit zou moeten zien. Dit is aanleiding geweest om binnen de unit de activiteiten te onderscheiden naar financial control, concerncontrol, businesscontrol en inkoop.
- Omzetten van de bestaande leningenportefeuille naar een nieuwe lening met een langere looptijd, op basis van besluit algemeen bestuur
- 94% van de ruim 10.000 ontvangen facturen zijn binnen de 30 dagen termijn betaald. De gemiddelde betaaltermijn van facturen bedraagt 20 dagen.

Wat is er gedaan?

De taken van de unit zijn gerubriceerd naar financial control (administratie, beheer, rapportage, jaarrekening), concerncontrol (financieel beleid, toetsing aan kaders en besluitvorming, Marap, begroting, meerjarenraming), businesscontrol (het organisatiebreed verbeteren en inzichtelijk maken van de relatie tussen prestaties en financiën; daarnaast focus op het verbeteren van de sturing van de operationele processen en de daartoe benodigde sturingsinformatie).

Control speelt een initiërende, aanjagende maar ook controlerende rol in de verdere doorontwikkeling van processen en applicaties en de daaruit voorkomende management- en stuurinformatie.

Middels operational excellence sheets (OPEX) zijn ondersteunende instrumenten ontwikkeld en wordt de stap gezet op aansluiting van Marap op jaarplannen en stuurparameters. Het streven naar een gestructureerde aansluiting vanuit missie/visie naar operationele activiteiten heeft zich vertaald naar daarvan afgeleide prestatiedoelen en prestatie-indicatoren, een jaarplansystematiek en een aangepaste Marap-opzet (Marap nieuwe stijl).

Daarnaast heeft het in kaart brengen van de gevolgen van nieuwe wetgeving die per 1 januari 2016 van kracht is gegaan, zijnde vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven, de nodige inspanningen gekost. In 2017 zal het effect van deze nieuwe wetgeving pas duidelijk worden, aangezien landelijk nog overleg plaatsvindt tussen de Unie van Waterschappen en de Belastingdienst over de toepassing en het bereik deze wetgeving.

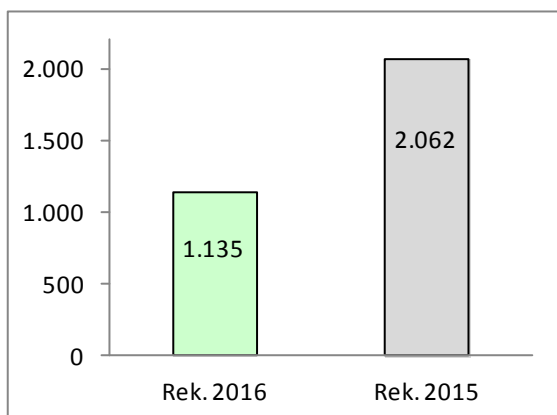
Invulling is gegeven aan de gestelde kaders voor verdere professionalisering van inkoop- en aanbesteding, waardoor beter gestuurd kan worden op benodigde capaciteit en prioritering van op te pakken aanbestedingstrajecten. Daarnaast is gestart met verbeteren van de ondersteuning van het decentraal belegde contractmanagement middels het opnemen van de gewenste functionaliteit in pakket Maximo.

Wat heeft het gekost?

Financiën, Planning, Concerncontrol (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen	584	632	702	1.077
Sociale lasten	141	147	162	247
Overige personeelslasten	1	2	2	3
Personeel van derden	280	297	229	366
Voormalig personeel en bestuur	0	0	0	0
Pers.kosten toe-/doorberekend	39	39	0	39
Totaal personeelslasten	1.046	1.118	1.095	1.732
Duurzame gebruiksgoederen	0	0	0	0
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3	3	8	11
Energie	0	0	0	0
Huren en rechten	0	0	0	0
Verzekeringen	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0
Onderhoud door derden	0	0	0	0
Overige diensten door derden	94	91	99	320
Materiaalkosten toe/doorberekend	0	0	0	0
Totaal goederen en diensten van derden	97	95	107	331
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	0	0	0	0
Bijdragen aan overigen	0	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	0	0	0	0
Toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	1.143	1.212	1.202	2.062
BATEN				
Financiële baten	0	0	0	0
Personeelsbaten	0	0	0	0
Goederen en diensten aan derden	7	0	0	0
Bijdrage van derden	0	0	0	0
Interne verrekeningen	0	0	0	0
Geactiveerde lasten	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	7	0	0	0
NETTO KOSTEN	1.135	1.212	1.202	2.062
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	11,0	11,0	11,0	16,9
waarvan structureel bezet per ultimo	10,5			

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

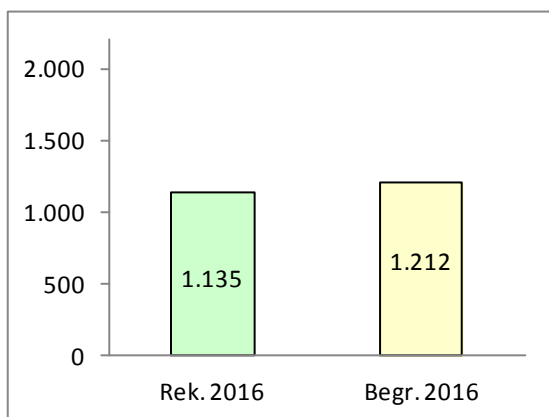

Verschil met de Rekening 2015

De netto kosten zijn ten opzichte van 2015 gedaald met € 0,9 mln. als gevolg van lagere personele lasten (€ 0,7 mln.) en lagere kosten voor overige diensten door derden (€ 0,2 mln.). Beide posten zijn lager als gevolg van de overheveling van de taakvelden KAM en programmamanagement naar de unit BDP.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Verschil met de Begroting 2016

De gerealiseerde netto kosten zijn € 0,1 mln. lager dan de bijgestelde begroting als gevolg van de overheveling van de verlofuren en IKB uren per ultimo van het jaar van de unit FPC naar de unit BDP. Deze overheveling houdt direct verband met de overheveling van de taakvelden KAM en programmamanagement en de daaraan gekoppelde medewerkers naar de unit BDP.

3.5 Programma Bestuurs- en Directieondersteuning en Programma's

Wat is er bereikt?

Per 1 januari 2016 is de nieuwe stafunit Bestuurs- en Directieondersteuning en Programma's (BDP) gestart. De oprichting van deze nieuwe unit integreerde een aantal taken die voorheen bij de units FPC en HRM waren belegd (doch hier niet direct een relatie hadden tot financiële of HR-processen) en heeft tegelijkertijd tot doel om het takenpakket van de directeur te verlichten. Ook werd binnen de unit BDP een apart team voor Veiligheid en Crisisbeheersing gecreëerd.

Binnen de nieuwe unit zijn de volgende taakvelden ingericht:

- Strategisch advies & programma-management rondom strategische unit-overstijgende vraagstukken;
- Communicatie, waaronder interne en externe communicatie en het organiseren van excursies voor het onderwijs en andere stakeholders;
- Juridische zaken & coördinatie (in aanvulling op specifieke juridische ondersteuning van de afzonderlijke units);
- Bestuurs- en directieondersteuning (waaronder secretariaat);
- Veiligheid & crisisbeheersing. Binnen dit team zijn de functies van veiligheidkundige, inspecteur Veiligheid, arbo en milieu, en het managementsysteem voor kwaliteit zorg, arbo en milieu.

De nieuwe unit BDP formuleerde een unitspecifieke visie om de eigen rol en positionering binnen WBL te verduidelijken.

Wat is er gedaan?

Communicatie

- In het voorjaar 2016 besloot het Algemeen Bestuur om de excursies op Rwzi's (educatie en voorlichting) verder te professionaliseren. De verantwoordelijkheid hiervan werd door WBL overgenomen van de waterschappen en de milieufederatie. Excursies voor scholen, bedrijven, burgers en andere 'stakeholders' worden voortaan uitgevoerd door een professionele medewerker van WBL, ondersteund met hoogwaardige audiovisuele hulpmiddelen;
- In 2016 is een volledig nieuwe website ontwikkeld en kregen ook diverse andere communicatie-uitingen een flinke upgrade. De 'look and feel' sluit voortaan beter aan bij het gewenste imago van WBL;
- In april 2016 werd door de voorzitters van de waterschappen WPM en WRO de eerste steen gelegd voor de nieuwe Verdygo-Simpelveld. Met deze nieuwe modulaire rioolwaterzuivering gaat WBL een nieuwe fase in. Na een korte bouw- en implementatietijd werd in december 2016 de nieuwe Verdygo-Simpelveld feestelijk geopend. Bestuurlijke gasten, vakspecialisten en eigen medewerkers werden trots uitgenodigd om kennis te nemen van de fundamentele switch in de ontwerp- en bouwfilosofie van WBL.

Strategische advies

- Vanuit de missie, visie en ambitie van het bedrijf zijn nieuwe strategische doelen geformuleerd. Het Waterbeheersplan en de bestuurlijke randvoorwaarden vormden daartoe de basis.
- Deze strategische doelen worden in toenemende mate leidend bij het maken van strategische keuzes, ter onderbouwing de Meerjarenraming en als herkenbare verantwoording in de Marap systematiek Een belangrijk strategisch advies dat wordt voorbereid betreft de slibstrategie;

- De slibstrategie moet antwoord geven op de vraag hoe WBL verder gaat met slibverwerking nadat de huidige verwerkingscontracten met ENCI en SNB zijn afgelopen. In 2017 moet daar duidelijkheid over komen. De belangrijkste twee onderdelen van de ambitie van WBL die middels de slibstrategie moeten worden versterkt zijn de terugwinning van energie en grondstoffen uit slib;
- In maart 2016 besloot het gezamenlijk Algemeen Bestuur van de waterschappen Roer en Overmaas en Peel- en Maasvallei tot een verkenning naar verregaande vormen van samenwerking in de waterketen. Daartoe zijn twee 'bestuurlijke verkenners' aangesteld. Ten behoeve van deze verkenning zijn meerdere bestuurlijke workshops, interviews en overlegsessies georganiseerd. Dit traject werd inhoudelijk, communicatief en coördinerend ondersteund vanuit BDP. Deze zoektocht naar intensievere vormen van samenwerking past in de Limburgse Visie Waardevol Groeien waarin alle bestuurlijke waterpartners in 2015 afspraken maakten voor de toekomst. Vanuit deze visie zou een bundeling van activiteiten en verdieping van specialismen moeten leiden tot een 'Waterhuis Limburg'. Zowel in september 2016 als in december 2016 vond hierover een terugkoppeling plaats aan het gezamenlijk Algemeen Bestuur van de waterschappen;
- De Organisatieontwikkeling is benaderd vanuit de harde kant (met aandacht voor de rationele, objectieve, meetbare factoren) en de zachte kant (met aandacht voor de menselijke factor en de pijlers van de High Performance Organisatie (HPO)). Er bestaat de wens om bestaande instrumenten en methodieken meer in samenhang toe te passen. Deze samenhang/integratie, gesteund door de belangrijke thema's uit het HPO gedachtegoed, is in de maak.

Veiligheid & Crisisbeheersing

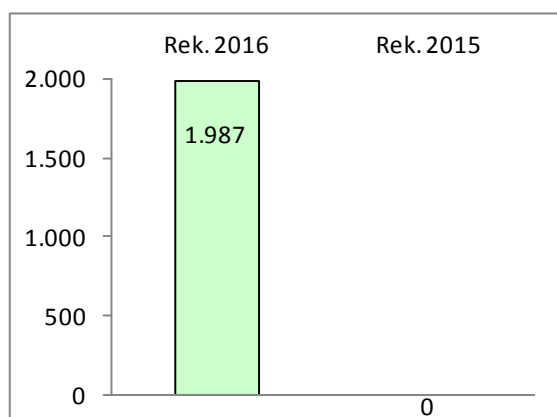
- Om het lerend vermogen van de organisatie te versterken werd in 2016 het VVV-register ontwikkeld. VVV staat voor 'Voorstellen Voor Veiligheid'. In dit register worden de voortgang bewaakt van alle verbeteracties die voortkomen uit Werkplekinspecties (WPI's), Onveilige situaties/handelingen (OVSH's), interne en externe audits, klachten, directiebeoordeling, enzovoorts;
- De in 2015 opgestelde gehele Risico-Inventarisatie en –Evaluatie (RI&E) voor de rioolwaterzuiveringsinstallatie Maastricht-Limmel is door een kerndeskundige getoetst. Op basis van dit resultaat is in samenwerking met de Veiligheid Gezondheid en Welzijn commissie (VGW) een traject gestart om een blauwdruk te ontwikkelen voor het opstellen van RI&E's voor alle zuiveringen en gemalen van ons bedrijf. In oktober is met externe begeleiding gestart. De Risico-inventarisatie is medio 2017 gereed;
- Waterschapsbedrijf Limburg werd in juni 2016 door het certificeringsbureau TÜV geaudit op de eisen voor kwaliteit (ISO 9001), arbo (OHSAS 18001) en milieuzorg (ISO 14001). Het team Veiligheid en Crisisbeheersing coördineerde deze audit die tot een positief resultaat leidde. De ISO normensystematiek wordt anders opgezet hetgeen vergt dat de omgang hiermee binnen WBL verandert. Voorbereidingen voor deze nieuwe opzet zijn eind 2016 gestart.

Wat heeft het gekost?

BDP (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen	753	724	772	0
Sociale lasten	170	164	180	0
Overige personeelslasten	3	7	2	0
Personeel van derden	416	385	0	0
Voormalig personeel en bestuur	0	0	0	0
Pers.kosten toe-/doorberekend	0	0	0	0
Totaal personeelslasten	1.341	1.279	953	0
Duurzame gebruiksgoederen	0	34	16	0
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	71	57	4	0
Energie	0	0	0	0
Huren en rechten	0	7	0	0
Verzekeringen	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0
Onderhoud door derden	0	25	0	0
Overige diensten door derden	578	426	124	0
Materiaalkosten toe/doorberekend	0	0	0	0
Totaal goederen en diensten van derden	649	548	145	0
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	0	0	0	0
Bijdragen aan overigen	0	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	0	0	0	0
Toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0
TOTAAL LASTEN	1.990	1.828	1.098	0
BATEN				
Financiële baten	0	0	0	0
Personeelsbaten	4	0	0	0
Goederen en diensten aan derden	0	0	0	0
Bijdrage van derden	0	0	0	0
Interne verrekeningen	0	0	0	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	4	0	0	0
NETTO KOSTEN	1.987	1.828	1.098	0
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	10,7	10,7	9,2	0,0
waarvan structureel bezet per ultimo	8,7			

Vergelijking netto kosten met Rekening 2016

(bedragen x € 1.000,-)

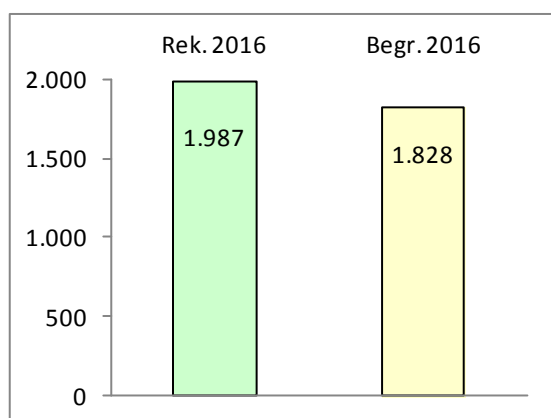

Verskil met de Rekening 2016

De stafunit BDP is per 1 januari 2016 gestart hetgeen impliceert dat er geen referentie is met 2015.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Verskil met de Begroting 2016

De gerealiseerde netto kosten zijn € 0,2 mln. hoger dan de bijgestelde begroting als gevolg van hogere personeelslasten als gevolg van de overheveling van de verlof- en IKB uren per ultimo van het jaar van de unit FPC naar de unit BDP en hogere dan begrote kosten voor het taakveld communicatie.

3.6 Programma Bestuur, Directie en Bovenformatief

Positionering Bestuur en Directie

Het Dagelijks Bestuur van het WBL bestaat in 2016 uit 6 onbezoldigde bestuursleden waarvan er 3 worden afgevaardigd door het waterschap Roer en Overmaas (WRO) en eveneens 3 worden afgevaardigd door het waterschap Peel en Maasvallei (WPM). Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van het Dagelijks Bestuur aangevuld met acht leden uit de algemeen besturen van de waterschappen WRO en WPM (per waterschap vier leden). De Directeur van het Waterschapsbedrijf is belast met de dagelijkse aansturing.

Positionering Bovenformatief

De organisatorische ontwikkelingen sedert de oprichting van het Waterschapsbedrijf hebben het nut en de benodigde flexibiliteit aangetoond van een afzonderlijk budget voor Bovenformatief (betreft medewerker(s) die buiten de reguliere formatie zijn geplaatst. Deze worden belast met specifiek benoemde activiteiten met een tijdelijk karakter). In het afgelopen jaar heeft de bezetting van de bovenformatie bestaan uit 1 persoon gedurende de eerste helft van het jaar en een andere persoon gedurende de tweede helft van het jaar.

Wat heeft het gekost?

Directie (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen	133	139	146	138
Sociale lasten	23	26	29	23
Overige personeelslasten	55	61	61	47
Totaal personeelslasten	211	226	235	208
Duurzame gebruiksgoederen	0	22	22	0
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	14	39	39	24
Overige diensten door derden	88	128	198	254
Totaal goederen en diensten van derden	101	189	259	278
Bijdragen aan overheden en overige	0	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	289	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	0	0	289	0
TOTAAL LASTEN	312	415	783	486
TOTAAL BATEN	0	0	0	0
NETTO KOSTEN	312	415	783	486
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	1,00	1,00	1,00	1,00
waarvan structureel bezet per ultimo	1,00			

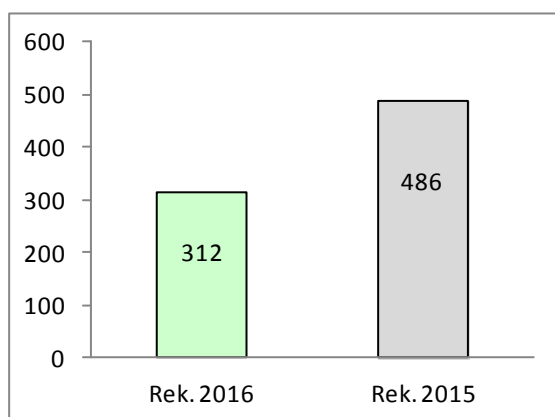
Onvoorzien:

In de Begroting 2016 is het budget onvoorzien centraal geraamd bij de directie en wordt bij de andere units geen budget onvoorzien geraamd.

De hoogte van de post onvoorzien is gesteld op het beleidsmatig uitgangspunt van 0,4% van het begrotingstotaal, voor het jaar 2016 overeenkomend met € 289.000,-.

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

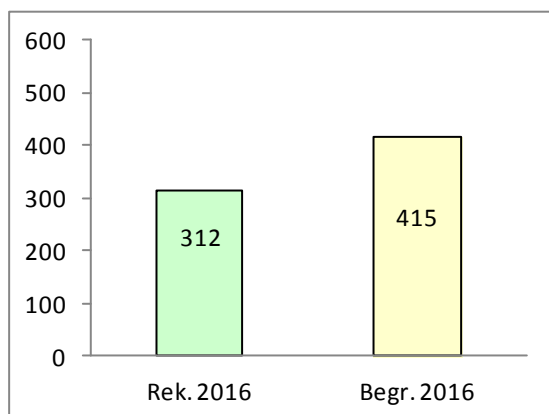

Vershil met de Rekening 2015

De netto kosten zijn ten opzichte van 2015 afgenomen met € 0,2 mln. als gevolg van lagere kosten aan overig diensten door derden. De daling wordt veroorzaakt door de overheveling van de taakvelden KAM en juridische ondersteuning naar de unit BDP.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Vershil met de Begroting 2016

De gerealiseerde netto kosten zijn € 0,1 mln. lager dan de bijgestelde begroting als gevolg van het lagere kosten goederen en diensten van derden als een saldo van enkele posten.

Bestuur (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Voormalig personeel en bestuur	29	45	45	29
Totaal personeelslasten	29	45	45	29
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	8	4	4	8
Overige diensten door derden	0	32	32	0
Totaal goederen en diensten van derden	8	36	36	8
Bijdragen aan overheden en overige	26	20	0	25
Bijdragen aan overigen	10	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	36	20	0	25
Onvoorzien	0	856	0	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	0	856	0	0
TOTAAL LASTEN	73	958	82	62
TOTAAL BATEN	0	0	0	0
NETTO KOSTEN	73	958	82	62

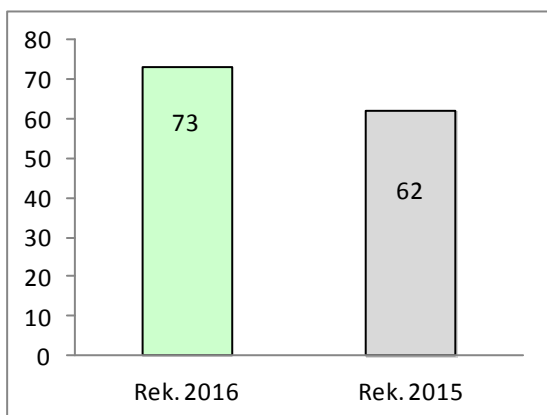
Bestuur

De uitgaven door het Bestuur behelzen vier posten:

- De uitgaven voor uitkeringen voor voormalige bestuursleden van het voormalige Zuiveringschap Limburg die zijn begroot conform afspraken uit het verleden, huidige bestuursleden krijgen geen vergoeding.
- Uitgaven voor overige gebruiksgoederen, dit is een soort verzamelpost voor vele kleine kosten m.n. vergaderkosten, voorbereiding activiteiten, etc.
- Diensten door derden ten behoeve van, indien nodig, externe adviseurs.
- Een post voor bijdragen aan derden, waaronder bijdrage aan de (afval)waterketen.

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

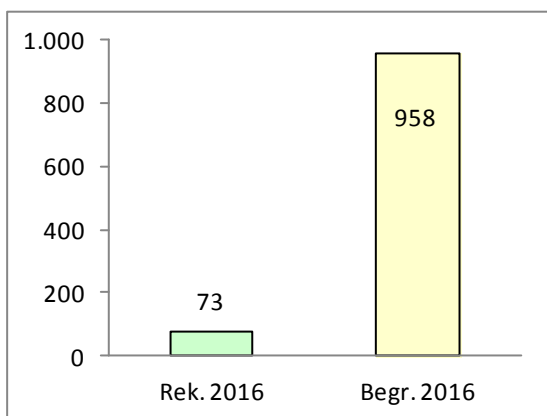

Verschil met de Rekening 2015

De gerealiseerde netto kosten zijn iets hoger dan de netto kosten in 2015 als gevolg van een hogere bijdrage aan derden. Dit betreft met name een niet begrote bijdrage aan een project in Mozambique.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

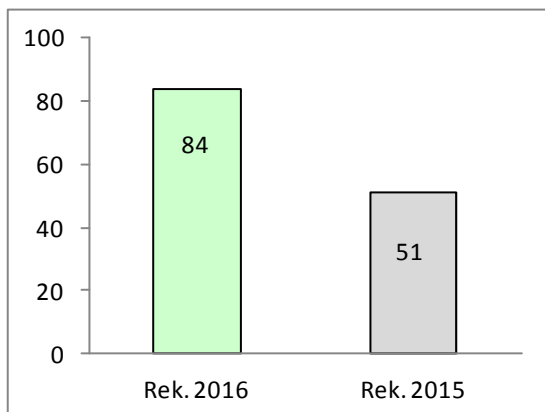
Verschil met de Begroting 2016

De gerealiseerde netto kosten zijn € 0,9 mln. lager dan de bijgestelde begroting als gevolg van de vrijval van de post onvoorzien Bestuur. Medio 2016 heeft een herstructurering van de leningportefeuille plaatsgevonden die heeft geleid tot een looptijdverlenging en lagere rentelasten in 2016 ten opzicht van de initiële begroting. Deze daling van de rentelasten is gedurende 2016 middels een begrotingswijziging onder de post onvoorzien Bestuur geplaatst en per ultimo 2016 vrijgevallen ten gunste van het resultaat over 2016.

Bovenformatief (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
Salarissen	68	62	138	41
Sociale lasten	16	16	36	10
Totaal personeelslasten	84	77	174	51
Overige diensten door derden	0	2	2	0
Totaal goederen en diensten van derden	0	2	2	0
TOTAAL LASTEN	84	79	175	51
TOTAAL BATEN	0	0	0	0
NETTO KOSTEN	84	79	175	51
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	1,00	1,00	3,00	3,00
waarvan structureel bezet per ultimo	1,00			

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

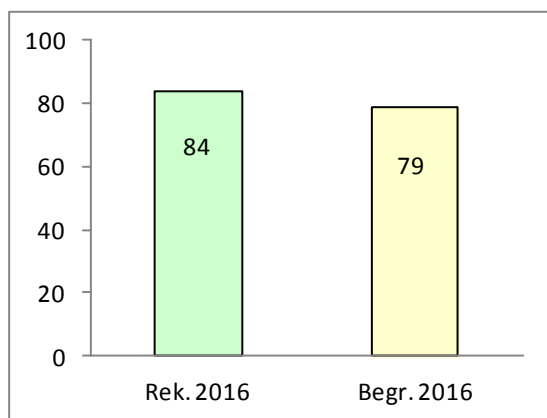

Verschil met de Rekening 2015

De netto kosten 2016 zijn hoger dan de netto kosten 2015. De gemiddelde bezetting in 2016 bestond uit 1 fte, idem als 2015, maar bestaat uit 2 verschillende medewerkers. De mutatie per medio van 2016 impliceerde hogere personeelslasten dan in 2015 en de eerste helft van 2016.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Verschil met de Begroting 2016

De gerealiseerde netto kosten zijn nagenoeg gelijk aan de bijgestelde begroting. De overschrijding is het gevolg van de eindejaarsboeking inzake verlof- en IKB uren.

3.7 Programma Kapitaallasten

Kapitaallasten (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
LASTEN				
Rentelasten	2.077	2.309	1.806	1.690
Afschrijving	4.650	5.300	5.868	4.837
Getransporteerd afvalwater	6.727	7.609	7.674	6.527
Rentelasten	5.772	5.888	5.347	4.580
Afschrijving	13.119	11.925	13.674	12.974
Gezuiverd afvalwater	18.892	17.813	19.021	17.554
Rentelasten	793	626	741	770
Afschrijving	3.052	3.127	3.335	2.986
Verwerkt slib	3.845	3.753	4.076	3.755
Rentelasten	1	1	1	4
Afschrijving	55	32	32	32
Financieel beleid, financiële administratie	56	33	33	36
Rentelasten	26	1	1	0
Afschrijving	255	22	22	22
Human Resource Management	282	24	24	22
Rentelasten	248	195	201	224
Afschrijving	775	775	775	780
Huisvesting en Interne faciliteiten	1.023	969	976	1.004
Rentelasten	58	41	135	38
Afschrijving	410	853	967	522
Automatisering	468	893	1.102	560
Rentelasten	278	301	1	1
Afschrijving	9	9	9	9
Overig ondersteunend	287	311	10	10
Totaal rentelasten	9.255	9.362	8.233	7.306
Totaal afschrijvingen	22.326	22.044	24.682	22.163
TOTAAL LASTEN	31.580	31.406	32.916	29.469
BATEN				
Financiële baten	2	0	0	4
Human Resource management	2	0	0	4
Financiële baten	32	50	80	38
Geactiveerde bouwrente	242	250	350	132
Overig ondersteunend	274	300	430	170
TOTAAL BATEN	277	300	430	174
NETTO KOSTEN	31.304	31.106	32.486	29.295

Toelichting kapitaallasten

De kapitaallasten worden bepaald door twee factoren:

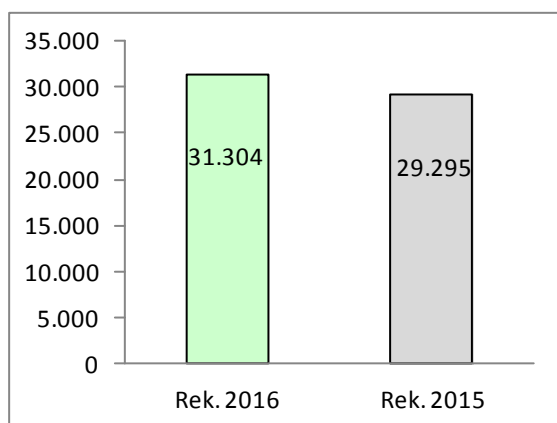
- de investeringen in het verleden en de daaraan verbonden vrijval van kapitaallasten;
- de nieuwe investeringen in 2016.

De afschrijvingen voor het jaar 2016 zijn als volgt berekend:

1. Op basis van de staat van activa bij de jaarrekening 2015 worden de afschrijvingen voor 2016 doorgetrokken.
2. Daarnaast worden op basis van de aangeleverde:
 - gereedmeldingen cq. ingebruiknames
 - processen verbaal van oplevering
 - bij de Marap aangegeven af te sluiten projecten
 - uitgaven op projecten die reeds in de staat van activa zijn opgenomende afschrijvingskosten voor het jaar 2016 berekend.

Vergelijking netto kosten met Rekening 2015

(bedragen x € 1.000,-)

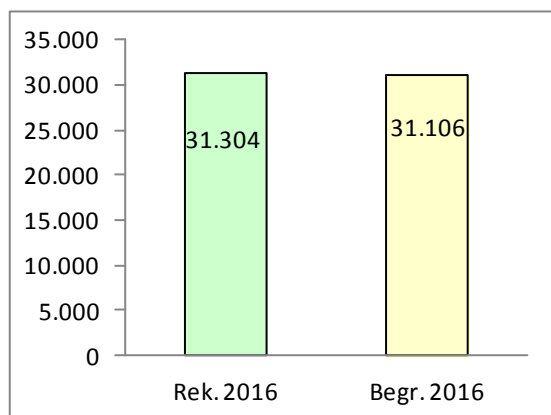
Verskil met de Rekening 2015

De totale netto kosten van rente en afschrijvingen zijn in 2016 € 2,0 mln. hoger dan in het jaar 2015. Verder uitgesplitst naar lasten en baten zien de verschillen tussen 2016 en 2015 er als volgt uit:

- De rentelasten 2016 bedragen € 9,26 mln. en zijn daarmee € 1,95 mln. hoger dan in 2015. Dit verschil wordt verklaard door de betaalde agio (€ 3,5 mln.) als onderdeel van de herstructurering van de leningportefeuille. Daar staat tegenover dat als gevolg van de herstructurering de rentelasten in 2016 dalen met € 0,8 mln. Daarnaast zijn de structurele rentelasten lager dan in 2015, met name als gevolg van het lage rentetarief op de eind 2015 nieuw afgesloten langlopende lening, waardoor de gemiddelde rentelasten zijn gedaald;
- De afschrijvingskosten 2016 bedragen € 22,33 mln. en zijn daarmee € 0,16 mln. hoger dan in 2015.
- De totale baten zijn € 0,10 mln. hoger dan vorig jaar.

Vergelijking netto kosten met Begroting 2016

(bedragen x € 1.000,-)

Het totaal van de netto kapitaallasten over 2016 is € 0,20 mln. hoger dan begroot.

LASTEN

De totale kosten van rente en afschrijvingen zijn € 0,17 mln. hoger dan begroot.

Rentekosten

De rentekosten dalen ten opzichte van de bijgestelde begroting met € 0,11 mln.

De lager dan begrote rentekosten zijn met name het gevolg van:

- De afgesloten langlopende leningen waarop jaarlijks aflossing en rente betaald moet worden. Het gehele jaar zijn de uitgaven gefinancierd uit de rekeningcourant rekening, waarbij voor 'rood' staan een lagere rente is betaald dan waarmee op begrotingsbasis is gerekend. D.d. 01-12-2016 is een lening van € 15,0 mln. aangetrokken met een looptijd van 20 jaar met lineaire aflossing tegen 1,01%. In de begroting is rekening gehouden met het aantrekken van een geldlening per 01-07-2016. Het later dan gepland afsluiten van een langlopende geldlening resulteerde in € 0,08 mln. lagere rentekosten.
- Er is ca. € 0,01 mln. aan rente betaald over de negatieve rekening-courantstand.
- Het aantrekken van kasgeld heeft € 0,02 mln. opgeleverd (negatieve rentelasten).
- De rente over de voorziening mobiliteit en de algemene reserve is door de lage rentestand € 0,02 mln. lager dan begroot.

Afschrijvingskosten

Van belang voor bepaling van de afschrijving is het moment waarop het actief/project in gebruik is genomen. Is dit in de 1e helft van het jaar dan wordt in 2016 met de afschrijving gestart. Is dit in de 2e helft van 2016 dan start de afschrijving in 2017.

Er zijn enkele projecten, bijvoorbeeld Wauter, waarbij op uitgaven in het jaar direct wordt afgeschreven omdat de activa direct in gebruik worden genomen. De afschrijvingskosten stijgen ten opzichte van de bijgestelde begroting met € 0,28 mln. aangezien enkele projecten eerder dan voorzien in gebruik zijn genomen, waaronder de aanschaf van dienstauto's.

BATEN

De totale baten zijn € 0,03 mln. lager dan begroot. Dit wordt verschil wordt verklaard door:

- De geactiveerde bouwrente is € 0,01 mln. lager ten opzichte van de bijgestelde begroting. Bouwrente wordt toegerekend aan projecten gedurende de uitvoeringsperiode tot het moment van gereed melding-/ingebruikname.
- Daarnaast is de rekenrente voor de rentetoevoeging aan de reserves lager (€ 0,02 mln.) omdat het gemiddelde rentepercentage over 2016 lager uitvalt dan gepland.

Het effect van de lagere investeringen in 2016 van € 30,46 mln. (primitief begroot) naar een realisatie van € 23,36 mln. (-/- € 7,10 mln.) heeft behalve voor 2016 ook gevolgen voor de jaren na 2016.

Onderstaand volgt een toelichting op de ontwikkeling van de kapitaallasten per activiteit.

Getransporteerd afvalwater

Investerings: in de bijgestelde begroting 2016 zijn € 3,53 mln. aan investeringen gepland voor deze activiteit. Gerealiseerd is € 3,29 mln.

Kapitaallasten: de kapitaallasten bedragen € 6,73 mln. en zijn € 0,88 mln. lager dan gepland.

Gezuiverd afvalwater

Investerings: in de bijgestelde begroting 2016 zijn € 15,40 mln. aan investeringen gepland voor deze activiteit. Gerealiseerd is € 16,34 mln.

Kapitaallasten: de gerealiseerde kapitaallasten in 2016 bedragen € 18,9 mln. gepland is € 17,8 mln.

Verwerkt slib

Investerings: in de bijgestelde begroting voor 2016 zijn € 0,16 mln. aan investeringen gepland voor deze activiteit. Gerealiseerd is € 0,23 mln.

Kapitaallasten: de gerealiseerde kapitaallasten zijn ca. € 0,1 mln. hoger dan gepland en bedragen € 3,8 mln.

Financieel beleid, financiële administratie

Investerings: In de begroting voor 2016 zijn geen investeringen gepland voor deze activiteit.

Kapitaallasten: de gerealiseerde kapitaallasten ad € 0,06 mln. zijn € 0,02 mln. hoger dan de begroting.

Human Resource Management

Investerings: in de bijgestelde begroting voor 2016 zijn € 1,28 mln. aan investeringen gepland voor de aankoop van dienstvoertuigen. Gerealiseerd is € 1,28 mln.

Kapitaallasten: de gerealiseerde kapitaallasten ad € 0,28 mln. zijn € 0,26 mln. hoger dan de begroting. De hoger dan geplande kapitaallasten worden veroorzaakt doordat de aanschaf van dienstvoertuigen heeft plaatsgevonden in de 1^e helft van het jaar en in de planning is uitgegaan van aanschaf in de 2^e helft van 2016 waardoor er geen afschrijvingskosten in 2016 waren geraamd.

Huisvesting + interne faciliteiten

Investerings: in de begroting voor 2016 zijn geen investeringen gepland voor deze activiteit.

Kapitaallasten: de geplande kapitaallasten bedragen € 0,97 mln. en de gerealiseerde kapitaallasten bedragen € 1,02 mln.

Automatisering

Investerings: in de bijgestelde begroting voor 2016 is € 2,62 mln. aan investeringen gepland voor deze activiteit. Gerealiseerd is € 2,48 mln.

Kapitaallasten: de geplande kapitaallasten bedragen € 0,89 mln. en de gerealiseerde kapitaallasten bedragen € 0,47 mln.

Overig Ondersteunend

Investerings: er zijn geen investeringen gepland voor deze activiteit.

Kapitaallasten: de geplande kapitaallasten bedragen € 0,31 mln. en gerealiseerde kapitaallasten bedragen € 0,29 mln.

4 De Financiering (treasury)

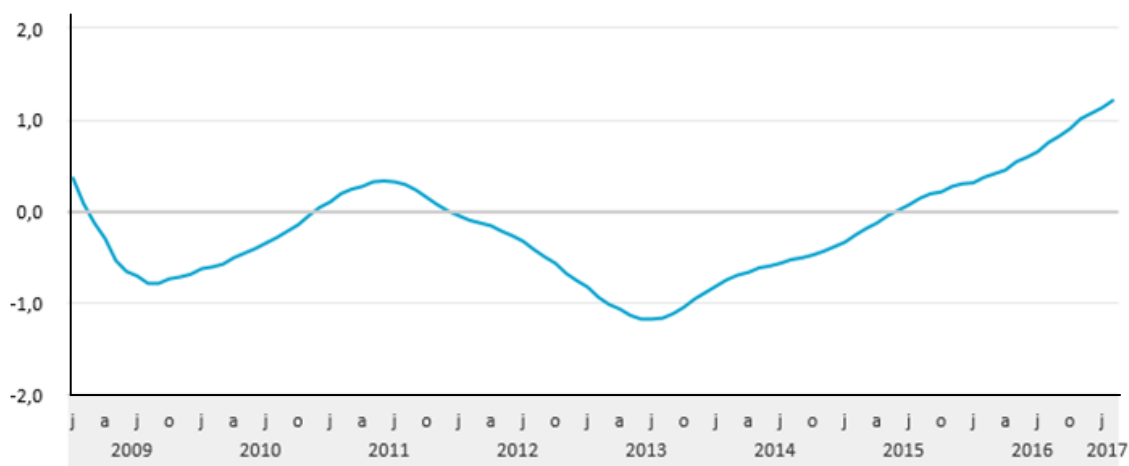
4.1 Financieringsstatuut

Met ingang van 2009 zijn wijzigingen opgetreden in de Wet FIDO (financiering decentrale overheden) en in de RUDDO (regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden). Voor het Waterschapsbedrijf Limburg was dit reden om een nieuw financieringsstatuut op te stellen, gebaseerd op het landelijke concept-model. Daarnaast is het statuut afgestemd op het vigerende delegatiebesluit van het Algemeen Bestuur en op de daarvan afgeleide mandaatbesluiten en wordt met dit statuut een nadere invulling gegeven aan de uitoefening van de financieringsfunctie (opgedragen aan het Dagelijks Bestuur bij “Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschapsbedrijf Limburg”).

Het nieuwe Financieringsstatuut is vastgesteld in de AB-vergadering van 8 december 2010.

De treasuryparagraaf van de Jaarrekening wordt gebruikt om de uitvoering te toetsen. De treasuryparagraaf kent een aantal voorgeschreven onderwerpen.

4.2 Algemene externe ontwikkelingen

(Bron: de conjunctuurklokindicator, CBS)

De Conjunctuurklok is een hulpmiddel voor het bepalen van de stand en het verloop van de Nederlandse conjunctuur. In de conjunctuurklok komt vrijwel alle belangrijke economische informatie samen die CBS publiceert. De grafiek geeft de afwijking ten opzichte van de langetermijntrend (= de 0-lijn) weer en toont aan dat de verbeterde economische situatie sinds 2013 zich ook in 2016 heeft doorgezet.

4.3 De ontwikkeling in de financierings-, beleggings- en vermogensbehoefte

In de begroting 2016 van het WBL werd een financieringsbehoefte berekend van € 15,7 mln., te financieren middels één of meerdere langlopende geldleningen tegen een verwacht renteniveau van 3,0%.

Navolgend overzicht toont aan dat de financieringsbehoefte zich in werkelijkheid anders ontwikkelde.

(x € 1 mln.)	begroot	realisatie
Investeringsen	21,5	23,4
Aflossingen	18,9	19,4
Afschrijvingen	-24,7	-22,3
Kapitaalbehoefte	15,7	20,5

Ter dekking van de kapitaalbehoefte is per 1 december 2016 een lening ad € 15 mln. afgesloten tegen 1,01% rente met een looptijd van 20 jaar en lineair af te lossen.

D.d. 15-06-2016 heeft het Algemeen Bestuur van WBL besloten tot looptijdverlenging van 31 vaste geldleningen voor een totaalbedrag van € 70,4 mln. Dit bedrag is incl. € 6,2 mln. aflossingsverplichtingen die in 2016 nog resteerden op de geldleningen die in de herstructurering zijn meegenomen. Door de looptijdverlenging:

- zullen de rentelasten in de meerjarenperiode lager uitvallen dan opgenomen in de Meerjarenraming 2016-2020-2025 en
- wordt de huidige lage marktrente voor een langere periode vastgelegd, waardoor het renterisico in de komende jaren afneemt.

De reguliere investeringen waren in 2016 € 1,9 mln. hoger dan oorspronkelijk geraamd. Voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.4.

4.4 De ontwikkeling van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet heeft als doel een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen hanteert de wet twee instrumenten:

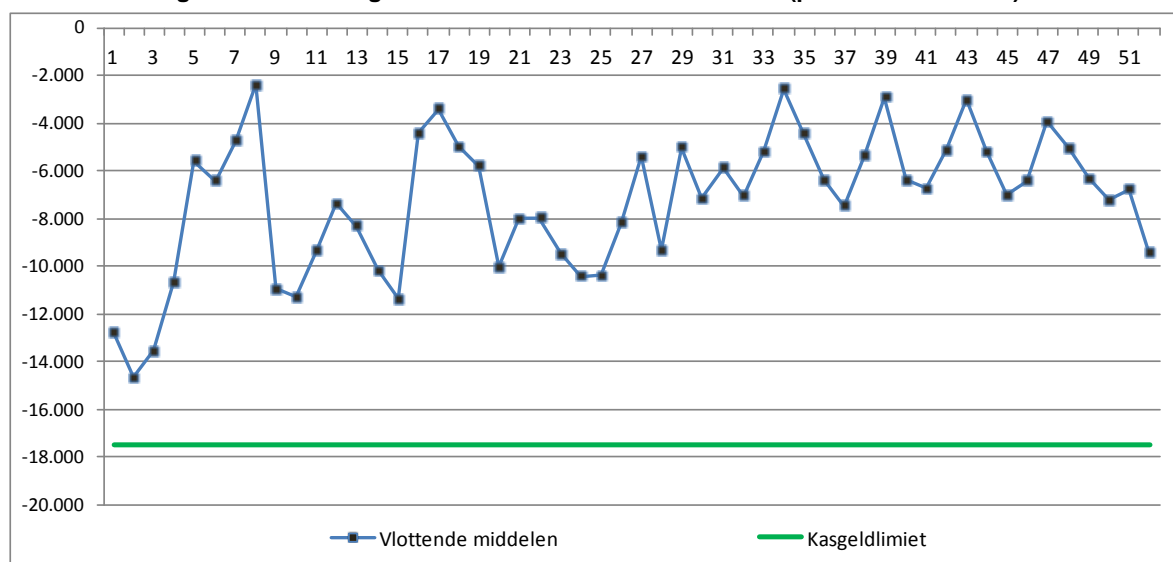
1. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van de vaste schuld te beheersen.
Hoe meer de aflossingen van vaste geldleningen in de tijd gespreid zijn, hoe minder kwetsbaar de organisatie is voor renteschokken bij herfinanciering.
In de gewijzigde wet FIDO wordt de renterisiconorm als een percentage van de omzet gedefinieerd: het totaal van verplichte aflossingen en renteherzieningen mag niet meer bedragen dan 30% van het begrotingstotaal bij aanvang van betreffend jaar. Het WBL beperkt het renterisico door tenminste 1x per jaar vaste geldleningen op te nemen met een lineair aflossingsregime.
2. Bij de kasgeldlimiet gaat het juist om het inperken van renterisico's op korte schulden. De voor het WBL toegestane netto korte schuld als gemiddelde per kwartaal bedraagt maximaal 23% van het begrotingstotaal.

Begrotingstotaal	75,9
Renterisico	
-norm (30 %)	22,8
-aflossingen	19,4
Kasgeldlimiet	
-norm (23 %)	-17,5
-maximaal tekort (zie grafiek)	-14,6

(bedragen x € 1.mln.)

Bovenstaand overzicht toont aan dat het WBL in 2016 zowel bij het renterisico als bij de kasgeldlimiet binnen de norm is gebleven.

Grafische weergave ontwikkeling van vlottende schulden / middelen (per week x € 1.000)

In 2016 heeft het WBL een zevental kortlopende kasgeldleningen afgesloten. Deze leningen, passend binnen het vigerende treasurybeleid en de daarin afgesproken normen hebben geleid tot een rentebaar van ca. € 17.000.

Kasgeldleningen in 2016	
Bedrag in €	Periode
7.000.000	1-2 t/m 29-2
6.000.000	14-4 t/m 16-5
7.000.000	28-6 t/m 28-7
10.000.000	1-8 t/m 1-9
10.000.000	1-9 t/m 3-10
9.000.000	3-10 t/m 3-11
9.000.000	3-11 t/m 1-12

4.5 Relatie rentevisie en liquiditeitenbeheer

De hiervoor weergegeven grafiek toont aan dat het rekening-courantsaldo gedurende het gehele jaar 2016 negatief is geweest, maar steeds binnen de norm ad - € 17,5 mln. van de kasgeldlimiet. De laatste jaren wordt een negatief saldo als acceptabel beschouwd. Reden daarvoor is dat de aan 'rood staan' verbonden rentelasten minimaal zijn en, in geval van de kasgeldleningen, zelfs tot rentebaten heeft geleid.

Renteniveau (cijfers NWB) per financieringsvorm	Rekening- courant	Lening 10 jr lineair	Lening 20 jr lineair
per 01-01-2016	0,10%	0,89%	1,56%
per 01-04-2016	0,10%	0,69%	1,31%
per 01-07-2016	0,10%	0,49%	1,15%
per 01-10-2016	0,10%	0,33%	0,95%
per 31-12-2016	0,10%	0,73%	1,36%

Het overzicht toont aan dat de lage rentetarieven in 2016 min of meer op hetzelfde niveau zijn gebleven. Het WBL heeft de laatste jaren geen deposito's uitgezet. Voor het uitzetten van deposito's zijn binnen het WBL strikte protocollen van kracht. Het betalingsverkeer door het Waterschapsbedrijf is vergaand gedigitaliseerd, zodat de geldstromen nagenoeg volledig "online" wordt afgewikkeld.

4.6 Schatkistbankieren

D.d. 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. De verplichting tot schatkistbankieren is voor decentrale overheden geregeld in de wet Fido. Met ingang van boekjaar 2014 geldt tevens de verplichting om in de jaarrekening verantwoording af te leggen over schatkistbankieren.

Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden middelen die zij tijdelijk niet voor hun publieke taken nodig hebben en voor zover die een drempelbedrag, zijnde 0,75% van de bruto-exploitatiekosten uit de begroting, te boven gaan in de schatkist aanhouden.

Uit bijgevoegd overzicht blijkt dat Waterschapsbedrijf Limburg in 2016 geen overschrijdingen van de drempelbedragen heeft laten ontstaan en dus aan de regelgeving inzake schatkistbankieren heeft voldaan

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)				
Verslagjaar: 2016				
(1)	Drempelbedrag	569		
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3 Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	-	- -
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	569	569	569 569
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	- -
(1) Berekening drempelbedrag				
Verslagjaar				
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	75.931		
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	75.931		
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-		
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	569		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3 Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	-	- -
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92 92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	-	- -

4.7 De waterschapsfinanciering

Langlopende geldleningen worden in de regel alleen dan afgesloten als dat past binnen de lange termijn financieringsbehoefte. De keuze voor een lineair aflossingsregime en niet voor bijvoorbeeld fixe-leningen leidt vanzelf tot een gespreide herfinanciering en vermijdt grote renteschokken. Traditioneel wordt het grootste deel van de WBL-activa met lang vreemd vermogen gefinancierd. In 2016 is het aandeel langlopende schuld met ca. 5 % toegenomen.

Onderstaand schema toont hoe de vaste activa per ultimo 2016 zijn gefinancierd.

Financieringswijze	per 31-12-2016	per 01-01-2016
Totaal Activa (bedragen x 1.000)	€200.820	€204.209
Eigen vermogen	€4.158 2,1%	€3.753 1,8%
Voorzieningen	€142 0,1%	€222 0,1%
Langlopende schuld	€166.561 82,9%	€158.911 77,8%
Kortlopende schuld	€29.959 14,9%	€41.323 20,2%

Het totaal van de activa is in 2016 met 2% afgenomen. Het eigen vermogen van het WBL ultimo 2016 bestaat uit een Algemene reserve van € 2.700.000 en een positief exploitatieresultaat van € 1.458.000. Aan de hoogte van het eigen vermogen van het WBL zijn voorwaarden verbonden; zie hierna onder “weerstandsvermogen”.

4.8 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de middelen en mogelijkheden, waarover de organisatie beschikt of kan beschikken, om niet begrote kosten te dekken én alle risico's af te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Gezien de garantiestelling van de beide moederwaterschappen heeft het WBL één algemene reserve nodig. Deze algemene reserve biedt financiële draagkracht ter dekking van de geïnventariseerde risico's (overeenkomstig AB besluit).

De hoogte van de algemene reserve dient overeen te komen met het bedrag van de geïnventariseerde risico's bij een veronderstelde kans van optreden van 10% voor de categorie middelgrote risico's.

De geïnventariseerde risico's worden regelmatig, doch minimaal 2-jaarlijks geëvalueerd en dientengevolge ook de benodigde hoogte van de algemene reserve. De laatste berekening van het financiële risico vond plaats in 2015 en sloot op € 2.702.000. Op basis van deze uitkomst heeft het Algemeen Bestuur d.d. 15-12-2015 besloten om de hoogte van de algemene reserve te handhaven op € 2.700.000.

4.9 EMU saldo

Achtergrond EMU-problematiek

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie en het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de EMU (Economische en Monetaire Unie), zijn in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (lees overheidstekort) van een lidstaat niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het EMU-saldo is opgebouwd uit het totaal van het Rijk, de sociale fondsen, gemeenschappelijke regelingen en de decentrale overheden. Indien de overheden in een jaar meer uitgeven dan ontvangen (op kasbasis) is sprake van een negatief EMU-saldo. Op basis van de afspraken is de EMU-ruimte voor de decentrale overheden in 2016 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dat is minder dan in 2015 en voorgaande jaren, toen de ruimte nog 0,5% van het BBP was.

Wet Hof

Europese afspraken over het beheersen van de EMU-saldi (voor begrotingstekort en schuld van de overheid) hebben ertoe geleid dat het Kabinet afspraken maakt met medeoverheden (provincies, gemeenten en waterschappen) met het oog op het Nederlandse EMU-saldo en deze in regelgeving vastlegt. Deze afspraken zijn in de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) vormgegeven en bevat regels over de begrotingsdiscipline van Rijk en decentrale overheden.

De Wet Hof is door de Tweede Kamer op 23 april 2013 vastgesteld en op 10 december 2013 aangenomen door de Eerste Kamer.

In de wet zijn o.a. de volgende afspraken verwerkt:

- Het Rijk stuurt alleen op het EMU-tekort voor alle decentrale overheden gezamenlijk (Provincies, Gemeenten en Waterschappen). Dit heeft tot voordeel dat hogere EMU-tekorten van de ene groep decentrale overheden in een bepaald jaar gecompenseerd kunnen worden door lagere tekorten of overschotten van andere groepen.
- In 2016 is de EMU-ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het BBP. De ruimte in 2017 bedraagt 0,3% en wordt niet nader verdeeld over de individuele organisaties.
- Tot en met 2017 zullen geen sancties worden toegepast.
- De kern van de wet is bestuurlijk overleg waardoor een flexibel mechanisme is ontstaan. Alles is bespreekbaar in bestuurlijk overleg en de minister gaat ervan uit dat daarin altijd overeenstemming wordt bereikt. Pas als veelvuldig bestuurlijk overleg niet tot overeenstemming leidt zal de minister een voorgenomen besluit nemen die aan de Tweede Kamer worden voorgelegd.

Bij sturing op het EMU-saldo zijn voorbeelden van maatregelen voor de waterschappen onder meer:

- Terugbrengen investeringsniveau.
- Activerings-/afschrijvingstermijn verkorten.

EMU-saldo 2016

In de begroting en het jaarverslag dient het eigen EMU-saldo te worden opgenomen. De moeilijkheid is dat waterschappen, net zoals de andere decentrale overheden, een ander boekhoudstelsel gebruiken dan waarop het EMU-saldo is gebaseerd. De waterschappen hanteren het baten- en lastenstelsel, terwijl het EMU-saldo is gebaseerd op transactiestelsel (lees kasbasis). De informatie ten behoeve van het EMU-saldo moet dan ook een vertaalslag ondergaan. Verder geldt dat bij de waterschappen de investeringen grote invloed hebben op het EMU-saldo. Omdat het investeringsvolume van de waterschappen aanzienlijk is, hebben de waterschappen per definitie een EMU-tekort.

Over 2016 heeft het WBL met € 350.000 een nagenoeg neutraal EMU-saldo. Het beperkte verschil tussen investeringsniveau en afschrijvingen wordt grotendeels gecompenseerd door het positieve exploitatiesaldo.

In de BBVW is opgenomen dat in het jaarverslag een specificatie van het EMU-saldo dient te worden opgenomen van het verslagjaar, inclusief de begroting en gewijzigde begroting, en het vorig verslagjaar.

EMU-saldo				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Jaarrekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Jaarrekening 2015
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging/ontrekking aan reserves	1.458	0	0	1.053
2 Invloed investeringen (zie staat van vaste activa)				
-/- bruto-investeringsuitgaven	23.630	22.997	21.758	14.392
+ investeringssubsidies	276	235	235	337
+ verkoop materiële en immateriële activa				
+ afschrijvingen	22.326	22.044	24.682	22.163
3 Invloed voorzieningen				
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	142	142	0	168
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie				
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	222	222	184	75
+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen				
4 Invloed reserves				
-/- eventuele betalingen rechtstreeks uit reserves				
+ eventuele externe vermeerderingen van reserves				
5 Deelnemingen en aandelen				
+ boekverlies				
-/- boekwinst				
EMU-saldo	350	-798	2.975	9.254

JAAARREKENING

2016

5 Uitgaven naar BBP-opzet

5.1 Kosten van de stafeenheden naar BBP-opzet

De stafunits Human Resource Management, Bestuurs- en Directieondersteuning en Programma's en Financiën, Planning, Concerncontrol verlenen ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van de primaire taakonderdelen van de andere Units. De hieraan verbonden kosten worden via de ondersteunende beheerproducten doorbelast aan de afnemende units en vervolgens toegerekend aan de beleidsproducten volgens de BBP-opzet (Beleids- en BeheerProces) bij waterschappen.

5.2 Lasten na doorberekening van de kosten van overhead

Volg-nr.	Omschrijving	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspronkelijke begroting 2016	Rekening 2015
1	Planvorming	423	421	348	719
11	Eigen plannen	423	421	348	719
2	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	70.208	70.530	71.539	67.942
21	Getransporteerd afvalwater	13.205	15.899	15.667	13.105
22	Gezuiverd afvalwater	40.204	37.933	39.425	38.235
23	Verwerkt slib	16.800	16.699	16.448	16.602
4	Beheersing van lozingen	383	398	355	301
41	WVO-vergunningen en meldingen	226	234	209	177
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	157	164	146	124
6	Bestuur en externe communicatie	640	567	499	459
61	Bestuur	307	359	499	394
62	Externe communicatie	332	209	0	65
81	Dekkingsmiddelen	0	884	289	0
8101	Onvoorzien	0	884	289	0
0	Geactiveerde lasten	1.508	1.500	2.186	1.494
01	Geactiveerde lasten bouwprojecten	1.508	1.500	2.186	1.494
	Door baten gecompenseerde kosten van ondersteunende beheerproducten (reeds toegerekend)	817	760	714	732
	TOTAAL LASTEN	73.979	75.061	75.931	71.646
82	Exploitatieresultaat	1.458	0	0	1.053
	TOTAAL GENERAAL	75.437	75.061	75.931	72.700

5.3 Baten na doorberekening van de kosten van overhead

Volg- nr.	Omschrijving	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspron- kelijke begroting 2016	Rekening 2015
1	Planvorming	0	0	0	0
11	Eigen plannen	0	0	0	0
2	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	1.531	1.216	1.416	1.393
21	Getransporteerd afvalwater	1.136	883	883	930
22	Gezuiverd afvalwater	256	246	295	238
23	Verwerkt slib	139	87	237	226
4	Beheersing van lozingen	14	0	0	0
41	WVO-vergunningen en meldingen	0	0	0	0
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	14	0	0	0
6	Bestuur en externe communicatie	32	50	80	38
61	Bestuur	32	50	80	38
62	Externe communicatie	0	0	0	0
81	Dekkingsmiddelen	71.535	71.535	71.535	69.042
8102	Mutatie algemene reserve	0	0	0	0
8103	Bijdrage van de Waterschappen	71.535	71.535	71.535	69.042
0	Geactiveerde lasten	1.508	1.500	2.186	1.494
7101	Geactiveerde lasten bouwprojecten	1.508	1.500	2.186	1.494
	Door baten gecompenseerde kosten van ondersteu- nende beheerproducten (reeds toegerekend)	817	760	714	732
	TOTAAL BATEN	75.437	75.061	75.931	72.700
82	Exploitatieresultaat				
	TOTAAL GENERAAL	75.437	75.061	75.931	72.700

6 Uitgaven naar Kostendragers en -soorten

6.1 Exploitatierekening 2016 totaal WBL

Waterschapsbedrijf Limburg (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspr. begroting 2016	Rekening 2015
LASTEN				
Rentelasten	9.255	9.362	8.233	7.306
Afschrijving	22.326	22.044	24.682	22.163
Totaal kapitaallasten	31.580	31.405	32.916	29.469
Salarissen	8.500	8.731	9.338	8.166
Sociale lasten	1.985	2.011	2.130	1.854
Overige personeelslasten	621	650	789	765
Personeel van derden	3.605	3.123	1.371	2.267
Voormalig personeel en bestuur	128	146	153	114
Totaal personeelslasten	14.840	14.661	13.781	13.167
Duurzame gebruiksgoederen	344	449	344	229
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.136	3.150	3.327	2.971
Energie	6.949	7.211	7.351	7.585
Huren en rechten	156	201	135	215
Verzekeringen	126	126	124	109
Belastingen	767	722	783	752
Onderhoud door derden	8.458	8.615	8.686	9.425
Overige diensten door derden	7.387	7.447	8.037	7.576
Totaal goederen en diensten van derden	27.324	27.920	28.786	28.863
Bijdrage aan bedrijven	0	0	0	0
Bijdragen aan overheden en overige	83	77	159	148
Bijdragen aan overigen	10	0	0	0
Totaal bijdragen aan derden	93	77	159	148
Toevoegingen aan voorzieningen	142	142	0	0
Onvoorzien	0	856	289	0
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	142	998	289	0
TOTAAL LASTEN	73.979	75.061	75.931	71.646
BATEN				
Financiële baten	34	50	80	42
Personeelsbaten	51	0	0	0
Goederen en diensten aan derden	2.201	1.860	2.064	2.066
Bijdrage van derden	62	66	66	56
Interne verrekeningen	46	50	0	0
Geactiveerde lasten	1.265	1.250	1.836	1.362
Geactiveerde bouwrente	242	250	350	132
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	3.901	3.526	4.396	3.657
TOTAAL NETTO KOSTEN	70.077	71.535	71.535	67.989
BIJDRAGE WATERSCHAPPEN	71.535	71.535	71.535	69.042
RESULTAAT	1.458	0	0	1.053
PERSONEEL				
Aantal formatieplaatsen (fte's)	154,1	154,1	150,2	151,2
waarvan structureel bezet per ultimo (*)	143,4			

(*) hiermee wordt aangeduid de per die datum structureel ingevulde formatie (vaste formatie + proeftijd-formatie + bovenformatief), dus niet de tijdelijk ingevulde formatie (uitzendkrachten e.d.)

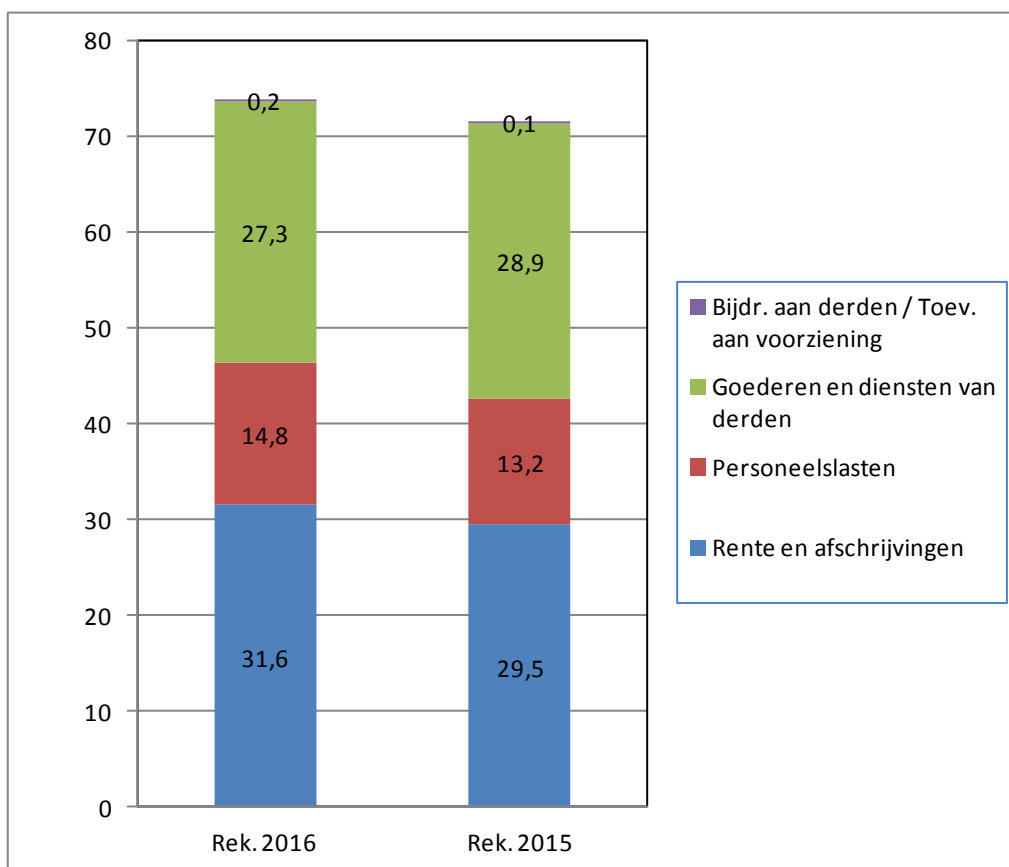
6.2 Lasten naar kostensoort

Volg- nr.	Omschrijving	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspron- kelijke begroting 2016	Rekening 2015
41	Rente en afschrijvingen	31.580	31.405	32.916	29.469
4101	Externe rentelasten	9.221	9.312	8.153	7.264
4102	Interne rentelasten	34	50	80	42
4103	Afschrijvingen van activa	22.326	22.044	24.682	22.163
42	Personeelslasten	14.840	14.661	13.781	13.167
4201	Salarissen huidig personeel en bestuurders	8.500	8.731	9.338	8.166
4202	Sociale premies	1.985	2.011	2.130	1.854
4204	Overige personeelslasten	621	650	789	765
4205	Personeel van derden	3.605	3.123	1.371	2.267
4206	Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	128	146	153	114
43	Goederen en diensten van derden	27.324	27.920	28.786	28.863
4301	Duurzame gebruiksgoederen	344	449	344	229
4302	Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	3.136	3.150	3.327	2.971
4303	Energie	6.949	7.211	7.351	7.585
4304	Huren en rechten	156	201	135	215
4306	Pachten en erfpachten	0	0	0	0
4307	Verzekeringen	126	126	124	109
4308	Belastingen	767	722	783	752
4309	Onderhoud door derden	8.458	8.615	8.686	9.425
4310	Overige diensten door derden	7.387	7.447	8.037	7.576
44	Bijdragen aan derden	93	77	159	148
4401	Bijdragen aan bedrijven	0	0	0	0
4402	Bijdragen aan overheden	83	77	159	148
4403	Bijdragen aan overigen	10	0	0	0
45	Toevoegingen aan voorzieningen	142	998	289	0
4501	Toevoegingen aan voorzieningen	142	142	0	0
4502	Onvoorzien	0	856	289	0
	Totaal Kosten	73.979	75.061	75.931	71.646
	Totaal Baten	75.437	75.061	75.931	72.700
	Exploitatie-resultaat	1.458	0	0	1.053

6.3 Baten naar kostensoort

Volg- nr.	Omschrijving	Rekening 2016	Bijgestelde begroting 2016	Oorspron- kelijke begroting 2016	Rekening 2015
81	Financiële baten	34	50	80	42
8101	Externe rentebaten	1	0	0	0
8102	Interne rentebaten	34	50	80	42
8103	Dividenden en bonusuitkeringen	0	0	0	0
82	Personeelsbaten	51	0	0	0
8201	Baten ivm salarissen en sociale lasten	0	0	0	0
8202	Uitlening van personeel	0	0	0	0
8203	Uitlening van personeel	51	0	0	0
83	Goederen en diensten aan derden	2.201	1.860	2.064	2.066
8301	Verkoop van grond	118	0	0	0
8302	Verkoop van duurzame goederen	59	30	0	1
8303	Verkoop van overige goederen	27	24	24	24
8304	Opbrengst uit grond en water	50	44	27	50
8305	Huuropbrengst uit overige eigendommen	675	665	692	712
8306	Diensten voor derden	1.272	1.097	1.321	1.279
84	Bijdragen van derden	62	66	66	56
8401	Bijdragen van overheden	62	66	66	56
8402	Bijdragen van overigen	0	0	0	0
86	Interne verrekeningen	1.554	1.550	2.186	1.494
8601	Onttrekkingen aan voorzieningen	46	50	0	0
8603	Geactiveerde lasten	1.508	1.500	2.186	1.494
	Totaal Opbrengsten Waterschapsbedrijf	3.901	3.526	4.396	3.657
	Bijdrage van de Waterschappen	71.535	71.535	71.535	69.042
	Totaal Opbrengsten	75.437	75.061	75.931	72.700

Lasten 2016: verschil met de rekening 2015

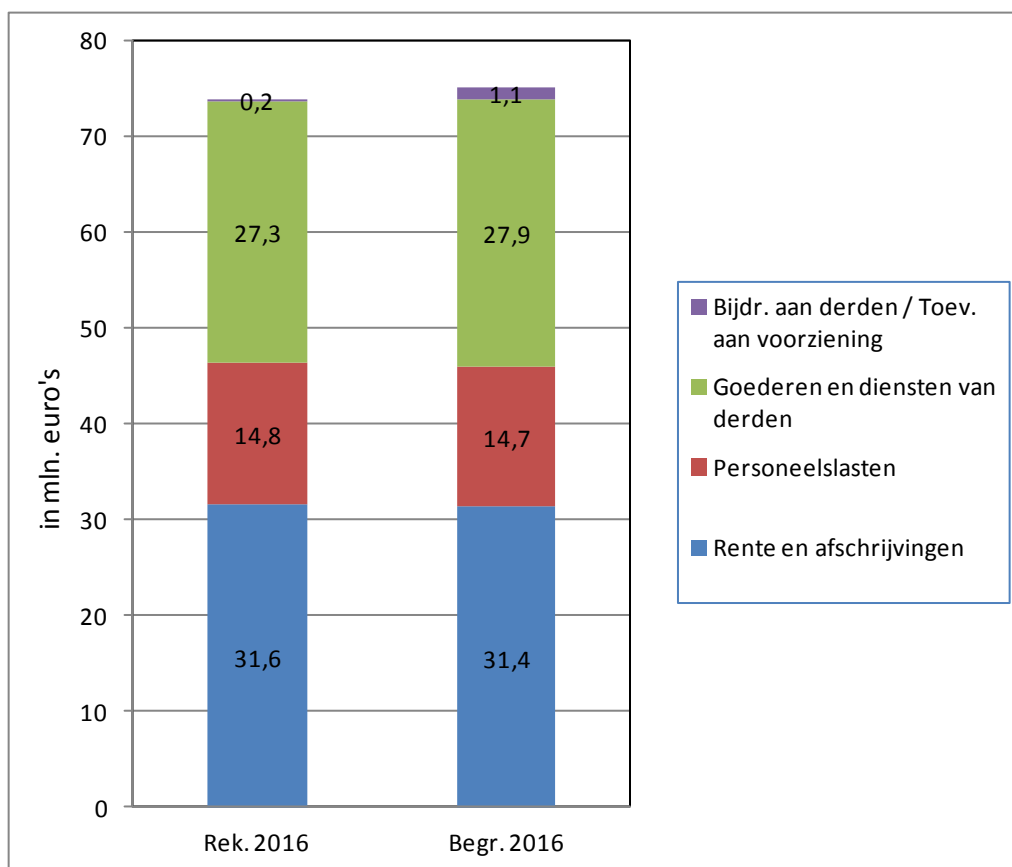
Totale lasten

Ten opzichte van de jaarrekening 2015 zijn de lasten met € 2,3 mln. toegenomen als gevolg van:

- De kapitaallasten zijn toegenomen met € 2,1 mln. door:
 - o Eenmalige rentelasten door betaalde agio van € 3,5 mln. als onderdeel van de herstructurering van de leningportefeuille;
 - o Als gevolg van deze herstructurering zijn de rentelasten in 2016 gedaald met 0,8 mln.
 - o Als gevolg van de dalende rentetarieven op langlopende lening zijn de rentelasten structureel gedaald, met name als gevolg van de afgesloten lening ad € 20 mln. eind 2015.
- De personeelslasten zijn toegenomen met € 1,7 mln. door:
 - o Hogere kosten salarissen en sociale lasten (€ 0,5 mln.) als gevolg van een grotere gemiddelde bezetting aan eigen personeel en een stijging van de autonome salariskosten en sociale lasten;
 - o Hogere lasten voor inhuur personeel van derden € 1,3 mln. Vanwege vervanging langdurig zieken, projectmatige inzet, tijdelijke capaciteitsverhoging heeft meer inhuur van externe expertise plaatsgevonden ten opzichte van 2015.
 - o Lagere overige personeelslasten € 0,1 mln. als gevolg van lagere uitgaven voor vorming, training en opleiding.
- De uitgaven voor goederen en diensten van derden zijn afgenomen met € 1,5 mln. als gevolg van:
 - o Lagere uitgaven voor onderhoud door derden € 1,0 mln. ten gevolge van in 2015 gemaakte eenmalige kosten zoals onder andere verhaalbare schade,

- lagere kosten onderhoud leidingen aangezien in 2016 minder leidingbreuken hebben plaatsgevonden met minder financieel gevolg en lagere kosten electro en civiel bouwkundig onderhoud door onder andere het effect van investering van werkzaamheden en meer projectmatig opgepakte werkzaamheden.
- o hogere uitgaven voor duurzame gebruiksgoederen € 0,1 mln.
 - o hogere uitgaven voor overige gebruiks- en verbruiksgoederen € 0,2 mln.
 - o lagere energiekosten € 0,6 mln. als gevolg van een hogere opbrengst van eigen energieopwekking is minder elektriciteit ingekocht en een vrijval van een stelpost voor niet ontvangen afrekeningen van voorgaande jaren.
 - o lagere uitgaven voor overige diensten door derden € 0,2 mln. door minder inzet van externe advisering.
- Lagere bijdrage aan derden € 0,1 mln. als gevolg van de participatie in werkzaamheden van een gemaal in 2015.
 - Hogere toevoeging aan voorzieningen € 0,1 mln. als gevolg van de dotatie aan de in 2016 nieuw gevormde voorziening persoonsgebonden basis budget. In 2015 heeft geen dotatie plaatsgevonden aan de voorziening mobiliteit die per ultimo 2016 is beëindigd.

Lasten 2016: verschil met de bijgestelde begroting 2016

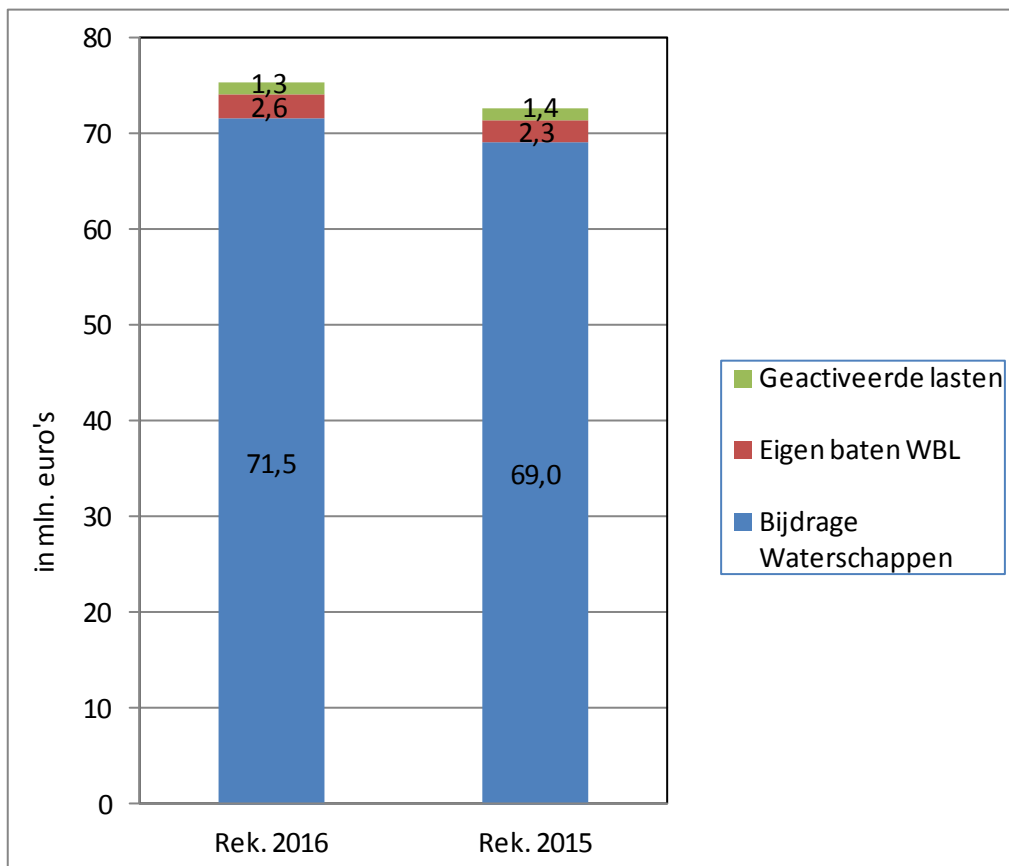

Totale lasten

De gerealiseerde lasten zijn € 1,1 mln. lager dan begroot als gevolg van:

- Hogere kapitaallasten € 0,2 mln. door lagere rentelasten € 0,1 mln. door met name het later dan gepland afsluiten van een langlopende geldlening en hogere afschrijvingskosten € 0,3 mln. doordat enkele projecten eerder dan voorzien in gebruik zijn genomen, waaronder de aanschaf van dienstauto's.
- Hogere personeelslasten € 0,1 mln. als gevolg het saldo van lagere salarissen en sociale lasten van eigen personeel en hoger kosten personeel derden
- Lagere kosten goederen en diensten van derden € 0,6 mln. als gevolg van lagere energiekosten, onder andere door een vrijval van een stelpost voor afrekeningen over voorgaande jaren en lagere kosten aan onderhoud door derden.
- Lagere toevoeging aan voorzieningen € 0,9 mln. als gevolg van het vrijvallen de post onvoorzienbestuur. Medio 2016 heeft een herstructurering van de leningportefeuille plaatsgevonden die heeft geleid tot een looptijdverlenging en lagere rentelasten in 2016 ten opzicht van de initiële begroting. Deze daling van de rentelasten is gedurende 2016 middels een begrotingswijziging onder de post onvoorzien Bestuur geplaatst en per ultimo 2016 vrijgevallen.

Baten 2016: verschil met de rekening 2015

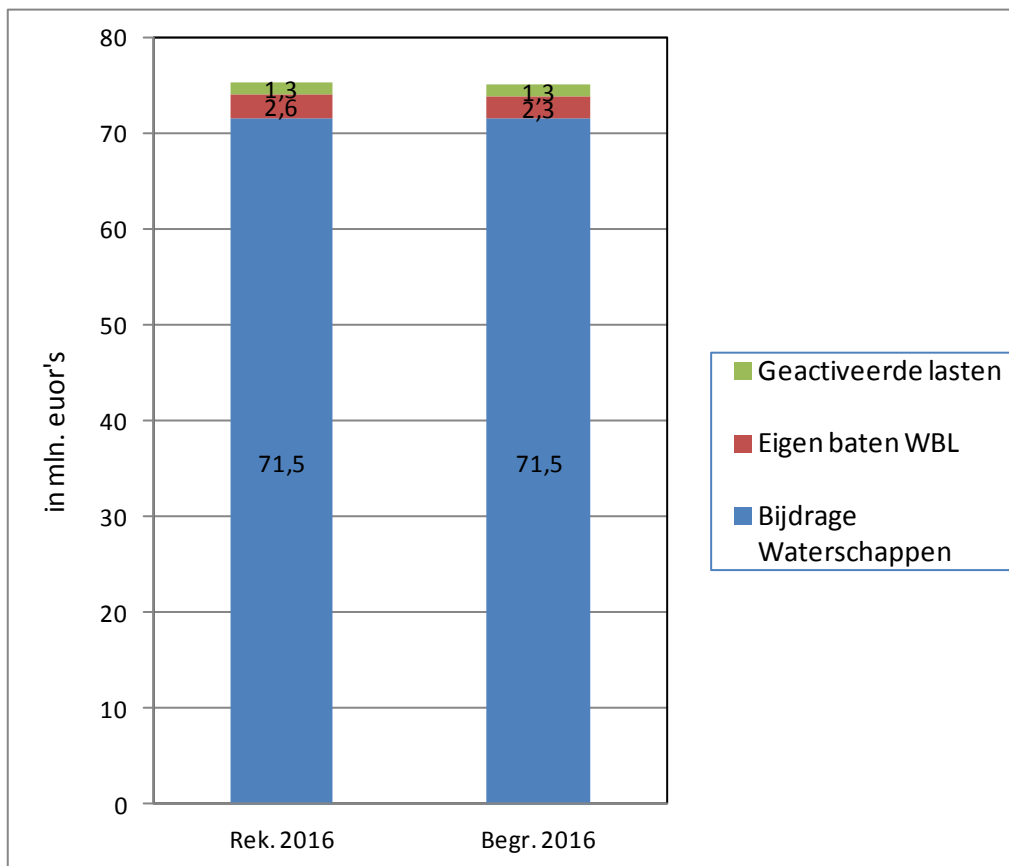

Totale Baten

Ten opzichte van 2015 zijn de baten met € 2,7 mln. toegenomen als gevolg van:

- Hogere bijdrage van de waterschappen € 2,5 mln.
- Hogere baten voor goederen en diensten aan derden € 0,3 mln., met name als gevolg van twee incidentele posten in 2016, te weten verkoop van grond en de afwikkeling van een claim
- Lagere geactiveerde lasten € 0,1 mln. Het aantal geactiveerde uren is toegenomen, echter het uurtarief is als gevolg van een wijziging in de berekening van de interne uurtarieven 2016 gewijzigd en verlaagd.

Baten 2016: verschil met bijgestelde Begroting 2016

Totale Baten

De gerealiseerde baten zijn € 0,4 mln. hoger dan begroot als gevolg van twee incidentele niet begrote posten in 2016, te weten verkoop van grond en de afwikkeling van een claim en niet begrote baten ten behoeve van werkzaamheden voor Verdygo BV en voor gemeenten en waterschap inzake werkzaamheden in het kader van rioleringsplannen.

7 Balans

7.1 Balans per 31 december 2016

Activa (x € 1.000,-)	31 december 2016	31 december 2015
1. Vaste activa		
1. Immateriële vaste activa	1.500	783
2. Materiële vaste activa	180.752	182.920
3. Financiële vaste activa	20	20
4. Immateriële vaste activa in uitvoering	21	16
5. Materiële vaste activa in uitvoering	17.742	15.281
	200.035	199.020
2. Vlottende activa		
1. Vorderingen / Overlopende activa		
1. Verstrekte kortlopende leningen	2	2
2. Vordering op gelieerde ondernemingen	101	32
3. Vorderingen op overige debiteuren	258	93
4. Overlopende activa	656	5.055
	1.017	5.182
2. Liquide middelen	10	7
	201.062	204.209
Passiva (x € 1.000,-)	31 december 2016	31 december 2015
3. Eigen vermogen		
1. Bedrijfsreserve	0	0
2. Algemene reserve	2.700	2.700
3. Nog te bestemmen exploitatiesaldo	1.458	1.053
	4.158	3.753
4. Voorzieningen		
1. Voorziening mobiliteit	0	222
2. Voorziening persoonsgebonden basisbudget	142	0
	142	222
5. Langlopende schulden		
1. Geldleningen (niet obligatie, niet van overheden)	166.561	158.911
6. Kortlopende schulden / Overlopende passiva		
1. Kortlop.geldleningen / schuld aan kredietinstelling	9.426	12.732
2. Schulden aan gelieerde ondernemingen	53	1
3. Schulden aan leveranciers	2.344	3.554
4. Te betalen belastingen / sociale premies	838	691
5. Ov.kortlopende schuld / overlopende passiva	17.540	24.345
	30.201	41.323
	201.062	204.209

7.2 Staat van herkomst en besteding van middelen 2016

Herkomst (x € 1000,-)	Besteding (x € 1.000,-)
I Resultaat Jaarrekening (+)	I Resultaat Jaarrekening (-)
- Bestemming resultaat 2015	- Bestemming resultaat 2015 1.053
- Nog te bestemmen resultaat 2016 1.458	- Resultaat 2016
II Vaste activa	II Vaste activa
- Financiële vaste activa	- Financiële vaste activa
- Ontvangen aflossingen 0	- Aankopen effecten, deelnemingen 0
- Verkopen effecten, deelnemingen 0	- Aangegane geldleningen 0
- Overige vaste activa	- Overige vaste activa
- Reguliere afschrijvingen 22.326	- Bruto-uitgaven 23.341
- Inhaalafschrijvingen 0	- Kapitaalbijdragen van derden 0
Sub-totaal 22.326	Sub-totaal 23.341
III Eigen vermogen	III Eigen vermogen
- Bedrijfs reserve: toevoeging 0	- Bedrijfs reserve: onttrekking 0
- Algemene reserve: toevoeging 0	- Algemene reserve: onttrekking 0
IV Voorzieningen: toevoegingen	IV Voorzieningen: onttrekkingen
- Voorziening mobiliteit 0	- Voorziening mobiliteit 222
- Voorziening persoonsgebonden basisbudget 142	- Voorziening persoonsgebonden basisbudget 0
V Langlopende schulden	V Langlopende schulden
- Aangegane geldleningen 85.433	- Reguliere aflossingsverplichting 13.528
	- Aflossingsverplichting komend jaar 0
	- Vervroegde aflossing 64.255
Sub-totaal 109.359	Sub-totaal 102.399
VI Vlottende financieringsmiddelen	VI Vlottende financieringsmiddelen
- Afnam e verstrekte kortlop.geldleningen	- Toename verstrekte kortlop.geldleningen
- Kortlop.schuld (+) aan kredietinstelling	- Kortlop.schuld (-) aan kredietinstelling 3.306
- Vordering (-) gelieerde ondernemingen	- Vordering (+) gelieerde ondernemingen 69
- Afnam e debiteurensaldo	- Toename debiteurensaldo 165
- Afnam e overlopende activa 4.399	- Toename overlopende activa
- Afnam e liquide middelen	- Toename liquide middelen 3
- Schuld (+) gelieerde ondernemingen 52	- Schuld (-) gelieerde ondernemingen
- Toename schuld aan leveranciers	- Afnam e schuld aan leveranciers 1.063
- Toename overlopende passiva	- Afnam e overlopende passiva 6.805
Sub-totaal 4.451	Sub-totaal 11.411
TOTAAL-GENERAAL 113.810	TOTAAL-GENERAAL 113.810

7.3 Algemene Toelichting

Waarderingsgrondslagen en wijze van resultaatbepaling

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn overeenkomstig de nieuwe Waterschapswet en de bepalingen van het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de verwachte economische levensduur. De afschrijvingstermijn van de immateriële vaste activa mag volgens de voorschriften maximaal 10 jaar bedragen. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde, verminderd met afschrijvingen en investeringssubsidies (indien van toepassing). De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur (netto-methode).

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa is de deelneming in de besloten vennootschap Verdygo BV verantwoord. De deelneming wordt gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs c.q. duurzame lagere marktwaarde. Indien de waardering negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd.

Vlottende activa: Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen wegens verwachte oninbaarheid. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Vlottende activa: Liquide middelen

Liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Eigen vermogen: algemene reserve

Uitgangspunt is dat de geïntariseerde risico's 1x per 2 jaar worden geactualiseerd en opnieuw beoordeeld. Op basis van de resultaten van de risico-inventarisatie over 2015 heeft het Algemeen Bestuur op 15-12-2015 besloten tot handhaving van de omvang van de algemene reserve op € 2,7 mln., overeenkomend met het bedrag van de geïntariseerde risico's bij een kans van 10 % voor de categorie middelgrote risico's. De hoogte van de algemene reserve is dan ook ongewijzigd. De algemene reserve is gewaardeerd tegen nominale waarde.

Gelet op de bepalingen van de BBVW dat aan een reserve alleen rente kan worden toegevoegd als onderdeel van de resultaatbestemming, wordt binnen de exploitatie geen rente toegevoegd aan de algemene reserve.

Vreemd vermogen: Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd ten behoeve van concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten. Daarnaast worden voorzieningen gevormd voor kosten welke in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Voorzieningen worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Vreemd vermogen: Lang- / kortlopende schulden

Lang- en kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De langlopende schulden betreffen leningen met een oorspronkelijke looptijd langer dan 1 jaar.

Overige activa en passiva

Voor zover in het bovenstaande niet anders is aangegeven worden activa en passiva gewaardeerd op nominale waarde.

Wijze van Resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald op het verschil tussen de opbrengsten uit dienstverlening als gemeenschappelijke regeling aan de all-in waterschappen Roer en Overmaas én Peel en Maasvallei plus de overige baten, verminderd met de lasten over het boekjaar. Voor zover nog niet alle definitieve kosten/baten bekend zijn is op basis van de meest recente gegevens een raming opgenomen. Dit betreft aan de lastenzijde een gedeelte van de energielasten.

Methode en termijnen van afschrijvingen

De afschrijvingen over de (im)materiële vaste activa worden gebaseerd op de aanschafwaarde, verminderd met investeringssubsidies (indien van toepassing). Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Het Waterschapsbedrijf Limburg hanteert het volgende afschrijvingssysteem:

- gronden: geen
- bouwkundige voorzieningen: 25 jaar lineair
- electro en mechanisch voorzieningen: 15 jaar lineair
- gebouwen: 30 jaar lineair
- immateriële activa: < 10 jaar lineair
- inventaris: 10 jaar lineair
- hardware/automatisering: 5 jaar lineair

De eerste afschrijving vindt plaats na het moment van ingebruikname van het betreffende actief, waarbij om pragmatische redenen de gedragslijn wordt gevolgd dat wanneer het moment van ingebruikname ligt in de 1^e helft van het jaar de afschrijving over dat volledige jaar gerekend wordt; valt echter het moment van gereedkomen in de 2^e helft van het jaar dan start de afschrijving vanaf het opvolgende jaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2016 bedraagt het totaalbedrag van de door het Waterschapsbedrijf Limburg aangegane maar nog niet tot uitvoering gekomen investeringsverplichtingen voor materiële vaste activa in uitvoering € 6,1 mln. Dit betreft het totaal aan aangegane verplichtingen verminderd met de reeds gefactureerde (en geactiveerde) termijnen.

Juridische aangelegenheden

Het WBL is ultimo 2016 verwickeld in één juridisch geschil met een leverancier.

7.4 Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Bij het Waterschapsbedrijf Limburg wordt het Bestuur (Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur) beschouwd als topfunctionaris in de zin van de WNT. De governance van het Waterschapsbedrijf Limburg is in 2016 zo ingericht dat het Bestuur de beslissingen neemt over aangelegenheden die de gehele organisatie betreffen. De bestuursleden van het Waterschapsbedrijf Limburg zijn niet in dienst bij het Waterschapsbedrijf Limburg en zijn onbezoldigd.

De Directeur is wel in dienst van het Waterschapsbedrijf Limburg en is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het Waterschapsbedrijf Limburg en is in die hoedanigheid een topfunctionaris in de zin van de WNT. Daarnaast is een overzicht opgenomen van de onbezoldigde bestuursleden. Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor WBL is € 179.000,-. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Topfunctionaris	2016	2015
Naam	E.M. Pelzer	E.M. Pelzer
Functie	Directeur	Directeur
Duur dienstverband	01-01-2016 t/m 31-12-2016	01-01-2015 t/m 31-12-2015
Omvang dienstverband	36 uur per week / 1,0 fte	36 uur per week / 1,0 fte
Meerwerk	0 uren per week	4 uren per week
Dienstbetrekking	ja	ja
Individueel WNT maximum	€ 179.000	€ 178.000
Beloning	€ 131.067	€ 139.282
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.699	€ 15.612
Subtotaal	€ 145.766	€ 154.894
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	€ 145.766	€ 154.894

De categorie beloning bevat naast de vaste salariscomponenten (functiegroep 17), onder andere het individueel keuzebudget en de vergoeding voor woon-werkverkeer. De categorie belastbare (vaste en variabele) onkostenvergoeding bestaat uit een bruto vergoeding voor dienstreizen. De categorie voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn bestaat uit pensioenpremies.

Onbezoldigde bestuursleden						
Waterschap	Functie	Zitting in	M / V	Naam	van	t/m
Waterschap Peel en Maasvallei	Voorzitter	Dagelijks en Algemeen Bestuur	De heer	G.H.M. Driessen	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Vice-voorzitter	Dagelijks en Algemeen Bestuur	De heer	J.J. Schrijen	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Dagelijks en Algemeen Bestuur	De heer	M.A.T.M. Bouts	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Dagelijks en Algemeen Bestuur	Mevrouw	A.M.C. Nusteling	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Peel en Maasvallei	Lid	Dagelijks en Algemeen Bestuur	De heer	R.E.W.M. Dupont	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Peel en Maasvallei	Lid	Dagelijks en Algemeen Bestuur	Mevrouw	J.W. Kersten	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Algemeen Bestuur	Mevrouw	M.A. den Broeder	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Peel en Maasvallei	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	H.G.H. van Heur	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	J.M. Janssen (t/m 27-09-2016)	01-01-2016	27-09-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	J.C. Jonker (t/m 23-03-2016)	01-01-2016	23-03-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	J.C. Jonker (v.a. 28-09-2016)	28-09-2016	31-12-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	G.P.J. Lemlijn (v.a. 23-03-2016)	23-03-2016	31-12-2016
Waterschap Peel en Maasvallei	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	H.M.M. Lemmen	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Peel en Maasvallei	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	F.L.E. Maesen	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Peel en Maasvallei	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	P.J.C.W. Stelder	01-01-2016	31-12-2016
Waterschap Roer en Overmaas	Lid	Algemeen Bestuur	De heer	G.J.H.M. Wagemans	01-01-2016	31-12-2016

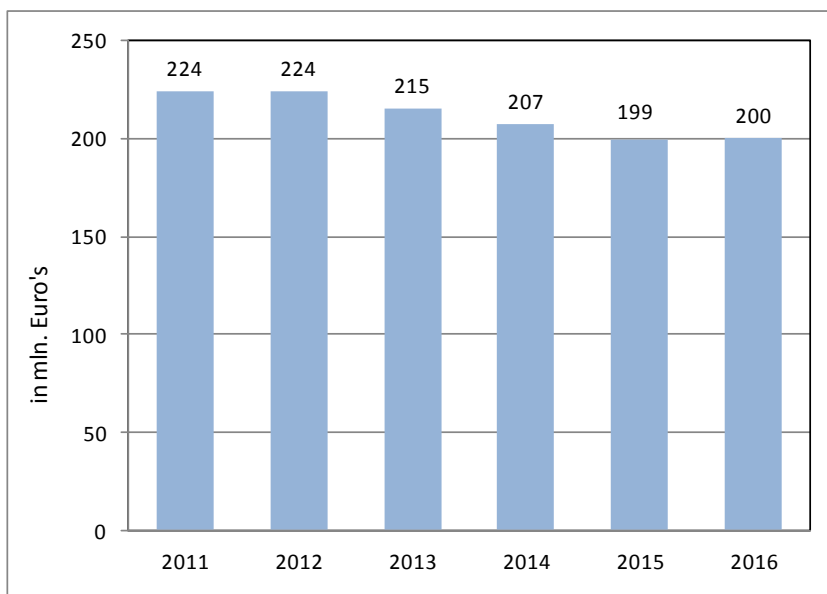
Waterschapsbedrijf Limburg beschikt verder niet over een toezichthoudend orgaan en er vindt geen externe inhuur plaats van personen die als topfunctionaris kunnen worden aangemerkt. Naast de hierboven vermelde topfunctionaris zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

7.5 Toelichting Balans

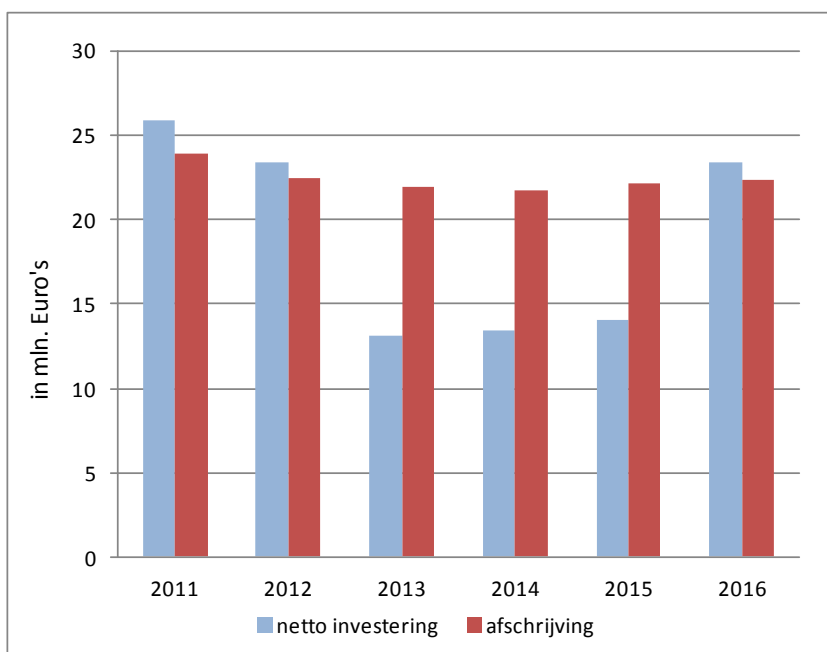
Materiële vaste activa / Vaste activa in ontwikkeling

In onderstaande grafiek (grafiek 1) is de ontwikkeling van de vaste activa over de jaren 2011 t/m 2016 grafisch weergegeven. Vanaf het jaar 2011 tot en met het huidige verslagjaar is de waarde van de vaste activa afgenomen met een bedrag van € 24 mln., hetgeen wordt veroorzaakt door lagere investeringsuitgaven in 2013, 2014 en 2015. In bijlage 1 zijn de vaste activa nader gespecificeerd.

Grafiek 1: Ontwikkeling vaste activa 2011-2016

Grafiek 2: Netto investeringen versus afschrijvingen 2011-2016

Immateriële vaste activa

De waarde van de immateriële vaste activa stijgt met € 0,7 mln. zijnde het saldo van de vermeerderingen ad € 1,2 mln. en de reguliere afschrijvingen ad € 0,5 mln. De post 'onderzoek en ontwikkeling' bedraagt per ultimo 2016 € 1,5 mln. en bestaat uit meerdere projecten gericht op studie en onderzoek naar nieuwe technologieën en ontwikkelingen. In bijlage 1 zijn de immateriële vaste activa nader gespecificeerd.

Financiële vaste activa

De waarde van de financiële vaste activa bestaat uit de deelneming in Verdygo BV. Op 17-12-2014 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot oprichting van Verdygo BV met het doel het exploreren en exploiteren van kennis. Het Waterschapsbedrijf Limburg heeft in 2015 € 20.000 gestort in het aandelenkapitaal van Verdygo BV.

Materiële vaste activa in uitvoering

Naar verwachting worden projecten die per ultimo 2016 nog een restant krediet hebben binnen een periode van maximaal 3 jaren geëffectueerd.

Vlottende activa

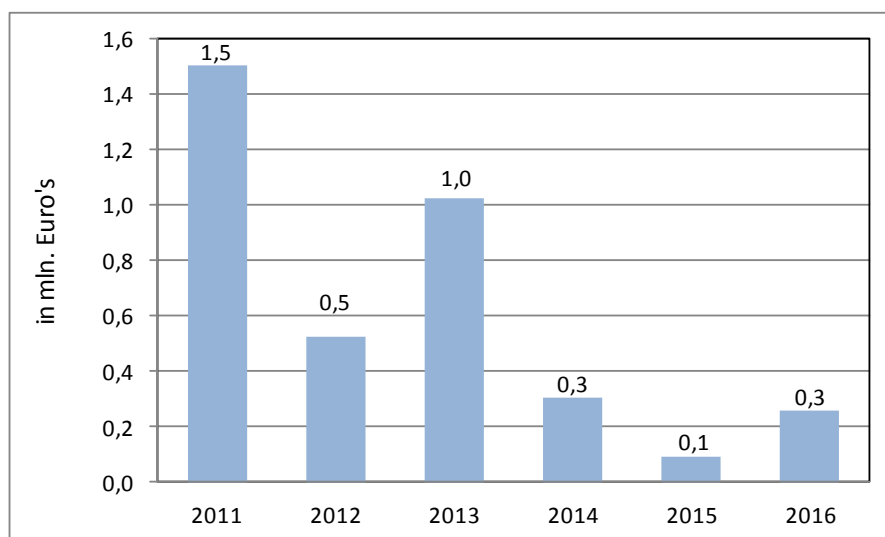
Vorderingen op gelieerde ondernemingen.

Onder deze post worden de nog te verrekenen vorderingen op de aan het WBL gelieerde ondernemingen verantwoord. De gelieerde ondernemingen zijn: WRO, WPM en de Unie van Waterschappen.

Vorderingen: Debiteuren overig

De in 2015 opgevoerde voorziening voor een geclaimde schade aan een persleiding in Bergen is in 2016 financieel afgewikkeld. Op 15-02-2017 was van het openstaande debiteurensaldo per ultimo 2016 ad € 0,3 mln. een bedrag van € 0,1 mln. ontvangen. Onderstaand is de ontwikkeling van het debiteurensaldo grafisch weergegeven.

Grafiek: Ontwikkeling debiteurensaldo 2011-2016

Overlopende activa

Deze post bestaat uit nog te factureren omzet (€ 0,42 mln.) en een creditnota (€ 0,24 mln.).

Eigen vermogen

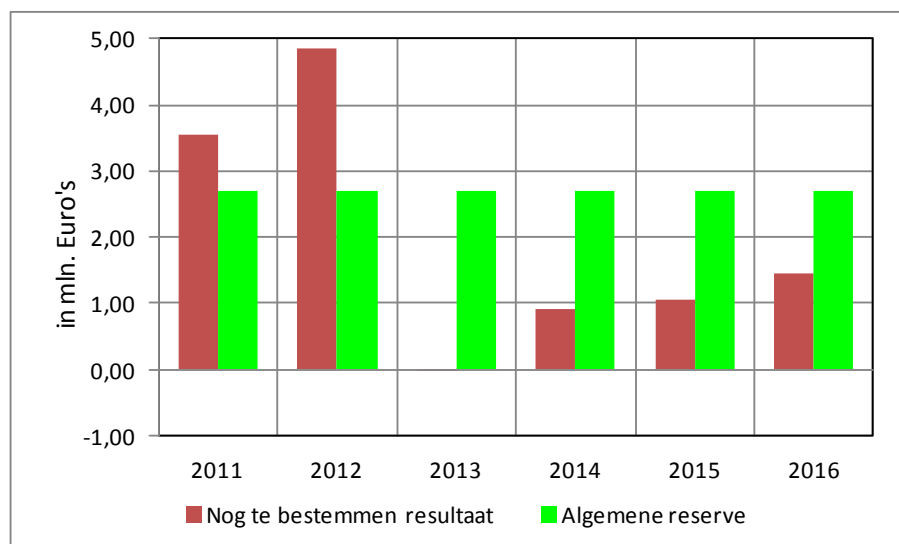
Algemene reserve

Het Waterschapsbedrijf Limburg beschikt over een algemene buffer in de vorm van een algemene reserve. Het nog te bestemmen resultaat wordt afhankelijk van het resultaat na vaststelling van de jaarrekening teruggesluisd naar beide moeders in geval van een positief resultaat en aangezuiverd door beide moeders indien sprake is van een negatief resultaat. De reserves kenden in 2016 het volgende verloop:

	01-01-2016	31-12-2016
Nog te bestemmen resultaat	1.053.243	1.457.828
Algemene reserve	2.700.000	2.700.000
Totaal	3.753.243	4.157.828

Naar aanleiding van de in 2015 uitgevoerde risico-inventarisatie heeft het Algemeen Bestuur op 15-12-2015 besloten tot de handhaving van een algemene reserve overeenkomend met het bedrag van de geïnventariseerde risico's bij een kans van 10 % voor de categorie middelgrote risico's. Uitgangspunt is dat de geïnventariseerde risico's 1x per 2 jaar worden geactualiseerd en opnieuw beoordeeld. De hoogte van de algemene reserve per ultimo 2016 is dan ook ongewijzigd.

Grafische weergave algemene reserve 2011-2016

Vreemd vermogen

Financieringsstructuur

De balanswaarde van de investeringen, beleggingen en uitgeleende langlopende gelden (vaste activa) bedraagt per 31 december 2016 circa € 200 mln. De financiering hiervan middels reserves, voorzieningen en langlopende schulden bedraagt circa € 171 mln.

Per ultimo 2016 wordt het verslagjaar 2016 afgesloten met een financieringstekort van € 29 mln. Anders gezegd: een gedeelte van de vaste activa, groot € 29 mln., wordt gefinancierd met kortlopende schulden.

Voorziening mobiliteit

Bij de begroting 2006 is besloten tot het instellen van een voorziening mobiliteit ter dekking van de kosten verbonden aan flankerend en proactief mobiliteitsbeleid. Hierbij is te denken aan: Inrichten van een mobiliteitscentrum in samenspraak met meerdere waterpartners en/of andere partijen; outplacementtrajecten, collegiale doorlening, vertrekstimulerende initiatieven, om-/bijscholing, detacheringen, etc. Per 2012 heeft een herijking plaatsgevonden met een looptijd van 5 jaren. Aangezien de bestedingsdoeleinden de afgelopen jaren een meer structureel en repeterend karakter hebben gekregen is het in stand houden van een voorziening niet meer passend en is bestuurlijk besloten (AB 07-12-2016) om de voorziening per ultimo 2016 te beëindigen. In 2016 is € 176.000 daadwerkelijk besteed en is per jaarultimo € 46.000 vrijgevallen.

Voorziening mobiliteit (x € 1.000,-)	
Saldo 01-01-2016	222
Toevoeging	0
Uitgaven 2016	-222
Saldo 31-12-2016	0

Voorziening persoonsgebonden basisbudget

De Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschappen (SAW, januari 2016) beschrijft de volgende algemene kaders voor de inzet van het Persoonsgebonden Basisbudget (PBB):

Artikel 5.3.1. van de Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschappen (SAW, januari 2016):

- Het persoonsgebonden basis budget (PBB) bedraagt € 5.000,-. Het PBB kan in een periode van 5 jaar ingezet worden voor de (1) eigen opleiding, ontwikkeling, loopbaan en (2) vitaliteit. Het PBB heeft tot doel dat de ambtenaar inzetbaar is en blijft en om zicht te krijgen op de eigen kwaliteiten, ontwikkeling, ambities, mogelijkheden etc.

Om de financiële exploitatiegevolgen van deze nieuwe regeling gelijkmatig over de totale looptijd te verdelen is na overleg met en instemming van de accountant bestuurlijk besloten (AB 07-12-2016) om een voorziening te vormen voor deze regeling.

Jaarlijks zal 1/5 deel van de verwachte kosten worden gedoteerd. Jaarlijks zal een actualisatie van de dotatie en de voorziening plaatsvinden. In 2016 is een bedrag van € 142.000 gedoteerd en zijn er geen uitgaven gedaan via deze regeling.

Voorziening persoonsgebonden basisbudget (x € 1.000,-)	
Saldo 01-01-2016	0
Toevoeging	142
Uitgaven 2016	0
Saldo 31-12-2016	142

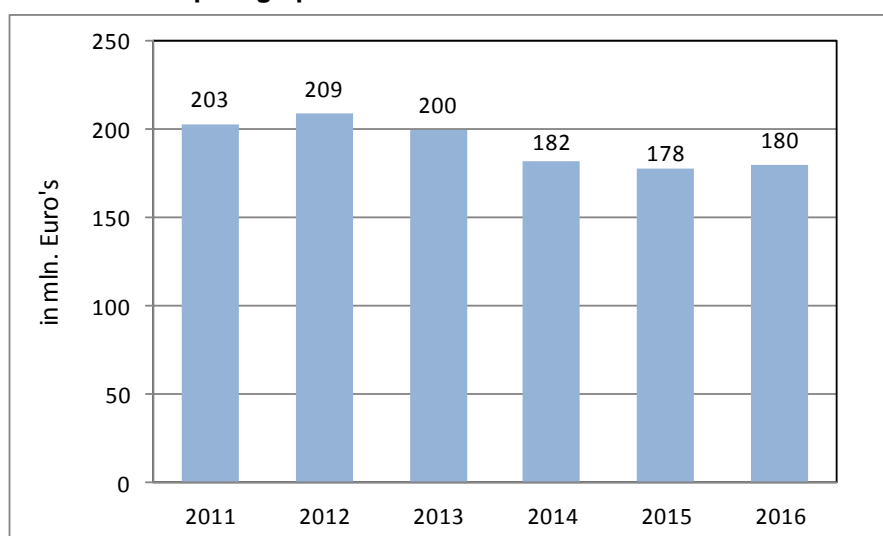
Langlopende schulden

Langlopende geldleningen

D.d. 15-06-2016 heeft het Algemeen Bestuur van WBL besloten tot looptijdverlenging van 31 vaste geldleningen voor een totaalbedrag van € 70,4 mln. Onderdeel van deze transactie was het eenmalig voldoen van agio ter grootte van € 3,5 mln.

In het verslagjaar werd een nieuwe geldlening ad € 15 mln. afgesloten. In de periode van 2011 tot en met 2016 is de omvang van de langlopende schulden afgenomen met € 23 mln. tot € 180 mln. De rentelasten op jaarbasis van de langlopende leningen bedragen € 9.228.993,- en bestaat uit de eenmalig afgedragen agio ad € 3.500.000 en een bedrag aan reguliere rente van € 5.728.993 mln. Onderstaand is de ontwikkeling van de omvang van de langlopende schuld grafisch weergegeven.

Grafiek: Verloop langlopende schulden 2011-2016

Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers

De stand per 31-12-2016 van de betalingsverplichting is € 2,3 mln. Per 15-02-2017 stond hiervan nog een bedrag van € 0,2 mln. open.

Schulden aan gelieerde ondernemingen

Onder deze post worden verantwoord de nog te verrekenen schulden met de aan het WBL gelieerde ondernemingen: de Unie van Waterschappen, WRO en WPM.

Overige kortlopende schulden / overlopende passiva

Onder deze post worden verantwoord de reeds in 2016 in rekening gebrachte rentekosten verbonden aan langlopende schulden, welke toegerekend dienen te worden aan het opvolgende boekjaar. Ook de komend boekjaar verschuldigde aflossingsverplichting op langlopende leningen wordt onder deze post verantwoord.

De verlofrechten en de IKB-rechten per ultimo 2016 zijn financieel gemaakt. Het totaalbedrag is als verplichting opgenomen onder de post overlopende passiva.

8 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de Gemeenschappelijke Regeling Waterschapsbedrijf Limburg te Roermond gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van Waterschapsbedrijf Limburg op 31 december 2016 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de Beleidsregels toepassing WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- het overzicht van baten en lasten over 2016 en;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 109, tweede lid, van de Waterschapswet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, de 'Beleidsregels toepassing WNT', inclusief het Controleprotocol WNT en het controleprotocol dat 7 december 2016 vastgesteld is door het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg en het normenkader 2016 dat 7 december 2016 is vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschapsbedrijf Limburg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 740.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Deze goedkeuringstolerantie is d.d. 7 december 2016 vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBVW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met het BBVW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBVW. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en;

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Maastricht, 31 mei 2017

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. N.A.J. Silverentand RA

Vaststellingsbesluit

Roermond, 31 mei 2017

Onderwerp: Vaststellen Jaarrekening 2016

Aan het Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg;

- overwegende dat het Dagelijks Bestuur de Jaarrekening 2016 op 13 april 2017 heeft overgelegd;
- gezien het voorstel van het Dagelijks Bestuur tot vaststelling;
- gelet op de bepalingen voor de Jaarrekening zoals die zijn opgenomen in de Waterschapswet en op het verslag van bevindingen van de conform art 103 Waterschapswet door het Algemeen Bestuur benoemde accountant;

BESLUIT:

De Jaarrekening 2016 vast te stellen tot de volgende totalen:

- balans per 31 december 2016	€	201.062.000
- rekening naar kostensoorten	€	73.978.805
- rekening van batensoorten	€	75.436.634
- positief resultaat 2016	€	1.457.828

Aldus besloten in de vergadering d.d. 31 mei 2017 van het Algemeen Bestuur van het Waterschapsbedrijf Limburg.

De directeur,

De voorzitter,

ing. E.M. Pelzer MMO

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

9 BIJLAGEN

BIJLAGE 1: Staat van vaste activa

BIJLAGE 2: Staat van eigen kapitaal, reserve en voorzieningen

BIJLAGE 3: Staat van geldleningen

BIJLAGE 4: Staat van personeelslasten

BIJLAGE 5: Berekening rente-omslagpercentage

BIJLAGE 6: Kostenverdeelstaat + toelichting

9.1 Bijlage 1: Staat van vaste activa

SVA nr.	omschrijving	Cumulatieven per 31-12-2015			Boek-waarde 31-12-2015	Nieuwbouw derden / Uitgaven	Nieuwbouw derden Subsidies	Geacti-veerde lasten	uitgaven OHW naar SVA 2016	subsid. OHW naar SVA 2016	Inhaal-afschrijving 2016	Afschrijving /aflossing 2016	Cumulatieven per 31-12-2016			Boek-waarde 31-12-2016	Toegerek. rente 2016
		Aanschaf-waarde	Subsidies	Afschrijving /aflossing									Aanschaf-waarde	Subsidies	Afschrijving /aflossing		
Financiële vaste activa		213.483,18	0,00	193.483,18	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	213.483,18	0,00	193.483,18	20.000,00	0,00
0301	Aandelen en deelnemingen	20.000,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00
0303	Vaste leningen aan ambtenaren	35.362,56	0,00	35.362,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	35.362,56	0,00	35.362,56	0,00	0,00
0304	Vaste leningen aan overheden	158.120,62	0,00	158.120,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	158.120,62	0,00	158.120,62	0,00	0,00
Immateriële vaste activa		20.393.667,51	523.521,27	19.087.112,30	783.033,94	0,00	0,00	0,00	723.965,86	291.867,00	-7.802,95	907.689,15	21.627.776,64	523.521,27	19.604.064,50	1.500.190,87	55.235,25
0101	Uitgaven afsluiten geldleningen	5.804.457,01	0,00	5.804.457,01	0,00	0,00	0,00	0,00	1.234.109,13	0,00	0,00	0,00	5.804.457,01	0,00	5.804.457,01	0,00	0,00
0102	Uitgaven onderzoek/ontwikkeling	9.659.875,64	510.921,27	8.365.920,43	783.033,94	0,00	0,00	0,00	1.234.109,13	0,00	0,00	516.952,20	10.893.984,77	510.921,27	8.882.872,63	1.500.190,87	55.235,25
0103	Subsidies/bijdragen aan derden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0104	Afkoopsommen aan overheden	2.348.782,00	0,00	2.348.782,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.348.782,00	0,00	2.348.782,00	0,00	0,00
0106	Overige immateriële activa	2.580.552,86	12.600,00	2.567.952,86	0,00	0,00	0,00	0,00	1.277.101,42	0,00	0,00	291.043,40	2.580.552,86	12.600,00	2.567.952,86	0,00	0,00
Materiële vaste activa		775.448.508,74	54.721.610,07	537.806.718,41	182.920.180,26	0,00	0,00	0,00	20.139.390,26	499.071,15	25.045,01	21.783.631,95	795.587.899,00	55.220.681,22	559.615.395,37	180.751.822,41	8.797.867,92
0201	Gronden	8.900.782,08	816.375,79	-4.235,67	8.088.641,96	0,00	0,00	0,00	-9.984,24	0,00	0,00	0,00	8.890.797,84	816.375,79	-4.235,67	8.078.657,72	391.115,46
0202	Vervoermiddelen en werktuigen	1.368.941,93	0,00	1.260.929,06	108.012,87	0,00	0,00	0,00	1.277.101,42	0,00	0,00	291.043,40	2.646.043,35	0,00	1.551.972,46	1.094.070,89	29.080,53
0203	Overige bedrijfsmiddelen	29.346.499,98	0,00	17.949.281,78	11.397.218,20	0,00	0,00	0,00	2.161.640,79	0,00	6.490,68	2.131.143,78	31.508.140,77	0,00	20.086.916,24	11.421.224,53	560.004,06
0204	Kantoren, centrale werkplaatsen	21.452.476,02	443.763,47	15.754.715,03	5.253.997,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	770.360,12	21.452.476,02	443.763,47	16.525.075,15	4.483.637,40	235.570,57
02071	ZTW: Transportsysteem	251.655.635,92	30.073.478,02	179.422.847,42	42.159.310,48	0,00	0,00	0,00	2.576.284,88	499.071,15	8.282,43	4.513.850,33	254.231.920,80	30.572.549,17	183.944.980,18	39.714.391,45	1.980.669,49
02072	ZTW: Zuiveringsinstallaties	378.160.486,27	20.614.314,27	258.568.368,83	98.977.803,17	0,00	0,00	0,00	13.906.411,65	0,00	10.271,90	11.130.657,39	392.066.897,92	20.614.314,27	269.709.298,12	101.743.285,53	4.847.811,95
02073	ZTW: Slibontwateringsinstallaties	43.661.797,87	1.149.039,90	27.815.633,86	14.697.124,11	0,00	0,00	0,00	227.935,76	0,00	0,00	1.905.858,00	43.889.733,63	1.149.039,90	29.721.491,86	13.019.201,87	670.506,86
02074	ZTW: Drogers	40.901.888,67	1.624.638,62	37.039.178,10	2.238.071,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.040.718,93	40.901.888,67	1.624.638,62	38.079.897,03	1.197.353,02	83.109,00
0210	Overige materiële vaste activa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Immateriële vaste activa (OHW)		16.282,18	0,00	0,00	16.282,18	94.965,75	0,00	0,00	-89.785,11	0,00	0,00	0,00	21.462,82	0,00	0,00	21.462,82	0,00
A	Onderzoek/ontwikkeling	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B	Subsidies /bijdragen aan derden	16.282,18	0,00	0,00	16.282,18	94.965,75	0,00	0,00	-89.785,11	0,00	0,00	0,00	21.462,82	0,00	0,00	21.462,82	0,00
Materiële vaste activa (OHW)		15.504.209,00	223.245,00	0,00	15.280.964,00	22.023.677,12	275.826,15	1.507.577,07	-21.293.698,52	-499.071,15	0,00	0,00	17.741.764,67	0,00	0,00	17.741.764,67	124.958,66
C	Gronden	0,00	0,00	0,00	0,00	383,65	0,00	0,00	-383,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
D	Vervoermiddelen en werktuigen	0,00	0,00	0,00	0,00	1.277.101,42	0,00	0,00	-1.277.101,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E	Overige bedrijfsmiddelen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
F	Kantoren, centrale werkplaatsen	0,00	0,00	0,00	0,00	10.285,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10.285,00	0,00	0,00	10.285,00	240,90
G	Zuiveringstechnische werken	15.504.209,00	223.245,00	0,00	15.280.964,00	20.735.907,05	275.826,15	1.507.577,07	-20.016.213,45	-499.071,15	0,00	0,00	17.731.479,67	0,00	0,00	17.731.479,67	124.717,76
Totaal activa		811.576.150,61	55.468.376,34	557.087.313,89	199.020.460,38	22.118.642,87	275.826,15	1.507.577,07	-9.984,24	0,00	25.045,01	22.300.584,15	835.192.386,31	55.744.202,49	579.412.943,05	200.035.240,77	8.978.061,83
Totaal SVA		796.055.659,43	55.245.131,34	557.087.313,89	183.723.214,20	0,00	0,00	0,00	21.373.499,39	499.071,15	25.045,01	22.300.584,15	817.429.158,82	55.744.202,49	579.412.943,05	182.272.013,28	8.853.103,17
Totaal OHW		15.520.491,18	223.245,00	0,00	15.297.246,18	22.118.642,87	275.826,15	1.507.577,07	-21.383.483,63	-499.071,15	0,00	0,00	17.763.227,49	0,00	0,00	17.763.227,49	124.958,66

9.2 Bijlage 2: Staat van eigen kapitaal, reserve en voorzieningen

Omschrijving	Gemiddelde rentevoet 2016 = 1,17%					
	Stand begin van het jaar	(+ -/)- Interne	(+ -/)- Externe	Stand einde van het jaar	Berekende rente die niet aan de reserve wordt toegevoegd	
					Bedrag	Rek.nr.
050102 Algemene reserve	2.700.000,00			2.700.000,00	31.590,00	810202
Bestemmingsreserves: Nog te bestemmen exploitatiesaldo		1.457.828,47		1.457.828,47		
Totaal Eigen vermogen	2.700.000,00	1.457.828,47	0,00	4.157.828,47	31.590,00	
Voorzienen:						
050414 Voorziening mobiliteit	222.433,40	-45.974,91	176.458,49	0,00	1.301,00	810202
050425 Voorziening persoonsgebonden basisbudget	0,00	141.996,00		141.996,00	831,00	810202
Totaal Voorzienen	222.433,40	96.021,09	176.458,49	141.996,00	2.132,00	
Totaal eigen vermogen / voorzieningen	2.922.433,40	1.553.849,56	176.458,49	4.299.824,47	33.722,00	

9.3 Bijlage 3: Staat van geldleningen

nr.	Oorspronkelijk bedrag van de lening	Datum en nummer van: a.het bestuursbesluit b.het goedkeuringsbesluit	O S R P of G	Rentepercentage	Looptijd in jaren	A= annuïtaire afl. L= lineaire afl.	Vervaldag rente betaling	DAGEN VOOR AFL.	DAGEN AN AFL.	dag. nog niet verschenen rente	V of A	Restant bedrag van de lening per 01-01-2016	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar opgenomen geldleningen	Nog niet verschenen rente per 31-12-2015	Betaalde rente of rentebestanddeel annuïteit	Ten laste van het boekjaar komende rente	Nog niet verschenen rente per 31-12-2016	Aflossing				Restant bedrag van de lening per 31-12-2016
																		Valuta	Bedrag	Valuta	Extra afl. 01-07-2016	
00/01	11.344.505,40	a. 25-5-2000 nr.10020351	S	5,830	20	L	05/06	154	206	206		2.836.126,25		94.614,75	165.346,16 9.553,33	80.284,74		05/06	567.225,25	01/07	2.268.901,00	
01/01	19.058.769,08	a. 13-09-2001 nr. 10021553	S	5,315	20	L	24/09	263	97	97		5.717.630,70		81.882,03	233.828,07	151.946,04		01/07	952.938,45		4.764.692,25	
02/01	4.000.000,00	a. 13-12-2002 nr.10022359	S	4,410	15	L	13/12	342	18	18		533.333,16		1.176,00	23.520,00	22.932,00	588,00	13/12	266.666,68			266.666,48
03/01	20.000.000,00	a. 22-12-2003 nr. 10023052		4,500	20	L	22/12	351	9	9		8.000.000,00		9.000,00	188.852,46	179.852,46		01/07	1.000.000,00		7.000.000,00	
04/01	20.000.000,00	a. 29.11.2004 nr. 1-23480		3,980	20	L	01/12	330	30	30		9.000.000,00		29.850,00	208.460,66	178.610,66		01/07	1.000.000,00		8.000.000,00	
05/01	15.000.000,00	nr.1-23897		3,510	20	L	20/7	199	161	161		7.500.000,00		117.731,25	263.250,00	251.476,88	105.958,13	20/7	750.000,00			6.750.000,00
06/01	15.000.000,00			4,070	20	L	01/11	300	60	60		8.250.000,00		55.962,50	335.775,00	330.687,50	50.875,00	01/11	750.000,00			7.500.000,00
06/02	2.268.901,08	overn. Wis nr.1-13827		6,800	25	L	15/12	344	16	16		756.451,60		2.286,16	28.005,52	25.719,36		01/07	151.244,94		605.206,66	
06/03	2.268.901,08	overn. Wis nr.1-13954		6,970	25	L	01/1		360	360		907.696,54		63.266,45	63.266,45 26.362,35	26.362,35		01/01	151.244,94	01/07	756.451,60	
06/04	1.588.230,00	overn. Wis nr.1-15619		4,940	25	L	01/1		360	360		635.428,17		31.390,15	31.390,15 13.080,17	13.080,17		01/01	105.866,87	01/07	529.561,30	
07/01	15.000.000,00	a nr. 1-0025396		4,760	20	L	18/12	347	13	13		9.000.000,00		15.470,00	229.416,39	213.946,39		01/07	750.000,00		8.250.000,00	
08/01	1.361.340,00	overn. Wis nr.1-14786		6,080	15	L	20/10	289	71	71		635.291,95		7.617,86	26.930,73	19.312,87		01/07	90.756,01		544.535,94	
08/02	8.470.578,86	overn. Wis nr.1-14214		6,750	14	L	01/12	330	30	30		3.630.377,74		20.420,87	142.946,13	122.525,26		01/07	605.025,14		3.025.352,60	
08/03	2.117.656,06	overn. Wis nr.1-14423		6,090	14	L	01/12	330	30	30		907.696,53		4.606,56	32.245,92	27.639,36		01/07	151.244,94		756.451,59	
08/04	1.400.000,00	overn. Wis nr.1-21963		5,190	14	L	01/12	330	30	30		600.000,00		2.595,00	18.122,46	15.527,46		01/07	100.000,00		500.000,00	
08/05	2.500.000,00	overn. Wis nr.1-22718		4,260	15	L	01/12	330	30	30		1.166.666,56		4.141,67	28.923,77	24.782,10		01/07	166.666,68		999.999,88	
08/06	2.268.901,00	overn. Wis nr.1-13782		6,980	10	L	15/11	314	46	46		453.780,20		4.047,22	31.673,86	29.650,25	2.023,61	15/11	226.890,10			226.890,10
08/07	2.268.901,00	overn. Wis nr.1-14024		7,250	10	L	15/11	314	46	46		453.780,20		4.203,77	32.899,06	30.797,17	2.101,88	15/11	226.890,10			226.890,10
08/08	2.268.901,00	overn. Wis nr.1-14083		6,950	15	L	15/11	314	46	46		1.058.941,48		9.403,99	46.202,21	36.798,22		01/07	151.244,94		907.696,54	
08/09	2.268.901,00	overn. Wis nr.1-14213		6,760	15	L	15/11	314	46	46		1.058.941,47		9.146,90	44.939,12	35.792,22		01/07	151.244,94		907.696,53	

nr.	Oorspronkelijk bedrag van de lening	Datum en nummer van: a.het bestuursbesluit b.het goedkeuringsbesluit	O S R P of G	Rentepercentage	Looptijd in jaren	A= annuitaire afl. L= lineaire afl.	Vervaldag rente betaling	DAGEN VOOR AFL.	DAGEN AN AFL.	dag. nog niet verschenen rente	V of A	Restant bedrag van de lening per 01-01-2016	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar opgenomen geldleningen	Nog niet verschenen rente per 31-12-2015	Betaalde rente of rentebestanddeel annuïteit	Ten laste van het boekjaar komende rente	Nog niet verschenen rente per 31-12-2016	Aflossing				Restant bedrag van de lening per 31-12-2016	
																		Valuta	Bedrag	Valuta	Extra afl. 01-07-2016		
08/10	2.268.901,00	overn. WIs nr.1-14424		6,090	15	L	15/11	314	46	46		1.058.941,45		8.240,33	40.485,10	32.244,77		01/07	151.244,94		907.696,51		
08/11	2.268.901,00	overn. WIs nr.1-14685		6,140	15	L	15/11	314	46	46		1.058.941,48		8.307,98	40.817,49	32.509,51		01/07	151.244,94		907.696,54		
08/12	2.268.901,00	overn. WIs nr.1-14930		5,860	15	L	15/11	314	46	46		1.058.941,48		7.929,12	38.956,10	31.026,98		01/07	151.244,94		907.696,54		
08/13	1.361.340,00	overn. WIs nr.1-15894		4,890	10	L	15/11	314	46	46		272.268,00		1.701,22	13.313,91	12.463,30	850,61	15/11	136.134,00			136.134,00	
09/01	15.000.000,00	a nr. 1-26369		3,940	20	L	04/11	303	57	57		10.500.000,00		65.502,50	413.700,00	348.197,50	60.823,75	60.823,75	04/11	750.000,00			9.750.000,00
10/01	2.268.901,00	overn. WIs nr. 1-20323	wls	5,960	20	L	01/12	330	30	30		1.134.450,50		5.634,44	39.441,06	33.806,62		01/07	226.890,10		907.560,40		
10/02	2.268.901,00	overn. WIs nr. 1-20549	wls	5,970	20	L	01/12	330	30	30		1.134.450,50		5.643,89	39.507,24	33.863,35		01/07	226.890,10		907.560,40		
10/04	1.500.000,00	overn. WIs nr. 1-22825	wls	4,748	19	L	02/01	1	359	359		900.000,00		42.613,30	42.732,00	17.729,11		02/01	150.000,00	01/07	750.000,00		
10/05	2.500.000,00	overn. WIs nr. 1-22826	wls	5,110	19	L	02/01	1	359	359		1.500.000,00		76.437,08	76.650,00	31.588,46		02/01	250.000,00	01/07	1.250.000,00		
10/06	2.000.000,00	overn. WIs nr. 1-22719	wls	4,320	20	L	02/01	1	359	359		1.400.000,00		60.312,00	60.480,00	25.636,72		02/01	200.000,00	01/07	1.200.000,00		
10/07	5.000.000,00	overn. WIs nr. 1-22828	wls	4,810	20	L	02/01	1	359	359		3.500.000,00		167.882,36	168.350,00	71.361,48		02/01	500.000,00	01/07	3.000.000,00		
10/08	3.000.000,00	overn. WIs nr. 1-22827	wls	5,150	20	L	02/01	1	359	359		2.100.000,00		107.849,58	108.150,00	45.843,44		02/01	300.000,00	01/07	1.800.000,00		
10/09	2.500.000,00	overn. WIs nr. 1-22360	wls	4,880	20	L	02/01	1	359	359		2.000.000,00		97.328,89	97.600,00	42.233,33		02/01	250.000,00	01/07	1.750.000,00		
10/10	4.500.000,00	overn. WIs nr. 1-22358	wls	4,880	20	L	02/01	1	359	359		3.600.000,00		175.192,00	175.680,00	76.508,00		02/01	450.000,00	01/07	3.150.000,00		
10/11	2.000.000,00	overn. WIs nr. 1-22720	wls	4,380	20	L	02/01	1	359	359		1.600.000,00		69.885,33	70.080,00	30.324,92		02/01	200.000,00	01/07	1.400.000,00		
10/12	3.000.000,00	overn. WIs nr. 1-22721	wls	4,380	20	L	02/01	1	359	359		2.400.000,00		104.828,00	105.120,00	45.487,38		02/01	300.000,00	01/07	2.100.000,00		
10/13	2.500.000,00	overn. WIs nr. 1-22824	wls	4,844	20	L	02/01	1	359	359		2.000.000,00		96.610,89	96.880,00	41.921,78		02/01	250.000,00	01/07	1.750.000,00		
10/14	2.500.000,00	overn. WIs nr. 1-22823	wls	4,844	20	L	02/01	1	359	359		2.000.000,00		96.610,89	96.880,00	41.921,78		02/01	250.000,00	01/07	1.750.000,00		
10/15	26.000.000,00	nr.1-26969		3,040	10	L	06/12	335	25	25		13.000.000,00		27.444,44	395.200,00	389.711,12	21.955,56	06/12	2.600.000,00			10.400.000,00	
11/01	18.000.000,00	nr.1-27469		3,080	20	L	01/12	330	30	30		14.400.000,00		36.960,00	443.520,00	441.210,00	34.650,00	01/12	900.000,00			13.500.000,00	
12/01	23.000.000,00	nr.1-27795		2,770	20	L	03/12	332	28	28		19.550.000,00		42.119,39	541.535,00	539.057,39	39.641,78	03/12	1.150.000,00			18.400.000,00	
13/01	10.000.000,00	nr. 1-28205		2,875	20	L	16/12	345	15	15		9.000.000,00		10.781,25	258.750,00	258.151,04	10.182,29	16/12	500.000,00			8.500.000,00	
15/01	20.000.000,00	nr. 1-28965		1,382	20	L	16/12	345	15	15		20.000.000,00		11.516,67	276.400,00	275.824,16	10.940,83	16/12	1.000.000,00			19.000.000,00	
16/01	70.432.638,00	nr. 1-29151		2,66	20	L	01/07	180,00	180	180			70.432.638,00			936.754,09	936.754,09	01/07				70.432.638,00	
16/02	15.000.000,00	nr. 1-29287		1,01	20	L	01/12	330,00	30	30			15.000.000,00			3.500.000,00	3.500.000,00	01/12				15.000.000,00	
TOTAAL	391.592.968,56											178.270.135,96	85.432.638,00	1.896.144,68	9.835.167,57	9.228.993,42	1.289.970,53		19.358.799,00		64.254.756,28	180.089.218,68	

9.4 Bijlage 4: Staat van personeelslasten

Unit	Aantal fte per ult. 2016 (formatie)	Salarissen 420101	Overwerk 420103	Diverse toelagen 420106	Toelage/jubilea bijz. omstandigheden 420107	Gratificaties 420108	Vergoeding woon-werk verkeer 420110	TOTAAL SALARISSEN 4201	TOTAAL SOCIALE LASTEN 420201	Ziekte- kosten- verzek. 420301	OVERIGE PERSONEELS- LASTEN 4.204	PERSONEEL VAN DERDEN 4.205	UITKERINGEN VOORMALIG PERSONEEL EN BESTUUR 4.206	TOTAAL PERSONEELS- LASTEN 42
Bouw, Renovatie en Onderhoud	65,9	3.469.054	49.761	104.904	13.543	10.163	115.824	3.763.249	672.661	214.737	135.680	1.619.281		6.405.607
Operations, Product- en Procesontwikkeling, IT	46,5	2.302.750	78.291	126.768	12.809	12.614	66.424	2.599.655	460.103	149.795	54.316	1.174.022		4.437.892
HRM	11,0	554.797	1.436	5.238		6.278	9.753	577.503	104.216	33.352	349.547	115.376	99.501	1.279.494
Financiën, Planning, Concerncontrol	10,5	554.467		4.959	4.928	2.841	22.079	589.274	107.812	33.489	7.819	280.437		1.018.831
Directie	1,0	128.475					4.595	133.070	19.362	3.561	60.450			216.444
Bestuurs-, Directieondersteuning en Programmamanagement	8,7	731.430		4.011	11.791	1.705	15.941	764.878	139.020	30.844	13.503	415.568		1.363.812
Bestuur													28.845	28.845
Bovenformatief	1,0	67.445		458	4.911			72.814	12.354	3.552	60			88.780
TOTAAL	144,4	7.808.419	129.489	246.338	47.982	33.600	234.615	8.500.443	1.515.528	469.331	621.376	3.604.684	128.346	14.839.707

In deze weergave zijn de centraal onder de unit HRM geadmistreerde kosten voor Toelage jubilea/bijzonder omstandigheden (420107) en kosten voor Vorming training en opleiding (420402) herleid naar de afzonderlijk units.

9.5 Bijlage 5 Berekening rente-omslagpercentage

Berekening van het rente-omslagpercentage	2016
Boekwaarde 01-01-2016 van de investeringen	
Staat van activa	183.723.214,20
Staat van onderhanden werken	15.297.246,18
Boekwaarde 31-12-2016 van de investeringen	
Staat van activa	182.272.013,28
Staat van onderhanden werken	17.763.227,49
Totaal	399.055.701,15
Gemiddelde boekwaarde :	199.527.850,58
Totaal rentelasten	
Externe rentelasten	9.220.804,31
Interne rentelasten	33.722,00
Afschrijving op boeterente	
Diensten van het bankwezen	48,40
Rentebaat rek.courant Verdygo BV	-620,84
Rentebaat eigen financieringsmiddelen	-33.722,00
Geactiveerde bouwrente	-242.170,04
Toe te rekenen rentelasten	8.978.061,83
Rente-omslagpercentage :	4,50%

9.6 Bijlage 6: Kostenverdeelstaat + toelichting

code beheer- product	Omschrijving	Jaarrekening 2016 Kosten	Jaarrekening 2016 Baten	Jaarrekening 2016 excl. kap.1st	Verdeling kapitaal- lasten	TOTAAL Jaarrekening 2016	Verdeling indirecte kosten	Jaarrekening 2016 DIRECT	Toerekening overhead	Begroting NETTO TOTAAL 2016	Begroting BRUTO TOTAAL 2016	Bruto Kosten 2016	Overige Baten 2016	Netto Kosten 2016
1	Planvorming	26.493		26.493		26.493	260.030	286.523	136.681	423.204	423.204	423.204		423.204
11	Eigen plannen	26.493		26.493		26.493	260.030	286.523	136.681	423.204	423.204	423.204		423.204
1101	waterbeheersplan													
1102	plannen afvalwaterketenbeleid	26.493		26.493		26.493	260.030	286.523	136.681	423.204	423.204	423.204		423.204
1103	calamiteitenplannen (= het overkoepelende plan)													
2	Bouw en exploitatie zuiv.techn.werken	53.461.480	-1.530.647	51.930.832	621	51.931.453	8.885.031	60.816.484	7.861.219	68.677.704	70.208.351	70.208.351	-1.530.647	68.677.704
2001	Algemene opslag taakveld 2	677.112	-58.759	618.353	621	618.974	-618.974		-221	-221	58.539	58.539	-58.759	-221
21	Getransporteerd afvalwater	9.995.959	-1.077.168	8.918.792		8.918.792	1.660.771	10.579.563	1.489.306	12.068.869	13.146.036	13.146.036	-1.077.168	12.068.869
2101	bouw/vererving transportstelsels	6.563.275	-117.966	6.445.308		6.445.308	1.071.399	7.516.707	1.088.224	8.604.931	8.722.898	8.722.898	-117.966	8.604.931
2102	onderhoud transportstelsels	2.011.168	-951.903	1.059.265		1.059.265		1.059.265	28.103	1.087.368	2.039.271	2.039.271	-951.903	1.087.368
2103	beheer transportstelsels	1.421.517	-7.298	1.414.219		1.414.219	589.372	2.003.592	372.978	2.376.570	2.383.868	2.383.868	-7.298	2.376.570
22	Gezuiverd afvalwater	31.184.044	-256.029	30.928.015		30.928.015	4.849.804	35.777.819	4.169.792	39.947.610	40.203.640	40.203.640	-256.029	39.947.610
2201	bouw/vererving zuiveringsinstallaties	18.069.603		18.069.603		18.069.603	689.353	18.758.956	1.135.903	19.894.858	19.894.858	19.894.858		19.894.858
2202	onderhoud zuiveringsinstallaties	4.858.200		4.858.200		4.858.200	1.578.971	6.437.171	1.001.885	7.439.056	7.439.056	7.439.056		7.439.056
2203	beheer zuiveringsinstallaties	7.150.693	-88.577	7.062.116		7.062.116	2.581.480	9.643.596	2.007.630	11.651.225	11.739.802	11.739.802	-88.577	11.651.225
2204	WVO-heffing effluent	766.645		766.645		766.645		766.645	23.823	790.468	790.468	790.468		790.468
2205	subsidies afhaakproblematiek													
2206	IBA-inrichtingen	338.904	-167.453	171.451		171.451		171.451	552	172.003	339.456	339.456	-167.453	172.003
23	Verwerkt slib	11.604.364	-138.691	11.465.673		11.465.673	2.993.430	14.459.103	2.202.343	16.661.445	16.800.137	16.800.137	-138.691	16.661.445
2301	bouw/vererving slibverwerkingsinstallaties	3.845.437		3.845.437		3.845.437	260.163	4.105.601	338.161	4.443.762	4.443.762	4.443.762		4.443.762
2302	onderhoud slibverwerkingsinstallaties	903.065		903.065		903.065	811.847	1.714.913	465.228	2.180.140	2.180.140	2.180.140		2.180.140
2303	beheer slibverwerkingsinstallaties	3.968.890	-115.023	3.853.867		3.853.867	1.748.441	5.602.309	1.208.582	6.810.891	6.925.913	6.925.913	-115.023	6.810.891
2304	afzet slib / restproducten	2.886.971	-23.668	2.863.303		2.863.303	172.979	3.036.281	190.371	3.226.653	3.250.321	3.250.321	-23.668	3.226.653
24	Afvalwaterbehandeling door derden													
2401	afvalwaterbehandeling door derden													
4	Beheersing van lozingen		-14.308	-14.308		-14.308	252.638	238.331	130.108	368.439	382.747	382.747	-14.308	368.439
41	WVO-vergunningen en meldingen						148.611	148.611	77.057	225.668	225.668	225.668		225.668
4101	WVO-vergunningen						148.611	148.611	77.057	225.668	225.668	225.668		225.668
4102	WVO-meldingen													
42	Handhaving WVO													
4201	toezicht WVO													
4202	repressieve handhaving WVO													
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen		-14.308	-14.308		-14.308	104.028	89.720	53.051	142.771	157.078	157.078	-14.308	142.771
4301	rioleringsplannen		-14.308	-14.308		-14.308	74.305	59.997	37.639	97.637	111.945	111.945	-14.308	97.637
4302	subsidies lozingen						29.722	29.722	15.411	45.134	45.134	45.134		45.134

code beheer- product	Omschrijving	Jaarrekening 2016 Kosten	Jaarrekening 2016 Baten	Jaarrekening 2016 excl. kap.lst	Verdeling kapitaal- lasten	TOTAAL Jaarrekening 2016	Verdeling indirecte kosten	Jaarrekening 2016 DIRECT	Toerekening overhead	Begroting N E T T O TOTAAL 2016	Begroting B R U T O TOTAAL 2016	Bruto Kosten 2016	Overige Baten 2016	Netto Kosten 2016
6	Bestuur en externe communicatie	458.546	-31.590	426.956	31.590	458.546	110.164	568.710	39.351	608.061	639.651	639.651	-31.590	608.061
61	Bestuur	136.307	-31.590	104.717	31.590	136.307	110.164	246.472	29.338	275.809	307.399	307.399	-31.590	275.809
	6101 bestuur	136.307	-31.590	104.717	31.590	136.307	88.885	225.192	15.472	240.664	272.254	272.254	-31.590	240.664
	6102 bestuursondersteuning						21.279	21.279	13.866	35.145	35.145	35.145		35.145
	6103 beheer niet-reglementaire taken													
62	Externe communicatie	322.239		322.239		322.239		322.239	10.013	332.252	332.252	332.252		332.252
	6201 externe communicatie	322.239		322.239		322.239		322.239	10.013	332.252	332.252	332.252		332.252
81	Dekkingsmiddelen		-71.535.236	-71.535.236		-71.535.236		-71.535.236		-71.535.236				
	8101 onvoorzien													
	8102 mutatie bedrijfsreserve													
	8103 bijdrage waterschappen		-71.535.236	-71.535.236		-71.535.236		-71.535.236		-71.535.236				
	8104 kosten LAB - waterschappen													
	8105 dividenden													
9	Hulpkostendragers kostenverdeelstaat	20.032.287	-817.276	19.215.011	-274.381	18.940.630	-10.773.271	8.167.359	-8.167.359		817.276	817.276	-817.276	
91	Ondersteunende beheerproducten	5.315.135	-730.761	4.584.374	2.132	4.586.506	3.027.548	7.614.054	-7.614.054		730.761	730.761	-730.761	
	9101 centraal management	255.801		255.801		255.801	165.750	421.550	-421.550					
	9102 organisatiebeleid en -beheer	13.962		13.962		13.962	68.284	82.246	-82.246					
	9103 personeelsbeleid / -beheer	466.156	-48.107	418.049	24.497	442.547	304.392	746.938	-746.938	48.107	48.107	48.107	-48.107	
	9104 kwaliteit zorg-, arbo- en milieuzorg- beleid en beheer	97.549		97.549		97.549	552.543	650.093	-650.093					
	9105 interne voorlichting	138.456		138.456		138.456	41.773	180.228	-180.228					
	9106 algemeen-bestuurlijke / juridische ondersteuning	40.648		40.648		40.648	85.355	126.003	-126.003					
	9107 concemcontrol en financieel beleid	27.600		27.600		27.600	255.351	282.951	-282.951					
	9108 meerjarenraming en begroting						255.351	255.351	-255.351					
	9109 managements- en bestuursrapportages						170.234	170.234	-170.234					
	9110 comptabiliteit	101.352		101.352	-22.365	78.987	410.074	489.060	-489.060					
	9111 informatiebeleid en automatisering	1.330.004		1.330.004		1.330.004	112.761	1.442.765	-1.442.765					
	9112 centrale (geo)grafische informatie	10.947		10.947		10.947	148.611	159.557	-159.557					
	9113 huisvesting	1.751.828	-681.182	1.070.645		1.070.645	187.782	1.258.427	-1.258.427	681.182	681.182	681.182	-681.182	
	9114 interne faciliteiten	312.961	-1.472	311.489		311.489	218.074	529.563	-529.563	1.472	1.472	1.472	-1.472	
	9115 bemonstering en analyse	487.735		487.735		487.735		487.735	-487.735					
	9116 wagenpark	280.137		280.137		280.137	51.213	331.350	-331.350					
92	Te verdelen: Indirect/ondersteunend	14.440.639	-86.514	14.354.124		14.354.124	-13.800.819	553.305	-553.305		86.514	86.514	-86.514	
	9201 Te verdelen: Indirect / ondersteunend	14.440.639	-86.514	14.354.124		14.354.124	-13.800.819	553.305	-553.305		86.514	86.514	-86.514	
93	Te verdelen: kapitaallasten	276.513		276.513	-276.513									
	9301 Te verdelen afschrijvingen													
	9302 Te verdelen rente	276.513		276.513	-276.513									
0	Geactiveerde lasten		-1.507.577	-1.507.577	242.170	-1.265.407	1.265.407				1.507.577	1.507.577	-1.507.577	
01	Geactiveerde lasten		-1.507.577	-1.507.577	242.170	-1.265.407	1.265.407				1.507.577	1.507.577	-1.507.577	
	7101 Geactiveerde lasten bouwprojecten		-1.507.577	-1.507.577	242.170	-1.265.407	1.265.407				1.507.577	1.507.577	-1.507.577	
Totaal Waterschapsbedrijf		73.978.805	-75.436.634	-1.457.828		-1.457.828		-1.457.828		-1.457.828	73.978.805	73.978.805	-3.901.398	70.077.407

Toelichting op de Kostenverdeelstaat

1. Algemeen

De kostentoerekening gaat overeenkomstig de verslagleggingvoorschriften in op de principes die worden gehanteerd bij de toerekening van de (netto) kosten aan de kostendragers. Zie hiertoe hoofdstuk 6. Een kostendrager is in dit verband de reglementaire taak volgens de Waterschapswet. Bij het Waterschapsbedrijf (WBL) worden in het kader van de aan haar opgedragen uitvoeringsactiviteiten, de volgende taken geraakt: zuiveringsbeheer en watersysteembeheer.

De kostenverdeelstaat geeft weer op welke wijze uitvoering is gegeven aan de gehanteerde principes.

Om de onderlinge vergelijkbaarheid van de kosten / opbrengsten van de diverse waterschappen mogelijk te maken, onderscheiden de voorschriften landelijk uniforme beleidsvelden en beleidsproducten binnen elke reglementaire taak. Het WBL richt zich naar deze landelijke opzet.

De begroting en de jaarrekening worden conform het landelijk uniforme BBP-model opgesteld, waarbij naast beleidsvelden/ beleidsproducten ook uniforme beheerproducten worden onderscheiden.

Op organisatieniveau kan ten behoeve van de bewaking van begrotingsbudgetten een extra dimensie worden toegevoegd (werkplanproducten), om kosten/ baten te kunnen indelen naar de (kern)taken van een organisatieonderdeel. Werkplanproducten zijn in feite een onderverdeling van de beheerproducten, waarbij 1 werkplanproduct slechts 1 keer voorkomt op WBL-niveau en elk werkplanproduct een relatie heeft naar slechts één beleids- / beheerproduct (en dus ook slechts naar 1 beleidsveld).

2. Kostenverdeelstaat voor de kosten en de baten

De kostenverdeelstaat is ingedeeld naar de relevante beleidsvelden en beleidsproducten. Deze staat start met twee kolommen van kostentotalen resp. batentotalen ontleend aan de eerste vastlegging (naar kostenplaatsen/ werkplanproducten/ kostensoorten) van kosten resp. baten waarbij de kapitaallasten als volgt zijn toegerekend:

- de afschrijvingskosten zijn toegerekend op basis van de uitsplitsing van de staat van activa naar investeringsobjecten;
- de rentekosten worden onderscheiden in bouwrente, rente onderhanden werken en overige rentekosten. De bouwrente wordt toegerekend aan het beleidsveld geactiveerde lasten. De rente op onderhanden werken wordt specifiek toegerekend aan deze investeringsprojecten. De overige rentekosten worden toegerekend op basis van de gemiddelde boekwaarde van de investeringsobjecten zoals deze zijn opgenomen in de staat van activa

In de derde kolom is het saldo van kosten en baten gepresenteerd. In de opvolgende kolommen vinden achtereenvolgens de onderstaande toerekeningen plaats:

Verdeling van de indirecte kosten:

De "indirecte kosten" houden verband met de kosten gemaakt voor de inzet van personele capaciteit. Deze kosten kunnen niet rechtstreeks aan één bepaald product worden toegerekend omdat de kostentoedeling afhankelijk is van de tijdsbesteding door het personeel.

De volgende verdelingen worden toegepast:

- unit Directie: deze kosten worden toegerekend aan het Wpp 'Algemeen Management'.
- unitmanagers: deze kosten worden of toegerekend aan de directe producten van het betreffende unitmanager naar rato van de voor deze producten geplande uren of doorbelast aan de andere tot de unit behorende kostenplaatsen;
- de overige kostenplaatsen: de kosten worden toegerekend aan de directe producten van de betreffende kostenplaats naar rato van de voor deze producten geplande uren.

Verdeling van de overheadkosten (= het totaal van de ondersteunende beheerproducten)

De toe te rekenen overheadkosten bestaan uit het saldo van de kosten en baten zoals die op dit moment van de kostenverdeelstaat zijn verzameld op de ondersteunende beheerproducten.

De ondersteunende beheerproducten en de gehanteerde verdeelsleutel, zijn onderstaand weergegeven.

Ondersteunend beheerproduct	Verdeelsleutel
Centrale huisvestingskosten	Aantal toegewezen netto m ² .
Automatiseringskosten / informatiebeleid	De kosten worden verdeeld over de betreffende units naar rato van het aantal werkplekken.
Wagenpark	De kosten van het wagenpark worden naar rato van het aantal in gebruik zijnde dienstauto's verdeeld naar de teams.
Centraal management	Evenredig aan de betreffende units.
Geografische informatie	Beheer van het tekeningenbestand en uitvoeren van tekenwerk: de kosten worden toegerekend aan de specifieke producten van de afnemende kostenplaatsen.
Bemonstering en analysering laboratorium	De kosten worden toegerekend naar rato van het aandeel in het beheer zuiveren respectievelijk beheer slibontwatering.
Bedrijfs Interne MilieuZorg (BIMZ)	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van al het personeel (excl. uren ondersteunende beheerproducten).
Catering en interne faciliteiten	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van het kantoorpersoneel (excl. uren ondersteunende beheerproducten).
Organisatiebeleid / -beheer, personeelsbeleid / -beheer, interne voorlichting, algemeen bestuurlijke en juridische onderst.	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van al het personeel (excl. uren ondersteunende beheerproducten).

Ondersteunend beheerproduct	Verdeelsleutel
Meerjarenraming / begroting / comptabiliteit, financiële ondersteuning en managementsrapportages.	Naar rato van het aandeel van de primaire beheerproducten in de directe kosten (dus vóór toerekening van de indirecte kosten maar incl. de kapitaallasten).

Waterschapsbedrijf Limburg

Postbus 1315 | 6040 KH Roermond

e-mail: info@wbl.nl

tel.: +31 (0)88 842 00 00

fax: +31 (0)475 31 16 05